

እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል :-

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ለደረሰባቸው
ሰርቫይሽሮች ሁለንተናዊ ድጋፍ ለማድረግ
የሚያጋጥሙ ተግዳሮቶችን እንዲሁም መልካም
እድሎችን መተንተን

GIJTR

Global Initiative for Justice
Truth & Reconciliation

ስለ ኢንተርናሽናል ኮኦሊሽን ኦፍ ሳይትስ ኦፍ ኮንሽንስ

ኢንተርናሽናል ኮኦሊሽን ኦፍ ሳይትስ ኦፍ ኮንሽንስ (ICSC ወይም ጥምረቱ) የሰብዓዊ መብቶች ልዩ የሆኑ ውጣ ውረዶችን በማስታወስ እና የሚያስከትሏቸውን ውጤቶች በመፍታት ፍትሃዊ እና ስላማዊ የሆነ መጪ ዘመንን ለመገንባት የሚተጋ ዓለም አቅፍ የሙዚየሞች፣ ታሪካዊ ስፍራዎች እንዲሁም ከማህረሶች ጋር በቅርብ የሚሰሩ ስራዎች መረብ ነው። እ.ኤ.አ በ1999 የተመሰረተው ይህ ጥምረት በአሁኑ ወቅት ከ 300 በላይ ሳይትስ ኦፍ ኮንሽንስ አባላትን በ65 ሀገራት ያካትታል። ጥምረቱ እነዚህን አባላቶቹን በጋራ መስራትን እና ዓለም አቅፍ የእውቀት እና የመልካም ተሞክሮ ልውውጦችን በሚያበረታቱ ሰባት ክልልላዊ መረቦች በኩል ይደግፋል። ለፍትህ፣ እውነት እና እርቅ ዓለም አቀፍ ኢኒሺየቲቭ (ግሎባል ኢኒሺየቲቭ ፎር ጀስቲስ፣ ትሩዝ ኤን ሪኮንሲሊዬሽን GIJTR) የጥምረቱ ዋናኛ መርሃግብር ነው።

Learn more at www.sitesofconscience.org.

ምሳሌዎች: Ignatius Ade

ስለዚህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል

በ2024 የታተመ ሲሆን ይህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል በ GIJTR አባላት ህብረት፣ ICSC እና የሁከት እና የእርቅ ጥናት ማእከል (CSVR) የተደረጉ ምርምሮችን እንዲሁም የህብረት ለፍትህ ፣ የዓለም አቅፍ ወንጀል ምርመራ ኢንስቲትዩት (IICI) ፣ የ ዶ/ር ዲኒስ ሙክዌጌ ፋውንዴሽን እና ዓለም አቀፍ የተጎጂዎች ፈንድ (ግሎባል ሰርቫይሽርስ ፈንድ) አማካሪ አጋሮች የባለሙያ ግብአት ያሰባሰበ ነው።

ይህ እራስን የመገምገሚያ መሳርያ ጥቅል የሲቪል ማህበር ድርጅቶች (የሲቪል ማህበራት) እውነትን፣ ፍትህን እና ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የደረሰባቸውን ሰርቫይሽሮችን ለመፈወስ የሚጫወቱትን ከፍተኛ ሚና እውቅና በመስጠት ለሲቪል ማህበር ድርጅቶች ተዘጋጅቷል። የመሳርያ ጥቅሉ አላማ ሲቪል ማህበራት የሰርቫይሽሮች ሁሉም ፍላጎቶች በራሳቸው አውድ ውስጥ ምን ያህል በተጠቃለለ መልኩ እየተሟሉ መሆኑን እና ሲቪል ማህበራት በመርግ ግብረቻቸው ሊሞሉዋቸው የሚችሏቸው ክፍተቶች ካሉ እንዲገመገሙ መሳርያዎችን ለማቅረብ ነው። ይህ እራስ ግምገማ የሲቪል ማህበራትን ነገር የጠለቀ እውቀት በሚሰበሰብ መልኩ የተዘጋጀ እና በድርጅቶች፣ በግለሰብ ድረጃ፣ እንዲሁም በቡድን ሆነው በሚሰሩ ድርጅቶች ሊተገበር የሚችል ነው።

ይህ መሳርያ ድርጅቶች እና በግንባር ቀደምትነት የተሰለፉ ባለሙያዎችን ከተለያዩ አውድ ውስጥ የተረፉትን ለመደገፍ የተሻሉ ልምዶችን ያጋራል፤ እንዲሁም በኢስያ ፍትህ እና መብቶች (AJAR)፣ የ ዶ/ር ዲኒስ ሙክዌጌ ፋውንዴሽን፣ የሰብአዊነት ህግ ማእከል፣ ዓለም አቀፍ የእውነት እና ፍትህ ፕሮጀክት፣ PEECH አፍሪካ ፋውንዴሽን፣ ሩታ ፓሲፊካ ዲ ላስ ሙጅእርስ እና ህብረት ለፍትህ የተዘጋጀ ከ20 በላይ ጥልቅ ቃለመጠይቆችን እና ሰባት ጥናቶች የተሰበሰቡ እይታዎችን ያካተተታል። ይህ መሳርያ ከሩታ ፓሲፊካ ዲ ላስ ሙጅእርስ ጋር በጋራ በመሆን በሜዲሊን ኮሎምቢያ በኅዳር 2023 እንዲሁም የ ዶ/ር ዲኒስ ሙክዌጌ ፋውንዴሽን ጋር በባንጁል፣ ማእከላዊ አፍሪካ ሪፕብሊክ በጥር 2024 ተሞክሯል።

ይህ የመሳርያ ጥቅል በመልካም ተሞክሮዎችን እና በዘርፉ ላይ ያሉትን እድገቶች ለማካተት የሚሻሻል ሰነድ እንዲሆን የታቀደ ነው። GIJTR ሰነዱን ከተጠቀሙ ድርጅቶች አስትያየቶችን የሚቀበል ሲሆን በ gijtr@sitesofconscience.org መላክ ይቻላል።

ምስጋናዎች

አዘጋጆቹ ለዚህ ሰነድ ግዜ እና ሙያቸውን ላበረከቱ በርካታ ግለሰቦች ምስጋና ያቀርባሉ። አዘጋጆቹ ጥልቅ የሆነ አድናቆት በተለይም መሳርያውን በማዘጋጀት ወቅት በእያንዳንዱ ደረጃ መሳርያውን ቅርፅ በማስያዝ ትልቅ ሚና ለተጫወቱ ሰርቫይሽሮች አላቸው። በእዚህ ሰነድ ላይ በስም ባይገለፁም በሰነዱ ውስጥ የሚገኙት የአብዛኞቹ ቁልፍ የሆኑ ምልክታዎች ምንጭ እንዲሁም በይበልጥ ፍትሃዊ፣ሰላማዊ የሆነ ቀጣይ ዘመን ለመፍጠር የሚተጉ ለዚህ መርሃግብር መነሻዎች ናቸው።

የመሳርያውን የሙከራ ስራዎችን በኮሎምቢያ እና ሴንትራል አፍሪካን ሪፕብሊክ ስለመሩ ለማሪና ጋሌን ዛፓታ፣ ኬሊ ኢቼኢቭሪይ፣ ዶሚኒክ ቪዳሌ-ፕልዛ እና ሳራ ኮሊንስ አዘጋጆቹ የተለየ ምስጋና ያቀርባሉ። በሙከራ ስራው ላይ የተሳተፉት በቀጣይ የተዘረዘሩት ድርጅቶች ተወካዮች መሳርያውን ለማጠናከር እና ከተገኝዎች ጋር በቅርበት የሚሰሩ ድርጅቶችን ተጨባጭ ሁኔታ እንዲያጠኑ አዘጋጆቹን በመደገፍ የማይተካ አስተዋፆ ነበራቸው፤ አሚጋ ጆሽን፣ ኮርፖራሲኦን ፓራ ላ ቪዳ ሙጃኤርስ፣ ኪዩ ክሪኦን፣ኮርፖራሲኦን ቫሞስ ሙጃር፣ ኮንሴጀሪኦ ዲ ሙጃር የ ጂኒሮ ድ ላ ኦርጋናዜሲኦን ኢንዱጊኦና ዲ ኦንቴኦኦኦ፣ ሩታ ፓሲፊካ ዲ ላስ ሙጃኤርስ ኦንቴኦኦኦ፣ ኮርፖራሲኦን ፕሪኦማቪራ፣ ሬድ ኮሎምቢያና ዲ ሙጃኤርስ ፖር ሎስ ዲሪቸስ ሴክቮኦልስ የ ሪፕሮዳክቲቮስ፣ ኮሌስቲቫ ጆስቲካ ሙጃኤር፣ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች ብሔራዊ ንቅናቄ (MOSUCA) ተገኝዎች ብሔራዊ ንቅናቄ፣ የ ካውንስል ናቪጎናል ዲ ኤድ አዩ ቪክቲምስ (CNAV) እና በማእከላዊ አፍሪካ ሪፕብሊክ የሴቶች ጠበቆች ማህበር። ለካሪ ኮመር፣ ማጋታ ቫሊኢናስ፣ ኒኢቪስ ሳሚዝ፣ እና ቪኒታ ጎቪንደር የሙከራ ስራውን በምስተባባር እና የመሳርያውን የመጀመሪያ ረቂቅ ላደረጉት ማስተዋል የተሞላበት ግብአት ልዩ ምስጋና ያቀርባሉ።

ዋና አዘጋጆች፦ ኦሊቪያ ሄድ እና ሳራ ኬዝ (ICSC).
አስተዋፆ ያደረጉ፦ ብሬት ኤድዋርድስ (ICSC)፣ ክሪስቲ ፉጂኦ እና ሜራ ኤፍታኢሃ (ህብረት ለፍትህ)፣ ጋብርኤል አስቱኢዘን (IIIC)፣ ዶሚኒክ ቪዳሌ-ፕልዛ (ዶ/ር ዲኒስ ሙክዌጌ ፋውንዴሽን)፣ ክላራ ሳንዶቮኦል (ግሎባል ሰርቫይሽርስ ፈንድ) እና ኬት እና ፖትጊተር፣ ሌዛሊ ኩማሎ፣ እና አሚና ማዋኢኪአምቦ (CRSV)።

gijtr.org

ስለ GIJTR

በዓለም ዙርያ ከፍተኛ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ታሪክ ያላቸው ሀገራት ከጨቋኝ ሰርአት ወደ አሳታፊ እና ዲሞክራሲያዊ መንግስታዊ ስርዓት የሚያደርጉት ሽግግር ላይ ጥላ ባጠላባቸው ሀገራት ለፍትህ፣ እውነት እና እርቅ እየጨመረ የመጣ ጥሪ አለ። ይህንን ፍላጎት ለማሟላት ጥምረቱ በ GIJTR ነሐሴ 2014 አስጀመረ። GIJTR በግጭት ውስጥ ወይም በሽግግር ውስጥ ያሉ እየተፈፀሙ ባሉ ወይም የተፈፀሙ የሰብአዊ መብቶች በደሎች ባሉባቸው ሀገራት ያሉ አዲስ ችግሮችን ለመፍታት ይሰራል። ጥምረቱ GIJTRን ይመራል፤ ሌሎች ስምንት ድርጅታዊ ጥምረቶችን ጨምሮ፦ አሜሪካ ባር አሶስዬሽን ሩል ኦፍ ሎ ኢኒቪዬቲቭ (ABA ROLI)፣ ዩናይትድ ስቴትስ፣ AJAR፣ ኢንዶኔዢያ፣ CSVR፣ ደቡብ አፍሪካ፣ ዶኩመንቴሽን ሴንቴር ኦፍ ካምቦዲያ (DC-Cam)፣ ካምቦዲያ፣ ዲዪ ፕሮሰስ ኦፍ ሎ ፋውንዴሽን (DPLF)፣ ዩናይትድ ስቴትስ፣ ፋውንዴሲኦን ዲ ኦንትሮፖሎጂኦ ፎሬንሴ ዲ ጉዋተማላ (FAFG)፣ ጉዋተማላ፣ የሰብአዊነት ህግ ማእከል (HLC)፣ ሰርቢያ፣ እና ፕብሊክ ኢንተርናሽናል ሎ ኤንድ ፖሊሲ ግሩፕ (PILPG)፣ ዩናይትድ ስቴትስ። የ GIJTR አባላትን እውቀት ጥቅም ላይ ከማዋል በተጨማሪ ጥምረቱ በ65 ሀገራት የሚገኙ ከ 300 በላይ አባላቶችን ለረዥም ጊዜ የቆየ ማህበራዊ ግንኙነት የGIJTRን ስራ ለማጠናከር እና ለማስፋት ጥቅም ላይ ያውላል። GIJTR አጋሮች ከጥምረቱ አባላት ጋር በመሆን ለከፍተኛ የሰብአዊ መብት ጥሰቶች ፍትህ እና ተጠያቂነት ወደነበረበት የመመለስ እንዲሁም የበቀል ስልቶችን በመጠቀም የተለያዩ የፈጣን ምላሽ እና ከፍተኛ

² | እራሱን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል ፦ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ለደረሰባቸው ሰርቫይሽሮች ሁለንተናዊ ድጋፍ ለማድረግ የሚያጋጥሙ ተግዳሮቶችን እንዲሁም መልካም እድሎችን መተንተን

ውጤት መርህ ግብር ተግባራትን አዘጋጅተው ተግባር ላይ አውለዋል።

በ GIJTR ስር ያሉ ድርጅቶች እውቀት የሚከተሉትን ያካትታል፤

- እውነትን ይፋ ማውጣት፣ እርቅ፣ መታወሻ/መታሰቢያ ስራዎች፣ እና ሌሎች የታሪካዊ ማስታወሻ አይነቶች
- የሰብአዊ መብቶች በደሎችን ለሽግግር ፍትህ አላማ መሰነድ
- ከጠፉ እና የተሰወሩ ሰዎች ጋር የተያያዙ የፎሬንዚክ ትንተና እና ሌሎች ስራዎች
- ፍትህ የማግኘት፣ የስነ ልቦና ድጋፍ፣ እና የስሜት ቀውስ መቀነስ ተግባራትን የመሳሰሉ ለተበዳዮች የሚደረግ ውትወታ
- የሽግግር ፍትህ ሂደቶችን እንዲያስተዋዎቁ እና በሂደቶች ውስጥ እንዲሳተፉ ለሲቪል ማህበራት አክቲቪስቶች እና ድርጅቶች የቴክኒክ እገዛዎች መስጠት እና አቅም መገንባት
- የማካካሻ ፍትህ ተግባራት
- በእነዚህ ሁሉ ሂደቶች ውስጥ በሙሉ የሰርዓተ ጾታ ፍትህን ማረጋገጥ

እስከ ዛሬ ድረስ GIJTR በብዙ ሀገራት ውስጥ የሲቪል ማህበራትን የመሰነድ እና እውነትን ይፋ የማውጣት መርህ ግብሮችን ማዘጋጀት እና መተግበር ሂደትን መርቷል፤ የመታወሻ/መታሰቢያ ስራዎችን፣ የስነ-ዳ፣ እና የአካባቢያዊ ድርጅቶችን የስነልቦና ድጋፍ አቅም ግምገማዎችን ተግብሯል፤ እና በኢስያ፣ አፈሪካ፣ እና መካከለኛው ምስራቅ እና ሰሜን አፍሪካ ክፍሎች ለተጎጂዎች ስልጠና፣ ድጋፍ፣ እና በማህበረሰብ የሚመሩ የሽግግር ፍትህ መንገዶችን በመንደፍ እና በመተግበር ውስጥ እንዲሳተፉ እድሎችን መስጠት። የ GIJTR አጋሮች እና የጥምረቱ ኔትወርክ አባላት የልምድ እና ክህሎት ልዩነት በመኖሩ፣ መርህ ግብር ከግጭት የወጡ ወይም ከጨቋኝ አገዛዝ እየወጡ ላሉ ሀገራት የሽግግር ፍትህ ፍላጎታቸውን በተገቢው ጊዜ እንዲያገኙ ከማድረግ ጎን ለጎን አካባቢያዊ ተሳትፎን እና የማህበረሰብ አጋሮች አቅም ግንባታ እንዲበረታታ ልዩ እድል ይሰጣል።

ማውጫ

- ይህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል ለምን ተዘጋጀ? 7**
 - ስነ-ዘዴ 11
- ይህን እራስን የመገምገሚያ መሳርያ እንዴት መጠቀም እንደሚገባ 12**
 - የእራስ ግምገማን እንዴት መተግበር እንደሚገባ 14
 - የእራስ ግምገማ ሂደት ወስጥ ስርሻይቮሮችን ማሳተፍ 16
 - ለአጋሾች እና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ማስታወሻ 17
- መቅደም 18**
 - 1. ከሰርሻይቮሮች ጋር አብሮ ለመስራት የሚያስፈልጉ ስነ-ምግባር እና መልካም ተሞክሮዎች 20**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 22
 - 2. ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶች 27**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 30
 - 3. እውነት ይፋ ማድረግ እና ስነ-ዳ 35**
 - ማን ለምን አላማ መረጃ ሊመዘገብ ይችላል? 37
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 40
 - 4. ፍትህ እና ተጠያቂነት 47**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 50
 - 5. ማካካሻ 54**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 57
 - 6. ለውጥ እና መከላከል 60**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 62
 - 7. ማስታወሻ እና ትምህርት 66**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 68
 - 8. ማህበረሰብ እና እንድነት 72**
 - ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች 74
- ተጨማሪ ንባብ 77**

በዚህ የመሳርያ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ትርጓሜዎች ላይ ማስታወሻ

ይህ የመሳርያ ጥቅል “ተጎጂ” እና “ሰርቫይቭር” የሚለውን ቃል ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የደረሰባቸው ግለሰቦችን ለማመላከት የሚጠቀም ሲሆን እነዚህ ቃላት ጥቅም ላይ የሚውሉበት ዐውድ ሊለያይ እንደሚችል እና እንደ ግለሰብ እንደ “ተጎጂ” ወይም “ሰርቫይቭር” በሚለው ቃል መለየታቸው የሚወሰነው በዋናነት በራሳቸው ምርጫ እና ራሳቸውን በሚገልጹበት መልክ መሆኑን እውቅና በመስጠት ነው። “ተጎጂ” አብዛኛውን ጊዜ ጥቅም ላይ የሚውለው የተጎጂነት ሁኔታን እና የህግ ዐውድ እንዲሁም ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የደረሰባቸው ተጎጂዎች በሙሉ ከወንጀሉ የማይተርፉ መሆኑን አሳዛኝ እውነታ ለማመላከት ነው። “ሰርቫይቭር” ጥቃት የደረሰባቸው ግለሰቦችን ጥንካሬ እና ማብቃት አፅኖት የሚሰጥ እና በስነልቦና እና የማህበረሰብ ድጋፍ ሴክተሮች ውስጥ የተለመደ በመሆኑ በእዚህ መሳርያ ውስጥ በተደጋጋሚ ጥቅም ላይ ውሏል።

በጥቅም ላይ የዋሉ የቁልፍ ቃላት ትርጓሜዎች በሙሉ GIJTR [ከዚህ ሰነድ](#) ጋር በጋራ እንዲሄድ በተዘጋጀው ቅርፅ ማስያዣ ሰነድ ላይ ቀርቦታል።

ይህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል እንዴት እና ለምን ተዘጋጀ?

ይህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል ለምን ተዘጋጀ?

ባለፉት አስር አመታት ከግጭት እየወጡ ካሉ ማህበረሰቦች ጋር በጋራ በመስራት GIJTR የጦርነት እና የግፍ እና የጭካኔ ወንጀሎች ስርዓተ ጾታዊ ተፅእኖን ከሁሉም የስርዓተ ጾታ የመጡ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት (CRSV) ከደረሰባቸው በሁዋላ በቤተሰብ እና በማህበረሰብ መገለል የደረሰባቸው ግለሰቦች፣ የቤተሰብ አስተዳዳሪዎች ወንዶች እና ወንዶች ልጆች በጎጂ አባታዊ ልማዶች የስነልቦና ድጋፍ ከማግኘት ወደኋላ በማለታቸው ቤተሰባቸውን ለማገዝ ከትምህርት ቤት በቀሩ ወጣት

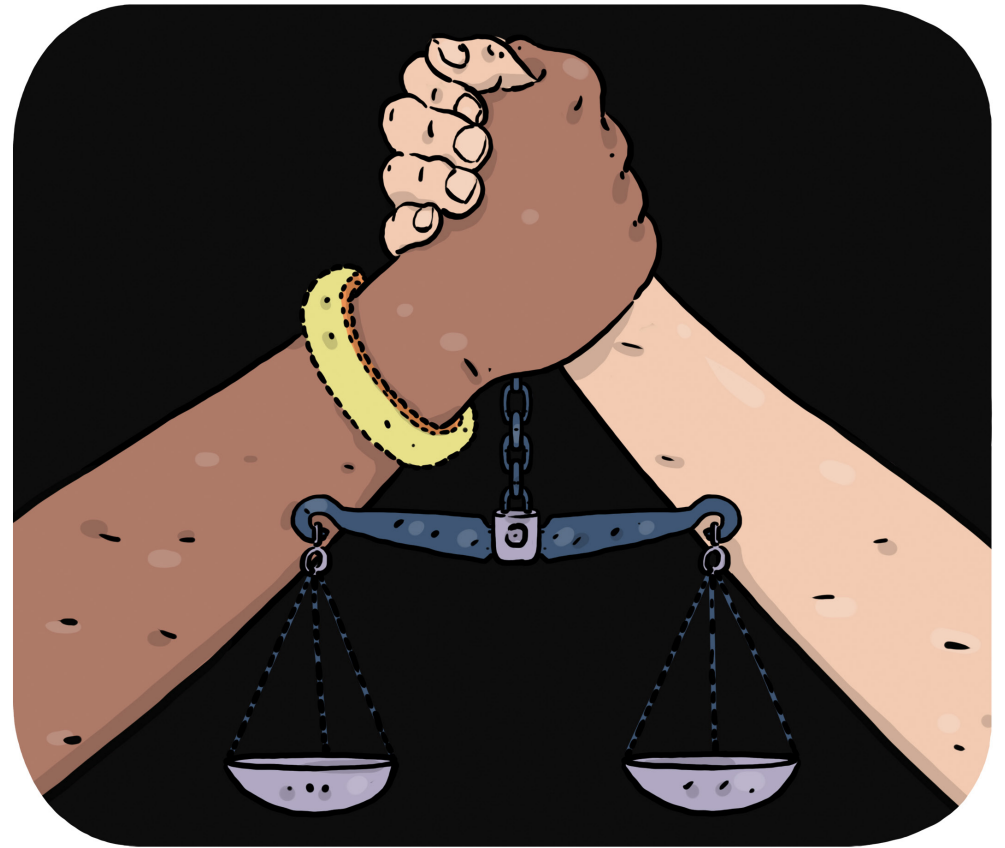

ሴቶች ለመመልከት ችሏል። አብዛኛውን ጊዜ እነዚህን አይነት ጥሰቶች በየሽግግር ፍትህ ሂደቶች ውስጥ ችላ የተባሉ ሲሆን በማወቅም ሆነ ባለማወቅ በተዋጊዎች እና ስልጣን ባላቸው ላይ ትኩረት የሚያደርጉ ትርክቶችን በመምረጥ እነዚህን አይነት ጥሰቶች ወደኋላ ይገፋሉ። GIJTR ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት (CRSV) ጋር በተገናኘ በተለይም መንግስት በወንጀል ውስጥ ተሳትፎ የነበረው ወይም በተገቢው ሁኔታ ምላሽ መስጠት ባልቻለባቸው አውዶች ውስጥ አብዛኞቹ መልካም ለውጦች በተጎጂዎች/ሰርቫይሎች እና በዙሪያቸው ያሉ የድጋፍ ማህበረሰቦች ያላሰለሰ ጥረት የተመራ መሆኑን ተመልክቷል። አብዛኛውን ጊዜ ሰርቫይሎች የሚጋሩት የተሻለ ፍትሃዊ እና ሰላማዊ መጪ ዘመንን ለመፍጠር ካላቸው መሰጠት የመነጨ እውነትን፣ ፍትህን እና ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት መዳንን በማራመድ፣ ለተጎጂዎች ፍላጎት ትኩረት በመሰጠት እና ሰርቫይሎችን ለመደገፍ እና እነዚህ ጥሰቶች በድጋሚ እንደይከሰቱ ፈጠራ የተሞላባቸው መፍትሄዎች በማቅረብ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት (CSOs) ሚና ወሳኝ ነበረ። ሲቪል ማህበራት መር ስራዎች እንደ ሲቲ ኦፍ ጆይ፣ በዲሞክራቲክ ሪፕብሊክ ኦፍ ኮንጎ ለሰርቫይሎች የሚሰጥ የአመራር ስልጠና መርሃ ግብር (በዶ/ር ዴኒስ ሙክዌጌ እና ፓንዚ ፋውንዴሽን የተቋቋመ) እና የሴቶች የእውነት እና ማስታሻ ኮሚሽን (በሩታ ፓሲፊክ ዲ ላስ ሙጂርስ በ2010 በ ኮሎምቢያ የተጀመረ) ሰርቫይሎች የራሳቸውን የማገገሚያ እና እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት እንዲፈጸሙ ቀዳሚ ስፍራ በመስጠት እና የረዥም ጊዜ አጠቃላይ ድጋፍ በመስጠት አስተዋፅኦ አድርገዋል።

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት በመቀረፍ GIJTR ያየውን የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ከፍተኛ ሚና የተባበሩት መንግስታት የፅጥታው ምክር ቤት ሬዘልዩሽን 2467 (UNSCR 2467) በ2019 አፅኖት ይሰጠዋል። የተባበሩት መንግስታት የፅጥታው ምክር ቤት ሬዘልዩሽን 2467 (UNSCR 2467) በ 2019 ባፅደቀው ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ችግሮችን ለመፍታት “ሰርቫይሎችን ማእከል ያደረገ መንገድ” መከተልን ይወተውታል እንዲሁም በሁሉም በመከላከል እና ምላሽ ጥረቶችን ላይ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በተለይም በሴቶች፣ ሰርቫይሎች እና ሀይማኖታዊ እና የማህበረሰብ መሪዎች የሚመሩ የሲቪል ማህበራትን የማስተዋወቅ እና የመደገፍ አስፈላጊነትን እውቅና ይሰጣል።

2000ዓ.ም መሰረት የጣሊ ወሳኔ አሁን የሴቶች፣ የሰላም እና ፅጥታ (WPS) አጅንዳ:- UNSCR 1325 በመባል የሚታወቀውን አጅንዳ ካስጀመረ ጀምሮ በፅጥታው ምክር ቤት ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ጥበቃ፣ መከላከል እና ክስን የሚመለከቱ አሁን ካሉት ከስድስት ውሳኔዎች ውስጥ UNSCR 2467 የመጨረሻው ነው። ይህ ውሳኔ ከሴቶች መብት ድርጅቶች እና የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በ 1990ዎቹ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት እንዲቆም እና በሰላም እና ፅጥታ ድርድሮች ላይ ትርጉም ያለው ተሳትፎ እንዲኖር ላደረጉት ጠንካራ ተደጋጋሚ ውትወታ ምላሽ ነው።

በተመሳሳይ ግዜ፣ ከሚጫወቱት ወሳኝ ሚና የተነሳ ለሚያቀርቧቸው አገልግሎት ያለው ፍላጎት ካላቸው ሀብት እና አቅም እጅግ በልጦ በመገኘቱ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት አብዛኛውን ጊዜ በከፍተኛ ጫና ውስጥ ናቸው። ስራቸውን በሚተገብሩበት ወቅት አብዛኛውን ጊዜ ሰርቫይሎችን ማእከል ያደረገ ድጋፍ የማቅረብ አቅማቸውን የሚገድቡ ጎጂ ባህላዊ ልማዶችን እና የስርዓተ ፆታ ደንቦችን፣ በደህንነት ስራቸውን የመስራት ስጋትን፣ እና በደካማ መልኩ የተቀረፁ የገንዘብ አሰራሮችን በጥንቃቄ እንዲያልፉ ጭምር ይገደዳሉ። ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ተፈጥሮ እና ከረጅም ጊዜ ተጽዕኖች አንጻር፣ የግለሰብ ድርጅቶች ሁሉንም የሰርቫይሎች ፍላጎቶች እንደ እነሱ አውድ ማሟላት ሊታግታቸው ይችላሉ። አንድ ሰርቫይሎች የወንጀል ተጠያቂነትን ሲፈልግ/

ስትረጅግ ሌላ ሰርቫይሽር የአገሪቱ ጤና እና የሰነድ ስርዓት፣ የትምህርት እና የሥራ እድሎችን ወይም ዳግም አለመፈጸም ላይ የሚያተኩሩ ጥረቶችን ሊያስቀድም/ልታስቀድም ይችላል/ትችላለች። ይልቅኑስ መተባበር ወይም የሪፈራል መረብ መዘርጋት እውነተኛ የተሟላ አካሄድ ለማሳካት አስፈላጊ ነው።

ለሰርቫይሽሮች ቀድሞ ደራሽ እና ጠበቃዎች በመሆናቸው እነዚህ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ከሚሰሩት እጅግ አስፈላጊ ስራ ጎን ለጎን ያሉ ጫናዎችን እውቅና በመስጠት GJIJTR ይህንን መሳርያ ያዘጋጀው ለሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ከአለት ተአለት ስራቸው አንድ እርምጃ ወደ ሌላ በመውሰድ የሰርቫይሽሮች አጠቃላይ ፍላጎት በአውዳቸው ውስጥ ምን ያህል በተጠቃለለ መልኩ እየተሟላ ስለመሆኑ መርሃግብሮቻቸውን ማስፋት ውይም ማስተካከል ይቻል እንደሆነ ለማሰብ በአለመ መልኩ እንዲገመገሙ ተግባራዊ ሊደረጉ የሚችሉ መሳርያዎችን ለማቅረብ ነው። አስር ዓመታት በግጭት የተጎዱ ማህበረሰቦች ጋር አብሮ በመስራት በተገኘ እውቀት እና በ UNSCR 2467 እንደተነፃፀረው የዚህ መርሃ ግብር ማክከል የሆነው የ GJIJTR አምነት ነው፤ እሱም የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በተለየ መልኩ እውነትን የማፈለግ፣ የፍትህ እና የመፈወስ/ የማዳን ጥረቶችን እና የሰርቫይሽሮችን አጠቃላይ ፍላጎት ለማሟላት በፍላጎቶቻቸው ልክ የተዘጋጁ አቀራረቦችን ስለሚደግፏቸው ማህበረሰቦች ላይ ባላቸው ጥልቅ መረዳት ላይ በመመስረት እንዲያዘጋጁ ሰርቫይሽሮችን ማክከል ያደረጉ አሰራሮችን ለማስተዋወቅ ጥሩ ቦታ ላይ ናቸው።

ስነ-ዘዴ

ይህ ሰነድ ከማህበረሰቡ ጋር በቅርበት የሚሰሩ ድርጅቶች ጋር በቅርበት እንደሚሰሩ ዓለም አቀፍ ጥምረት መልካም ተሞክሮዎች እና ግብዓቶችን ለማሰባሰብ ከተለያዩ ሰፊ በሆኑ የተለያዩ ዐውዶች ወስጥ ሰርቫይሽሮችን ለመደገፍ በቀጥታ ከሚሰሩ ድርጅቶች እና ባለሙያዎች እንዲሁም ከ20 በላይ ጥልቅ የሆኑ ቃለ መጠይቆች እና ሰባት ጥናቶች የተሰበሰቡ ምልክታዎችን በማጥራት የGJIJTRን ሰፊ የሆነ ግንኙነቶች እና እውቀት ይጠቀማል።

ይህ እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅል ከቤተሰቦች፣ ማህበረሰቦች፣ ቡድኖች እና ሀገራት በላይ የግለሰብ ሰርቫይሽሮችን መብቶች እና ደህንነትን ያስቀድማል እንዲሁም አገልግሎት ያሳያል። ይህ አዘጋጅ በፍላጎት ያደረጉት ውሳኔ ሲሆን መነሻውም በመርሃ ግብር የምርምር ደረጃ ወቅት በታየ ሰርቫይሽሮች አንዳንድ ጊዜ ታሪካቸውን እንዲያጋሩ ወይም መርሃ ግብሮች ውስጥ በመሳተፍ ቤተሰብ፣ ማህበረሰብ፣ አገልግሎት ሰጪዎች ወይም እውነትን ይፋ ማድረግ፣ ፍትህን የመፈለግ ወይም በግጭት ወቅት የተፈጸሙ በደሎችን ከማሳየት ጋር የተያያዙ ሀገራዊ ግቦችን እንዲያገለግሉ ይገደዳሉ ውይም ጫና ይደረግባቸዋል የሚሉ ስጋቶች ላይ በመመስረት ነው። ይህ ጫና ሰርቫይሽሮችን ማክከል ያደረገ አሰራር ቁልፍ አካል የሆኑትን ሰርቫይሽሮችን ማብቃት እና ውክልናን የሚያሳገስ ነው።

የመሳርያው አላማ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት መርሃግብሮቻቸው እና ተግባራቶቻቸው የድርጅቶቹን ሀብት፣ እቅድ እና በአውዳቸው ውስጥ ያሉ ልዩ ተግዳሮቶችን እና መልካም እድሎችን ከግምት በማስገባት የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት እና ቅድሚያ የሚሰጧቸውን ጉዳዮች ምላሽ ለመስጠት የተቀረጹ መሆኑን እንዲገመገሙ አጠቃላይ ማዕቀፍ እንዲኖራቸው ለማስቻል ነው።

ምንም እንኳን ሁሉም ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮችን የሚደግፉ መርሃግብሮች የሽግግር ፍትህ ሰፊ ሂደት አካል ሆነው የተቀረጹ ባይሆኑም ያለፉ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶችን ለመቁጠ፣ ያለፉ ጉዳዮችን እውቅና በሰጠ መልኩ እና ተመሳሳይ ጥሰቶች ዳግመኛ እንዳይከሰቱ ለማድረግ እንዲሁም ይበልጥ ፍትሃዊ መጪ ዘመንን ለመገንባት ምን እንደሚያስፈልግ በአገናዘበ መልኩ የተለያዩ የመፍትሄዎችን ለተጎጂዎች እና ሰርቫይሽሮች መደበኛ ሆነ እ. መደበኛ የሽግግር ፍትህ ስልቶች ለማቅረብ ጠቃሚ የሆኑ መሳርያዎችን እንደሚያያቀርብ የGJIJTR ስራ አሳይቷል።

በዚህ እይታ ላይ በመጨመር የግምገማ መሳርያው እውነትን፣ ፍትህን እና ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት መፈራሰን በሽግግር ፍትህ መነፃፅ ይመለከታል። እውነትን ይፋ ማውጣት፣ ፍትህን፣ ዳግመኛ አለመከሰትን፣ ማካካሻ እና ማስታወሻን በሚመለከት የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት ከግምት ለማስገባት የሚያስችል ማዕቀፍም ለሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ያቀርባል።

ይህን እራስን የመገምገሚያ መሳርያ እንዴት መጠቀም እንደሚገባ

እራስን የመገምገሚያ የመሳርያ ጥቅሉ አጠቃላይ እይታ

መሳርያው ለሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በቀጣይ የተዘረዘሩትን ነጥቦች በጥያቄዎች፣ ሃሳብ የማሰባሰብ/የማፍለቅ መሳርያዎች እና ሰነዶች በመጠቀም እራስን የማየት ለተዋቀረ ሂደት እንዲያካሂዱ መሳርያዎችን ያቀርባል፡-

- የሰርቫይሽሮች ፍላጎት በዐውዳቸው ውስጥ በምን ያህል መጠን እየተሟላ እንደሆነ እና እነዚህን ፍላጎቶች በተጠቃለለ መልኩ ለሚሟላት ያሉ ፈተናዎች እና መልካም እድሎች
- ለሰርቫይሽሮች ፍላጎት በምን ያህል መጠን ምላሽ እየሰጡ እንደሆነ እና በመረሃ ግብሮቻቸው እና ስትራቴጂያቸው ምን ያህል ሰርቫይሽሮችን ማእከል ያደረገ አሰራር እየተገበሩ እንደሆነ

- ሰርቫይሽሮችን ማእከል ያደረገ አሰራር ለመተግበር እና የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት በይበልጥ በአጠቃላይ መልኩ ለማሟላት ስለክፍተቶች፣ ፈተናዎች እና መልካም እድሎች ያደረጉት ግምገማ በምን ያህል የሰርቫይሽሮችን የራሳቸውን ግምገማ እንደሚያንፅባርቅ
- ሰርቫይሽሮችን ማእከል ያደረገ አሰራር ለመተግበር እና የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት በይበልጥ በአጠቃላይ መልኩ ለማሟላት ለሚለዩዎቻቸው ክፍተቶች፣ ፈተናዎች እና መልካም እድሎች ምላሽ አሁን ያሉዎቻቸውን መርሃ ግብሮችን ማስፋት ይችሉ እንደሆነ ወይስ አዳዲስ መርሃ ግብሮችን ያስጀምሩ እንደሆነ

ይህ መሳርያ የራስ ግምገማውን ለማዋቀር የሽግግር ፍትህ ማእቀፍን ይጠቀማል፤ በቀጣይ በሚከተሉት እርሶች ዙርያ የተዘጋጁ ጥያቄዎች፣ ሃሳብ የማሰባሰብ/የማፍለቅ መሳርያዎች እና ሰነዶችን ያካትታል፡-

- ከሰርቫይሽሮች ጋር ለመስራት ስነምግባር እና መልካም ተሞክሮ
- ሁሉን አቀፍ የድጋፍ አገልግሎት
- እውነትን ይፋ ማውጣት እና ስነዳ
- ፍትህ እና ተጠያቂነት
- ካሳ
- ለውጥ እና መከላከል
- ማስታወስ እና ትምህርት
- ማህበረሰብ እና አብሮ መቆም

መሳርያው የሚከተሉትን ያካትታል

- በእርሶ ላይ አጭር መግቢያ
- ስለዐውዳቸው እንዲጠይቁ ለድርጅቶች የተዘጋጀ ከእያንዳንዱ እርእስ ጋር የተገናኙ የግምገማ ጥያቄዎች — ለድርጅቶች እና ለሰርቫይሽሮች
- የሚመከሩ ሃሳብ የማሰባሰብ/የማፍለቅ፣ አስፈላጊ ሰነዶች እና ተጨማሪ የሚሰጡ ሰነዶች

የመሳርያው ተጠቃሚዎች ስለሽግግር ፍትህ በተለያዩ የእውቀት ደረጃ እንደሚኖራቸው እውቅና በመስጠት GJIJR በቁልፍ ቃላት እና በተለያዩ አውድ ውስጥ ያሉ መደበኛ እና ኢመደበኛ የሽግግር ፍትህ ሂደቶች ምሳሌዎች ላይ ተጨማሪ መረጃ የሚሰጥ እና ቅርፅ የሚሰጥ (ፍሬሚንግ ሰነድ) አዘጋጅቷል፡፡

ጥናቶች እና በዚህ መሳርያ ውስጥ ጥቅም ላይ የዋሉ ቁልፍ ቃላትን ትርጉም የሚያስቀምጠው ፍሬሚንግ ሰነድ እዚህ ማግኘት ይቻላል፡፡

የአራስ ግምገማን እንዴት መተግበር እንደሚገባ

ይህ የራስ መገምገሚያ መሳርያ አዳዲስ መርሃ ግብሮችን በፈፀመ ጊዜ ገና ከጅምሩ፣ መርሃግብሩ ከጀመረ በኋላ በየተወሰነ ጊዜ ወይም ከሌላ ድርጅት ወይም ድርጅቶች ጋር አዲስ የአጋርነት ግንኙነት በሚጀመርበት ወቅት ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። ይህ መሳርያ ትእዛዝ የሚሰጥ መሳርያ እንዲሆን የታሰበ መሳርያ አይደለም፤ ስለሆነም በድርጅቶች የሚወሰኑ የራስ ግምገማ ማድረግ የሚያስፈልግባቸው ሌሎች ሁኔታዎች ሊኖሩ እንደሚችሉ GIJTR የጠብቃል።

በጋራ ሲወሰዱ በዚህ የራስ መገምገሚያ መሳርያ ውስጥ ያሉት ርእሶች ለእውነት፣ ፍትህ፣ እና ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት መፈሰስ ሁሉን ዓቀፍ አቀራረብ ይወክላሉ። ሆኖም ግን የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በራሳቸው መርሃ ግብር ለእነዚህ ሁሉ ፍላጎቶች ምላሽ መስጠት ይችላሉ ወይም ይገባቸዋል ተብሎ አይጠበቅም።

ይልቁትም የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት መሳርያውን ከሚከተሉት ከሦስቱ በአንዱ መንገድ ሊጠቀሙት ይችላሉ፤

1. ለራሳቸው መርሃ ግብር እና አውድ በጣም አስፈላጊ የሆኑ ጭብጦች ላይ በማተኮር ውስጣዊ የራስ ግምገማ ለማካሄድ
2. እውነት፣ ፍትህ፣ እና ከጥቃት መፈሰስን በሌሎች የድጋፍ መንገዶች ወደፊት ለማራመድ ከሚሰሩ ሌሎች ድርጅቶች ጋር የሰርቫይሽሮች ፍላጎት በቡድኑ የተሰጣሰበ ጥረት ምን ያህል ሁሉን አቀፍ በሆነ መልኩ እየተሟላ እንደሆነ የቡድን ግምገማ ለማድረግ በጋራ ለመስራት
3. የራስ ግምገማውን በሁለት ዙሪያ ለማካሄድ፤ በመጀመርያ በራሳቸው መርሃግብሮች ላይ በማተኮር በመቀጠል እንደ ሁለተኛው ዙሪያ አካል ከሌሎች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የደረሰባቸው ሰርቫይሽሮችን ከሚደግፉ ድርጅቶች ጋር የጋራ ግምገማ ለማካሄድ

በአንድ ድርጅት ውስጥ በመጀመርያ ሲካሄዱ የራስ ግምገማው ቁልፍ አላማዎች ከሰርቫይሽሮች ጋር በሚሰሩው ስራ የድርጅቱን ክፍተቶች፣ ፈተናዎች እና መልካም እድሎች ላይ እይታን ለመፍጠር እና እነዚህን እይታዎች የወደፊት መርሃግብሮችን፣ ስትራቴጂዎችን እና የሪፈራል አጋርነቶችን በመረጃ እንዲደግፉ መጠቀም ናቸው። GIJTR በድርጅቱ ውስጥ ካሉ ቡድኖች የተወጣጡ ሰራተኞችን በማሰባሰብ ግምገማውን እንዲካሄድ ምክረ ሃሳብ ያቀርባል። ግምገማውን ለማካሄድ የሚያስፈልገው ጊዜ ምን ያህል የመሳርያ ጥቅሉ ክፍሎች ለድርጅቱ አስፈላጊ ናቸው በሚለው ላይ የሚወሰን ይሆናል፤ ሆኖም ግን GIJTR በእያንዳንዱ ክፍል ላይ ከ ሁለት እስከ አራት ሰዓታት ማሳለፍን ይመክራል።

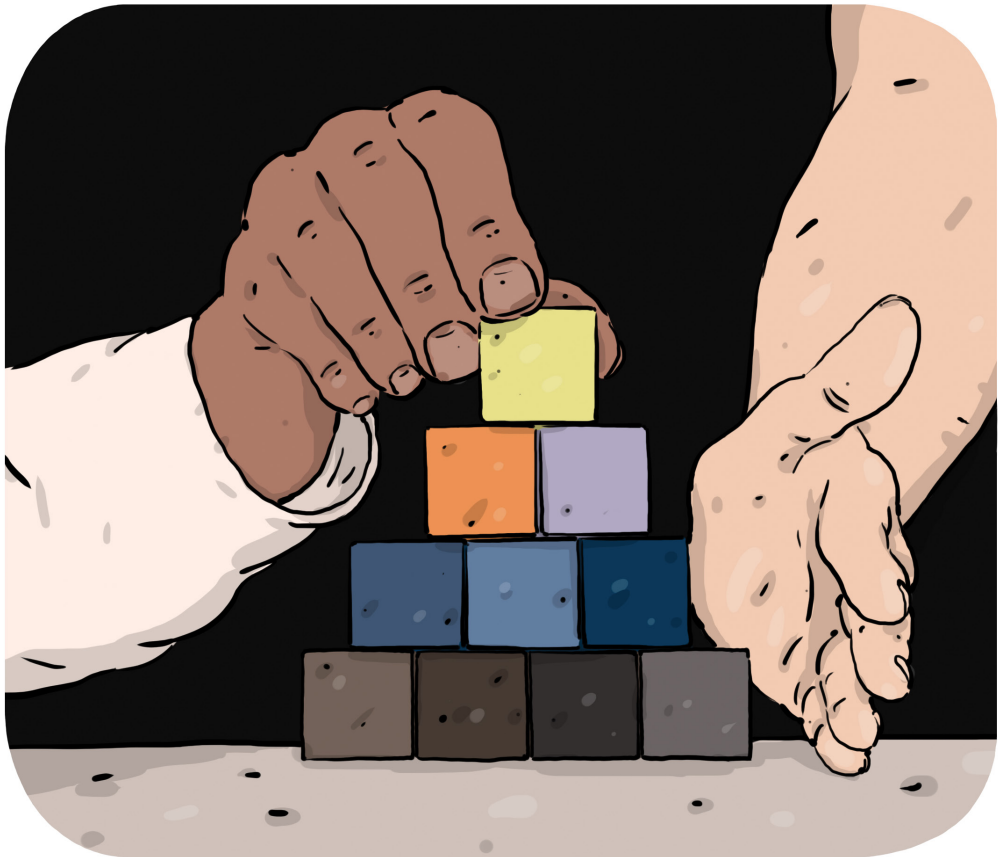
በተመሳሳይ ዐውድ ውስጥ የሚሰሩ ድርጅቶች ስብስብ ውስጥ የራስ ግምገማውን ለማካሄድ በጥቅም ላይ በሚውልበት ወቅት የራስ ግምገማው ቁልፍ አላማ ድርጅቶች ምን ያህል እንዲሁ የሌለውን ስራ እንደሚያወቅ፣ ይህንንም እውቀት አገልግሎታቸውን ለሚጠቀሙ ሰርቫይሽሮች እንዴት እያስተዋወቁ እንደሚገኙ እና የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት በተሻለ ለሚሟላት በጋራ ለመስራት እድሎች ስለመኖራቸው ድርጅቶች በጋራ እንዲያንፀባርቁ ነው።

ሁሉን አቀፍ የቡድን ግምገማን ለማረጋገጥ GIJTR በተቻለ መጠን መሳርያው በሚሸፍናቸው ጉዳዮች ላይ የሚሰሩ ድርጅቶችን ማሰባሰብን ይመክራል። በተወሰኑት ጉዳዮች ላይ የሚሰሩ ድርጅቶች ከሌሉ (ለምሳሌ የማስታሰቢያ ወይም የማስተማር ስራዎች) የቡድን ግምገማው ላይ እንደ ክፍተት ሊያዝ ይችላል። GIJTR የቡድን ግምገማ ለማካሄድ የ አራት ቀናት ወርክሾፕ ይመክራል። ለወርክሾፕ [የሚመክረው መንገድ](#) የመሳርያው የሰነዶች ክፍል ይገኛል እንዲሁም ድርጅቶች ከራስ ግምገማ በፊት እና በሁለት የራስ ግምገማው በእነሱ አውድ ስለሰርቫይሽሮች ፍላጎት ያላቸውን መረዳት እንዴት እንደተቀየረ እንዲያንፀባርቁ እና ወደፊት የሚደረጉ መርሃግብሮችን እና ስራዎችን እንዲቀርቡ የሚሰሩት የ“[ቴርም ሜትር ተግባር](#)” በሰነዶች ክፍል ይገኛል። የመረጃ ሰነድ ክፍሉ የተሳተፈዎችን ደህንነትን ለመደገፍ የራስ ግምገማውን በሚያካህዱበት ጊዜ ለድርጅቶች [የተጠቆሙ አእምሮን/ሃሳብ መሰብሰብ ተግባሮችን](#) ይዟል።

የእራስ ግምገማ ሂደት ወስጥ ስርሻይሽሮችን ማሳተፍ

እያንዳንዱ የመሳሪያ ጥቅል ክፍል የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ስለ ዐውዳቸው እራሳቸውን (ስለራሳቸው መረሃግብሮች) እና ስርሻይሽሮችን የሚጠይቁትን ጥያቄዎች ያካትታል። ለስርሻይሽሮች የተዘጋጁ ጥያቄዎች የተካተቱት እውነትን፣ ፍትህን እና ፈውስን ለመፈለግ በሚደረጉ ማኖሪያ ጥረቶች ከስርሻይሽሮች ጋር መመካከር እና በጋራ መንደፍ አስፈላጊ መሆኑን ለማጥፋት ሲሆን ይህም መረሃግብሮች እና ተግባራት ራሳቸው ስርሻይሽሮች የገለፀዎቸው ፍላጎቶች እና ቅድሚያ የሚሰጧቸው ጉዳዮች ምላሽ መስጠታቸውን ለማረጋገጥ ነው። ከስርሻይሽሮች ጋር ለማመካከር እና አብሮ ለመንደፍ የበለጠ የዳበሩ መዋቅሮች ላሏቸው ድርጅቶች (ለምሳሌ በስርሻይሽሮች የራፈራፊ ቡድን በኩል) ጥያቄዎቹን እንደ እራስ ግምገማው አካል ማቅረብ ተገቢ ሊሆን ይችላል። ሆኖም ግን የዳበረ መዋቅር ለሌላቸው ድርጅቶች ስርሻይሽሮች በመሳሪያ ጥቅል ውስጥ የሚገኙ ጥያቄዎችን መጠየቅ ተገቢ ላይሆን ይችላል በተለይም ይህን ማድረግ ስርሻይሽሮች በግምገማው ውስጥ እንዲሳተፉ ማድረግን የሚያካትት ከሆነ ይህ በእነሱ ላይ ተጨማሪ ሽክም ሊፈጥር ስለሚችል ነው። በመጨረሻም ድርጅቶች የእራስ ግምገማ በሚካሄድበት ወቅት ስርሻይሽሮችን ማሳተፍ ተገቢ ስለመሆኑ ለመወሰን ድርጅቶች የራሳቸውን ፈቃድ መጠቀም ይኖርባቸዋል። ተገቢ እንዳልሆነ ከወሰኑ GIJTR ስርሻይሽሮችን በመረሃግብሮቻቸው ውስጥ ሌሎች ቦታዎች በእነዚህ ጉዳዮች ላይ ግብረ መልስ ለመስጠት እድሉን የሚሰጡ እንደሆነ ለማገናኘብ ለስርሻይሽሮች የሚቀርቡ ጥያቄዎችን እንዲገመገሙ ይመክራል።

ለለጋሾች እና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ማስታወሻ

የዚህ እራስን መገምገሚያ መሣሪያ ጥቅል ዋና ተጠቃሚዎች የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት እንዲሆኑ የታወቀ ሲሆን GIJTR ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ለደረሰባቸው ከሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ጋር በመተባበር ወይም መረሃግብሮችን ተግባራዊ ለማድረግ የገንዘብ ድጋፍ በማድረግ ምላሽ በመስጠት ላይ የሚሰሩ ለጋሾች እና ዓለም አቀፍ ድርጅቶች ተፈጻሚነት ሊኖረው እንደሚችል ይገነዘባል። ለጋሾች እና ዓለምአቀፍ ድርጅቶች ለገንዘብ ድጋፍ ወይም ለአጋርነት ማመልከቻ ሲያስገቡ ወይም ለድርጅቶች የገንዘብ ድጋፍ ወደሚያደርጉበት አዳዲስ መረሃ ግብሮች ጅምር ላይ የራስ ግምገማ ምዕራፍ እንዲያካትቱ ሲጠይቁ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ወደዚህ የመሳሪያ ጥቅል ለመምራት ሊያስቡ ይችላሉ።

መቅደም

በኅዳር 2023 በኮሎምቢያ የተሟላችሁ ኔትዎርክ አባል በሆኑ የተሞከሩ መሳሪያዎች።

ኮሎምቢያ ከ70 ዓመታት በላይ የተለያዩ ገጽታ ያላቸው የውስጥ ግጭቶችን ተቋቋማለች፤ ከ450,000 በላይ ኮሎምቢያውያን ሞተዋል፣ ከ50,000 በላይ ታናሙ ተወስደዋል፣ ከ7 ሚሊዮን በላይ የሚሆኑ ደግሞ ተፈናቅለዋል። ባሁኑ ሰዓት በጣም ርቀው በሚገኙ የሀገሪቱ ክፍሎች የሚገኙ ማህበረሰቦች የታጠቁ ቡድኖች ከባድ ጥቃት እየፈጸሙባቸው ሲሆን የሰብዓዊ መብቶች የተሟላችሁ የግድያ ዓላማ ሆነው ቀጥለዋል። የሽግግር ፍትህ ሂደቶች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃትን በማስወገድ ረገድ መጠነኛ እርምጃ ያደረጉ ቢሆንም ከ15 ዓመታት በላይ ሲከናወኑ ቆይተዋል። እ.ኤ.አ በ2022 የእውነት ኮሚሽን ባወጣው የመጨረሻ ሪፖርት መሰረት የትጥቅ ትግሉ በሴቶችና በልጅገረዶች ላይ ወሲባዊና የስነተዋልዶ ጥቃት አምጥቷል የሚል ድምዳሜ ላይ ደርሷል። ይህም የስነተዋልዶ ነፃነታቸውንና ሰብዓዊ መብታቸውን የሚጥስ ነው። በ2023 ዓ.ም. የሰላም ልዩ ስልጣን (Special Jurisdiction for Peace) ጸታን መሰረት ያደረገ ጥቃት፣ የወሲብና የስነተዋልዶ ጥቃትን እንዲሁም የታጠቁ ቡድኖች በሚፈፀሙት ጭፍን ጥላቻ ላይ የተመሰረቱ ሌሎች ወንጀሎችን የሚመረምር በሃገር አቀፍ ደረጃ “የትላልቅ ጉዳዮች” (“macro-case”) ምርምራ አስጀመረ። ያም ሆኖ ከግጭት ጋር በተያያዘ ከሚፈጸም የጸታ ጥቃት ሰርቫይሽኖች የሚጠብቁት ነገር እንዲሟላላቸው የበለጠ ቁርጠኝነትና ፖለቲካዊ ፈቃድ ያስፈልጋል።

ለ27 ዓመታት ያህል፣ ሩታ ፓሲፊስት ሮው (የሴቶች ፓሲፊስት መንገድ) (the Pacifist Route of Women) - በኮሎምቢያ ያለውን የትጥቅ ግጭት በድርድር ለመፍታት የሚሰሩ የፌሚኒስት ድርጅቶች መረብ ሲሆን ከጸታ ጥቃት ሰርቫይሽኖች ፍላጎትና መብቶች ተሟግቷል። ሥራችን ለሴቶችና ማህበረሰቦቻቸው የሰልጠናና የመረጃ መርሃግብሮችን ማዘጋጀት ላይ ያተኮረ ሆኖ በዚህም ሴቶች በእውነትን ይፋ ማድረግ፣ ፍትህ እና የመፈወስ ሂደት ውስጥ በፈለጉበት ወቅት ዝግጁ ሲሆኑ መሳተፍ እንዲችሉ ማስቻል ነው። በተጨማሪም ተቋማት ጋር ጉዳዮቸውን እየወሰዱ ያሉ ሴቶችን ለማጀብ፣ ለማጠናከር እና ለመጠበቅ ስልቶችን በማዘጋጀት የሥነ ልቦና ድጋፍ እናደርጋለን። በ2013 ሩታ የኮሎምቢያ የሴቶች

Organizations belonging to the Ruta Pacifica de las Mujeres network piloting the toolkit in Medellín in November 2023.

Organizations working with survivors in the Central African Republic piloting the toolkit in Bangui in January 2024.

እውነት እና ትውስታ ኮሚሽንን (Colombian Women's Truth and Memory Commission) የደመደመ ሲሆን ኮሚሽኑ የትጥቅ ግጭቱ በሴቶችና ልጅገረዶች ላይ የሚያደርሰውን ተፅዕኖ በግልጽ እንዲታይ ለማድረግ ያለመ፣ 150 የወሲብ ጥቃት ምስክሮችን ጨምሮ 1,000 የሴቶችን ምስክርነት መዝግቧል። በቀጣይነት እየተፈፀሙ ባሉ ጥሰት ምክንያት ስነ-ዳ ቀጣይነት ያለው ስልት ሆኖ የሚቀጥል በመሆኑ እኛም ህጋዊ ድጋፍ የመስጠት ስትራቴጂ ያለን ሲሆን ይህም ለሴቶች የተለያዩ የሲቪል፣ የወንጀል፣ የህገ-መንግስታዊ እና ሌሎች መውሰድ በሚፈልጉት እርምጃዎች ላይ ህጋዊ ምክር መስጠት ላይ ያተኮረ ነው።

ከግጭት ጋር በተያያዘ ከሚፈጸም ወሲባዊ ጥቃት ለሰርቫይሽኖች ሁለንተናዊ ድጋፍ ለመስጠት ያሉ ፈተናዎች እና እድሎችን በሚመለከት እራስን የመገምገም መሣሪያን በመጠቀም ለመገምገም በኅዳር 2023 የሩታ ፓሲፊስት መረብ አባል የሆኑ ስምንት ድርጅቶች ቡድን በሜዴልሊን አንድ ላይ ተሰባስበዋል። መሳሪያውን የመጠቀም ልምድ እና በግምገማ ጥያቄዎች ላይ በቡድን ሆነው በጋራ መስራት የሚያስገኘው ጥቅም፣ በሌሎች ሃገሮች የሚገኙ ድርጅቶች ይህን ዘዴ ሰርቫይሽኖች ጋር የሚያከናውኑትን ሥራ ለማጠናከር እንዲት ሊጠቀሙበት እንደሚችሉ ለማስተዋል አግዟል።

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃትን ለማስወገድ የሚደረግ ሁለንተናዊ አቀራረብ ሥነ ልቦናዊ ድጋፍ፣ ፍትሕ፣ እውነት መናገር፣ ካሳ፣ ትውስታ እና ትምህርትን ሊያካትት ይገባል። ሁልጊዜም ሰርቫይሽኖች መብት ላይ ያተኮረ፣ የራሳቸውን ጉዳይ በራሳቸው እንዲወስኑ የራሳቸውን ነፃነት እና ብቃት ያከበረ መሆን አለበት። በእነዚህ ምሳሌዎች ዙሪያ የታቀደው ይህ መሣሪያ፣ እንደ ኔትዎርክ የምናደርገውን የጋራ ጥረቶቻችንን ያንጸባርቃል። አዳዲስ ጥያቄዎችን ይሰጠናል፣ እንዲሁም በተደራጀ ራስን በማሰላሰል እና በመገምገም ሂደቶች ውስጥ መልሶችን የመፈለግ አጋጣሚ ይሰጠናል። በጋራ በምናከናውነው ሥራ አማካኝነት እየተለዋወጠ ለሚሄድ የጥቃት ሰለባዎች ፍላጎት ምን ምላሽ እየሰጠን እንደሆነ ለመገምገም ያስችላናል። ሰርቫይሽኖች የሚያስፈልጓቸው ነገሮች የተለያዩ በመሆናቸው እና ፍትሕን ለመፈለግ የሚደረገው ጥረት አንዳንድ ጊዜ አመቺ እና አንዳንድ ጊዜ ደግሞ መጥፎ ከሆኑት ሁኔታዎች ጋር መላመድ ስለሚኖርበት፣ ይህ ሥራ ለሰርቫይሽኖች ጥብቅ ወይም አስገዳጅ ዘዴዎችን ከመጠቀም በተቃራኒው የሚያስፈልጓቸውን ነገሮች አንድ ላይ የሚያቀናጅና የሚያሟላ ሁለንተናዊ አቀራረብ ይጠይቃል። ሙሉ በሙሉ ሲታይ፣ እራስን የመገምገም መሣሪያው ከግጭት ጋር በተያያዘ ከሚፈጸም ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽኖችን ለመርዳት እና ለሚሟገቱ ድርጅቶች ውጤታማ መሳሪያ ይሆናል።

ኤስተር ማሪና ጋሌሳ ዛፓታ
ብሔራዊ አስተባባሪ
ሩታ ፓሲፊስት ዲ ላስ ሙጂርስ ኮሎምቢያ

1. ከሰርቫይቭሮች ጋር አብሮ ለመስራት የሚያስፈልጉ ስነ-ምግባር እና መልካም ተሞክሮዎች

መግቢያ

እ.ኤ.አ. በ 2019 UNSC ለመጀመሪያ ጊዜ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ላይ ሰርቫይቭሮችን ያማከለ አካሄድ የተጎዱት ሀገራት እና የዓለም አቀፍን ማህበረሰብ ምላሽ እያንዳንዱን አቅጣጫ መምራት እንዳለበት የሚያረጋግጥ አስደናቂ ውሳኔ አጽድቋል፡- UNSCR 2467። ይህ የውሳኔ ሰርቫይቭሮች ለእነሱ የሚተገበሩ ስራዎችን ፅንሰ-ሀሳብ መቅረብ ፣ ማዘጋጀት ፣ መቅረብ እና አፈፃፀም ላይ ትርጉም ባለው መልኩ እንዲሳተፉ “ምንም ነገር ስለአኛ ያለኛ” በሚል መርህ ለብዙ ዓመታት ሲያቀርቡ ለነበረው ጥያቄ ምላሽ ሰጥቷል።

በተግባር ከሰርቫይቭሮች ጋር የሚሰሩ ድርጅቶች ፈውሳቸውን የሚደግፍ አካባቢ በመፍጠር ሰርቫይቭሮችን በማበረታታት ላይ በማተኮር ሰርቫይቭሮችን ያመክሉ አካሄድ መተግበር ይችላሉ። ለዚህ ዋናው ነገር ወደ እውነት፣ ፍትህ፣ ካሳ፣ እና ፈውስ ረጅም ቢሆንም እንዲሁም ሰርቫይቭሮችን የሚደግፉ ድርጅቶች ሰርቫይቭሮች ግባቸውን ሙሉ በሙሉ እንዲያሳኩ መርዳታቸውን ማረጋገጥ ባይቻልም የሰርቫይቭሮችን ውክልና የሚመልስ፣ ፅናታቸውን የሚገነባ እና ልምዳቸውን በታሪክ ማህደር በሚያስቀመጥ መልኩ ከሰርቫይቭሮች ጋር የሚሰሩ ሰራተኛ መስራት ለወጥ የማምጣት ውጤት ይኖረዋል የሚለው መረዳት ነው።

ሰርቫይቭሮችን ያማከለ አካሄድ መተግበር የሚከተሉትን ይጠይቃል፡-

1. ሰርቫይቭሮች አንድ ወጥ የሆነ ቡድን ወይም የሰዎች ምድብ አለመሆናቸውን በመገንዘብ
2. የግል ፍላጎቶቻቸውን ለመገምገም እና መብቶቻቸውን እና ጥቅሞቻቸውን ለማስተዋወቅ ሰርቫይቭሮችን ማዳመጥ
3. ሥርዓተ-ጾታን ያገናኘበ አቀራረብን መውሰድ
4. የሰርቫይቭሮች በመረጃ የተደገፈ የግለሰብ ምርጫ የእውነት፣ የፍትህ፣ የካሳ እና የፈውስ ስራዎች ቁልፍ ገፊ ሃይሎች መሆን እንዳለባቸው መገንዘብ
5. መረጃ እና የጥበቃ እርምጃዎችን ለሰርቫይቭሮች በቀላሉ ተደራሽ እና ለመረዳት ቀላል መሆናቸውን ማረጋገጥ
6. ለሳኩ የማይችሉ ተስፋዎችን ከመሰጠት መቆጠብ

ሰርቫይቭሮችን ያማከለ አካሄድ “በ”ምንም ጉዳት አለማድረስ” በሚለው ደህንነት፣ ሚስጥራዊነት፣ ክብር እና አለማዳላትን ባካተተው መርህ የተመሰረተ ነው። ከሰርቫይቭሮች ጋር የሚሠሩ ማንኛውም ድርጅት እነዚህን መርሆዎች የማክበር ኃላፊነት አለበት-ይህ ኃላፊነት “የመጨረሻው ውጤት መንገዱን ያጸድቃል” በሚለው ክርክር ሊሸር የማይችል ነው። በተግባር ላይ ሲውል ይህ ማለት ከሰርቫይቭሮች ጋር የሚሰሩ ድርጅቶች ለድርጅቱ የበለጠ ጥቅም እንዳለው ወይም ለቤተሰባቸው፣ ለማህበረሰቡ ወይም ለሀገራቸው የላቀ ግብ ያገለግላል ብሎ

ምንም ጉዳት አለማድረስ መርሆች

ደህንነት

የሰርቭይሽሮችን እንዲሁም የቤተሰባቸውን፣ ልጆቻቸውን እና የረዳቸውን ሰዎች ጨምሮ ደህንነት በማንኛውም ጊዜ ማረጋገጥ አስፈላጊ ነው።

ሚስጥራዊነት

የሰርቭይሽሮችን (እና ቤተሰቦቻቸውን) ምስጢራዊነት ምንም ዓይነት መረጃ በማንኛውም ጊዜ ፣ ለማንኛውም አካል በሚመለከተው ሰው በመረጃ ላይ የተመሰረተ ፈቃድ ውጪ ባለመግለጽ ያክብሩ። የሰርቭይሽሮችን እምነት እና መብታትን ያረጋግጡ።

ክብር

ሁሉም ድርጊቶች ወይም ውሳኔዎች የሰርቭይሽሮችን ምርጫዎች፣ ምኞቶች፣ መብቶች እና ክብር በማክበር መመራት አለባቸው

አለማዳላት

ሰርቭይሽሮች ዕድሜያቸው፣ ወሲባዊ ዝንባሌያቸው፣ የሰርዓተ ጾታ መለያቸው፣ የጾታቸው፣ ዘራቸው፣ የጋብቻ ሁኔታቸው ወይም ሌላ ማንኛውም ባህሪያቸው ምንም ደህን ምን እኩል እና ፍትሃዊ እያያዝ ማግኘት አለባቸው።

ሐቀኝነት

ለራሳቸው የተሻለውን ውሳኔ ማድረጋቸውን ለማረጋገጥ ሰርቭይሽሮች ስለሚያገኙባቸው አገልግሎቶች እና ስለ ተሳትፎ ስጋቶች እና ጥቅሞች ሙሉ በሙሉ ሊነገራቸው ይገባል።

ቢያምንም እንኳን አንድን የተወሰነ ግብ ወይም ውጤት ለማምጣት የሚያደርጉትን ጥረት በማንኛውም የሂደቱ ደረጃ የሰርቭይሽሮችን ውክልና፣ ክብርን ወይም ስልጣንን እንደማይሰጡ ማረጋገጥ አለባቸው። “በ”ምንም ጉዳት አለማድረስ” በሚለው መርህ ስር ሰርቭይሽሮችን ያማከለ አካሄድን መተግበር በየደረጃው ያሉ ሰራተኞች የየራሳቸውን አድላዊነት እንዲገነዘቡ እና እንደ አገልግሎት አቅራቢዎች ያለማዳላት መርሆች እና ክብር ጋር የማይጣጣሙ አመለካከቶች ያሉባቸው እንደሆነ እንዲመረምሩ ይጠይቃል።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዶቻቸው:-

- በማህበረሰባችን ወሲባዊ ጥቃት የደረሰበት ማን ነው?
 - ወሲባዊ ጥቃት በማህበረሰባችን ያሉ ክፍሎች ላይ ማለትም ሴቶች፣ ወንዶች፣ ልጆች፣ **LGBTQI+** ሰዎች፣ አካል ጉዳተኞች፣ የአገሬው ተወላጆች፣ እስረኞች፣ በውሲባዊ ጥቃት የተወለዱ ህጻናት፣ የቤተሰብ አባላት፣ ወዘተ በምን መልኩ ተጽዕኖ አሳድሯል?

- ከፍትህ እና ከተጠያቂነት አጠቃላይ አቀራረብ ጋር የተያያዙ የመረጃ ምንጮች አሉ? በማህበረሰባችን ውስጥ ላሉ ሰርቭይሽሮች ተደራሽ ናቸው?
 - ቅድሚያ የሚሰጧቸውን ነገሮች ለመቅረጽ እና ግባቸውን ለመለየት እንዲችሉ የሚረዱባቸው ተጨማሪ መረጃ ወይም ግብአት አለ?
- ሰርቭይሽሮች ከአኛ ጋር ለመሥራት በመምጣታቸው ምን ዓይነት አደጋዎች ያጋጥሟቸዋል—አካላዊ፣ አእምሮዊ፣ ማህበራዊ ወይም ኢኮኖሚያዊ?
 - እነዚህ አደጋዎች ለተለያዩ ህዝቦች እንዴት ይለያያሉ?
- በማህበረሰባችን ውስጥ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቭይሽሮች እንዴት ይታያሉ?
 - የተገለሉ ናቸው ወይስ አንዳንድ ጭፍን ጥላቻ ያጋጥሟቸዋል?
 - አንዳንድ ህዝቦች የተለየ መገለል ወይም ጭፍን ጥላቻ ያጋጥማቸዋል?
- ሰርቭይሽሮች ከአኛ ጋር ለመሥራት ወይም ላለመሰራት ሲመርጡ ከማህበረሰቡ ውስጥም ሆነ ውጪ ምን ዓይነት ጫናዎች ሊያጋጥሟቸው ይችላሉ?
 - ግጭቱ እየቀጠለ ከሆነ፣ ከአኛ ጋር አብረው እንዲሠሩ ወይም እንዳይሠሩ የሚደርስባቸው ጫና ላይ እንዴት ተጽዕኖ ያሳድራል?
- ከዚህ ቀደም በተመሳሳይ መርሃግብሮች ላይ በመሳተፍ ሰርቭይሽሮች ሰዎች ቅር ተሰኝተዋል ወይም ተጎድተዋል?
- የሰርቭይሽሮች እና መረጃዎቻቸው ጥበቃ ምን ዓይነት አደጋዎች ያጋጥሟቸዋል?
- በዚህ አውድ ውስጥ ከሰርቭይሽሮች ጋር የሚሰሩት ሌሎች ተዋናዮች እነማን ናቸው?
 - ምን ዓይነት መርሃግብሮች ይሰጣሉ እና የትኞቹን ማህበረሰቦች ያገለግላሉ?
 - ምን ዓይነት መርሃግብሮች ይሰጣሉ እና የትኞቹ ማህበረሰቦች አሁን ካለው መርሃግብር ውጪ እየተደረጉ ነው?
- መርሃግብራችን ሊያሳውቀው የሚገባ ወጎች፣ ቅርሶች ወይም የጋራ ኩራቶች አሉ?

ለራሳቸው፡-

ልንደግፋቸው ያሰብናቸው ሰርቫይሽሮች ስለፍላጎቶቻቸው፣ ተግዳሮቶቻቸው እና ቅድሚያ የሚሰጧቸው ጉዳዮችን ግልጽ የሆነ ግንዛቤ እንዲኖረን ለማድረግ የቅርብ ጊዜ የፍላጎት ዳሠሳ አካሂደናል?

- በጾታ፣ በጾታ፣ በእድሜ፣ በትምህርት ደረጃ፣ “የኑሮ ደረጃ”፣ የወንጀል/ጥሰት አይነቶች፣ የተፈናቀሉ/ ያልተፈናቀሉ፣ ብሔረሰቦች እና ሌሎች ቡድኖች፣ ገጠር-ከተማ እና አካል ጉዳት ላይ በመመርኮዝ በተለያዩ ህዝቦች ፍላጎቶች፣ ተግዳሮቶች እና ቅድሚያዎችን ከፋፍለናል?
- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የተወለዱ ልጆችን ፍላጎት ተመልክተናል?

የሥራችን ግቦች ምንድን ናቸው?

- ጥረታችንን የሚገፋፉ ዋና ዋና ምክንያቶች ምንድን ናቸው?
- እነዚህ ግቦች ከሰርቫይሽሮች በተገኘ መረጃ የተቀረፁ ናቸው?

ሰርቫይሽሮች የሥራችንን ፅንሰ-ሀሳብ በመቅረፅ፣ በማዳበር፣ በመቅረጽ እና በመተግበር ለእነሱ እና ከእነሱ ጋር በመሆን ሥራችንን በመተግበር ረገድ ሚና እንዲኖራቸው እንዴት እናረጋግጣለን?

- ይህንን ለማቀለጠፍ ምን ዓይነት ስርዓቶች ተዘርግተዋል?

ሰርቫይሽሮች ሊያካፍሉን የሚችሉትን ሚስጥራዊ መረጃ ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ የማከማቸት አቅም አለን?

ከእኛ ጋር ሲሰሩ ሰርቫይሽሮች ሊያጋጥሟቸው የሚችሉትን አደጋዎች ለመገምገም እና ለመቀነስ ምን ዓይነት ስልቶችን አስቀምጠናል?

- እነዚህ ስልቶች የተለያዩ ህዝቦች ከእኛ ጋር ሲሰሩ የተለያዩ አደጋዎች ሊያጋጥሟቸው እንደሚችሉ ያንጸባርቃሉ?

ድርጅታችን ከሰርቫይሽሮች ጋር ሲሰሩ ሊያጋጥመው የሚችለውን ማንኛውንም አደጋ ለመገምገም እና ለመቀነስ ምን ዓይነት ስልቶች አሉን?

በመርሃግብራችን ውስጥ ሰርቫይሽሮች ሊኖሩ ስለሚችሉት አደጋዎች እና ጥቅሞች ግልጽ ግንዛቤ አላቸው?

መርሃግብራችን የምናገኛቸውን ሰርቫይሽሮች በምን ዓይነት መንገዶች ያበረታታል? በአቀራረባችን ውስጥ አለማዳላትን እንዴት በንቃት እየተለማመድን ነው?

አገልግሎታችን ከተገለሉ ቡድኖች ላሉ ግለሰቦች ተደራሽ መሆኑን ለማረጋገጥ ምን ዓይነት እርምጃዎችን ወስደናል?

- መርሃግብሮቻችን የተወሰኑ ሰርቫይሽሮችን ካልደረሱ፣ እንዳናዳርስ የሚከለክሉን መሰናክሎች ምንድን ናቸው?

የሰራተኞቻችን በመልካም ተሞክሮዎች መሰረት መርሃግብሮቻችንን ለመፈጸም የሚያስፈልገው እውቀት እና ልምድ አላቸው? ካልሆነስ እነዚህን ክፍተቶች ለመቅረፍ የሚያስችል የቅጥር ስልት አለን?

ሰራተኞቻችን ሥራቸው “ምንም ጉዳት አለማድረስ” የሚለውን መርህ የሚያጠቃልል መሆኑን ለማረጋገጥ ምን ዓይነት ሥልጠና ወስደዋል? ከሰርቫይሽሮች ጋር በመደበኛነት ለሚሰሩ ሰራተኞቻችን የአእምሮ ጤና እና የስነ-ልቦና ግብአቶች ይገኛሉ?

አብረናቸው ከምንሰራቸው ሰርቫይሽሮች የሚጠብቁትን ነገር በኃላፊነት ለመመጠን እና በእውነታ ላይ የተመሰረቱ መሆናቸውን ለማረጋገጥ የምንችለው እንዴት ነው?

የረዥም ጊዜ አቅም እንዲኖረን እና የሰርቫይሽሮች ማእከላዊ ለመሆን ገንዘብ የማግኛ ማመልከቻዎች፣ የትግበራ ዕቅዶቻችን፣ ድርጅታዊ ፖሊሲዎች፣ መደበኛ የአሠራር ሂደቶች፣ ወዘተ ምን ማካተት አለብን?

- ወደፊት ከሰርቫይሽሮች ሊመጡ ለሚችሉ ጥያቄዎች (ለምሳሌ፡ መረጃቸውን እንደ መርሃግብሩ አካል ለመጠቀም ያላቸውን ፈቃድ ማሻሻልን በተመለከተ) ምላሽ ለመስጠት ዝግጁ ነን?

በመርሃግብራችን ውስጥ የሚሳተፉት ሰርቫይሽሮች ፈቃደኛ ተሳታፊ መሆናቸውን እና ከእኛ ጋር እንዲተባበሩ ጫና እንደማይደረግባቸው እንዴት ማረጋገጥ እንችላለን?

- ሰርቫይሽሮች በመርሃግብራችን መሳተፍ እንደማይፈልጉ ከወሰኑ ግልጽ የሆነ ሂደት አለን? በዚህ ሁኔታ ውስጥ ምን እርምጃዎች መውሰድ አለብን?

በማሳበረሰባችን ውስጥ ካሉ ሰርቫይሽሮች ስለመርሃግብራችን እንዲያውቁ ለማድረግ የረጅም ጊዜ ግንኙነትን እንዴት እናስቀጥላለን?

- እነሱን ለመድረስ የትኞቹ የግንኙነት ዓይነቶች ተስማሚ ናቸው (ቋንቋዎችን፣ ማንበብና መጻፍ ደረጃዎችን እና የቴክኖሎጂ ተደራሽነትን ከግምት ውስጥ በማስገባት)?
- ከተለዋዋጭ የደህንነት ሁኔታዎች አንፃር ወይም የደህንነት ጥሰት ካለ ሰርቫይሽሮችን ለማግኘት ዝግጁ ነን?

ለሰርቫይሽሮች፡-

በመርሃግብራችን ለመሳተፍ ውይም አለመሳተፍን ለመወሰን እንዲረዱዎ ማወቅ የሚፈልጉት ተጨማሪ መረጃ አለ?

በመርሃግብራችን ውስጥ ምን ያህል ጊዜ እና በየትኞቹ መንገዶች መመከር/መሳተፍ ይፈልጋሉ?

በመርሃግብራችን ውስጥ መሳተፍ ስለሚያስከትላቸው ጉዳዮች እና ጥቅሞች ግልጽ የሆነ ግንዛቤ እንዲለዎ ይሰማዎታል?

ለማጋራት ፈቃደኛ የሆኑት መረጃ ምንድን ነው እና ለምን ዓላማዎች (የተለያዩ አማራጮችን እና አጠቃቀሞችን ይስጡ)?

ከዚህ ቀደም በማናቸውም ተመሳሳይ መርሃግብሮች ተሳትፈዋል?

- ልምድዎ ምን ይመስል ነበር?
- ምን ጥሩ ሰርቷል?
- በምን ላይ ሊሻሻል ይችላል ነበር?

ከዚህ ቀደም ድጋፍ ለማግኘት ምን መሰናክሎች አጋጥመውዎታል?

በመርሃግብራችን የመሳተፍ ችሎታዎ ላይ የሚያሳስብዎት ነገር አለ?

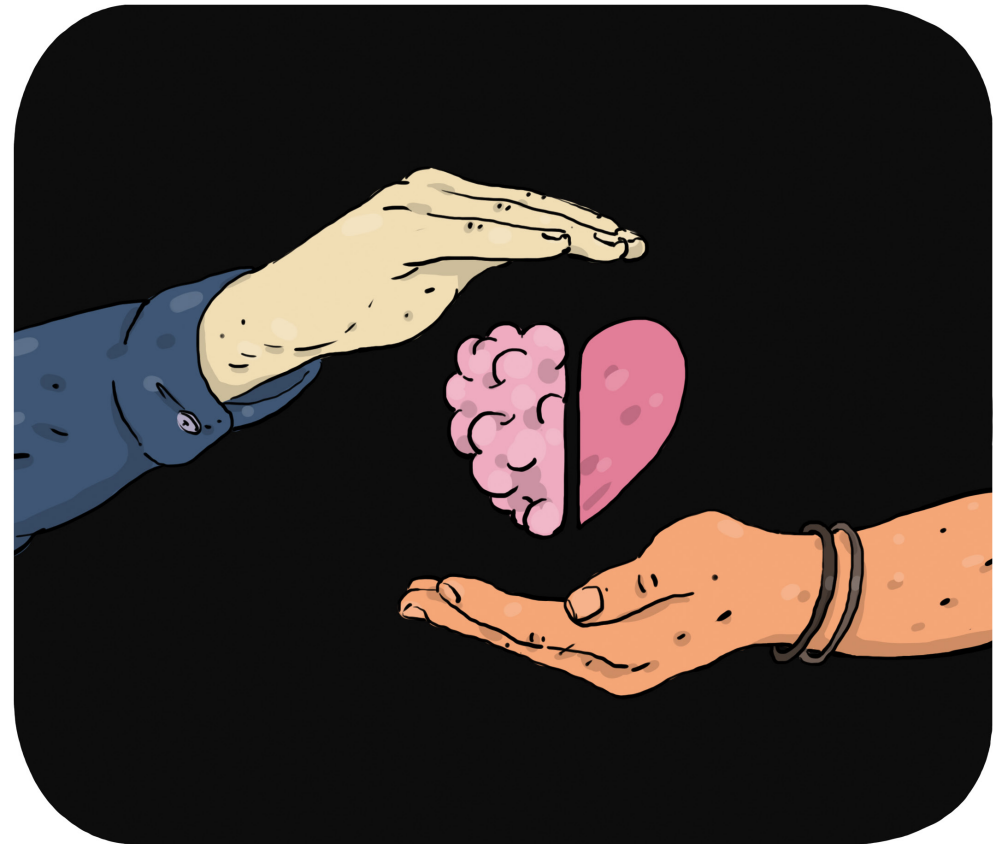
ተጨማሪ ንባብ

ከስነ ምግባር እና ከሰርቫይሽሮች ጋር አብሮ ለመስራት ምርጥ ተሞክሮዎችን የሚመለከቱ ምሳሌ የሚሆኑ የአደጋ ግምገማ እና በመረጃ ላይ የተመሰረተ ስምምነትን መሰብሰብ ዝርዝርን ጨምሮ ግብዓቶች እና ተጨማሪ የንባብ ሰነዶች በመሳሪያ ጥቅሉ ተጨማሪ ንባብ ክፍል ውስጥ ይገኛሉ።

2. ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶች

መግቢያ

ሰርቫይሽሮች በተለይ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት መጥፎ ተጽህኖ የተለያዩ አገልግሎቶችን እንዲስፈልጋቸው ያደርጋል። ሰርቫይሽሮች የሚያስፈልጓቸው አገልግሎቶች የጤና ጥበቃ (የተሟላ የስርዓተ ጾታና የስነ-ተዋልዶ ጤና አገልግሎትን ይጨምራል)፣ የዐይምሮ ጤና፣ የስነ-ልቦና ድጋፍ፣ የሕግ ድጋፍ፣ የትምህርት፣ የምጣኔ ሃብት፣ የተሀድሶ ዕድሎችን እንዲሁም

የኑሮ ዘይቤ ድጋፎችን ያጠቃልላል። በጾታዊ ጥቃት ውስጥ የተወለዱ ህፃናት ከቤተሰብ እና ከማህበረሰብ ከሚኖር መገለል ጋር በተገናኘው እርዳታን ከሚሸት ውስጥ የሚካተቱ ሲሆኑ ከህግ ከሚኖራቸው መብት እና በሕግ የሚኖራቸው መብት ልክ ሊያገኙባቸው የሚገባ እንደ ጤና እና ትምህርት ያሉ አገልግሎቶች ፍላጎትን ማሟላትን ይጨምራል።

አካላዊ እና ስነ-ልቦናዊ ጭንቀት፣ የደህንነት ስጋት፣ የመጠለያ ማጣት እንዲሁም በማህበረሰቡ መገለል እየደረሰባቸው የሚገኙ ሰርቫይቭሮች አብዛኛውን ጊዜ ከመሠረታዊ የስነ-ልቦና እና የደህንነት ፍላጎታቸውን ለማሟላት ይታገላሉ። እኚህ እንደ የጤና ጥበቃ፣ ምግብ፣ ልብስ እና መጠለያ ያሉ መሰረታዊ ፍላጎቶች ድጋፍ የሰርቫይቭሮችን ጭንቀት እና እንደ ራስን ማጥፋት እና ለህይወት ግድ ማጣት በሀሪዎች እዲቀንሱ ጉልህ አስተዋጾ ይኖረዋል።

የአካላዊ እና የደንበት ፍላጎታቸውን ለማሟላት የሚደረጉ ድጋፎችን ተከትሎ ሰርቫይቭሮች ቀስ በቀስ ትኩረታቸውን ወደ ስነ-ልቦና ጤንነት፣ ማህበራዊ ግንኙነት፣ የደረሰባቸውን መጥፎ ድርጊት ተቀብለው ፍትሕ፣ ተጠያቂነት እና እውነታቸው እንዲነገር ቁርጠኛ ይሆናሉ። በዚህ መልኩ ከአለፉበት የአስጨናቂ የሕይወት ጉዞ በኋላ ሰርቫይቭሮች ወደ ነገሩ ማንነታቸውን ለማግኘት በሚሸጋገሩበት ደረጃ ላይ የስነ-ልቦና እና ማህበራዊ ድጋፍ እጅግ አስፈላጊ ይሆናል።

የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ለሰርቫይቭሮች በቀጥታ የተሟላ የአገልግሎት ድጋፍ በመስጠት (የማድረግ አቅም ካላቸው) አልያም ሰርቫይቭሮች ከሦስተኛ ወገኖች ድጋፍ እዲያገኙ ሁኔታዎችን በማመቻቸት ፍላጎቶችን ለማሟላት ቁልፍ ሚና ይጫወታሉ። የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ሰርቫይቭሮች ጋር አብሮ ለማስራት ከዚህ ቀደም ድጋፍ ያገኙ መሆኑን ወይም ድጋፍ እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ የሚያውቁ መሆኑን በመገመገም ሳይዘናጉ ሰርቫይቭሮች ሌላ ዓይነት ድጋፍ እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ መረጃ መስጠት አለባቸው። ተቋማት ቢያንስ የሚከተሉትን ማድረግ አለባቸው፦

- • ጥራት እና ክፍተታቸውን ጨምሮ ሊገኙ የሚችሉ የአገልግሎት ድጋፎችን ዝርዝር መያዝ
- • ሰርቫይቭሮች እንዴት ወደ አገልግሎት ድጋፍ መምራት እንደሚችሉ ማወቅ እና የአገልግሎት ድጋፎቹን እንከን በሚገባ ማስረዳት
- • ተቋሙ የሚሰጠውን አገልግሎት ሌሎች ተቋማት እንዲረዱ ማድረግ

የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ታሪክ ለመንገር እና ከፍትሕ ጋር ለተገናኙ ጉዳዮች መረጃ በሚያጠናቅቁበት እንዲሁም በአዕምሮ ጤና፣ የስነልቦና እና የአኗኗር ድጋፍ በሚያቀርቡበት ወቅት ሰርቫይቭሮች ድጋፍ ለማግኘት በማሰብ የሚያቀርቡት ታሪክ ወይም ውይይቶች ተዓማኒነት የጎደላቸው ናቸው በማለት የሕግ ባለድረሻ አካላት ሊያቀርቡት የሚችሉትን ጥያቄ ተቋማት ሊያስከትልው የሚችለውን ስጋት ሊያውቁ እና ሊጠነቀቁ ይገባል። ይህንን ስጋት ለማስቀረት ተቋማት ሰርቫይቭሮች ከሌሎች የአገልግሎት ድጋፍ ሰጪዎች እርዳታ የሚያገኙበትን አመቺ መንገድ መምራት አለባቸው። ተደራሽ የድጋፍ መስጫ መንገድ ባለመኖሩ ወይንም ተቋሙ ድጋፍ ከመስጠት በተጨማሪ መረጃ የሚይዝበት ግዴታ በተቋሙ ድጋፍ ሰጪ አካላት የተቀመጠ ሲሆን ተቋማት የሚሰጡት አገልግሎት በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ ሰርቫይቭሮች ድጋፍ ለማግኘት መረጃ የመስጠት ግዴታ የሌለበት መሆኑን በሚገልጽ መልኩ አገልግሎታቸውን መቅረጽ አለባቸው።

Organizations considering providing mental health and psychosocial support services, while also undertaking documentation for truth-telling and justice-related purposes, should conduct a thorough analysis of the risks and benefits involved in offering these services using the “Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats” analysis tool

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

- የጤና፣ የፍትህ እና የትምህርት ዘርፍ የህዝብ አገልግሎቶች ተግባራዊ ናቸው?**
 - ከሆኑስ ሰርቫይሽሮች ለድጋፍ የትኞቹን የህዝብ አገልግሎቶች ማግኘት ይችላሉ?
- የትኞቹ ልዩ የድጋፍ አገልግሎቶች ለሰርቫይሽሮች ቀርቦዋል (ህክምና፣ ስነ-ልቦናዊ፣ ህጋዊ፣ ስነ-ተዋልዶ፣ መተዳደሪያ፣ ትምህርታዊ፣ ሀይማኖታዊ፣ መንፈሳዊ፣ ባህላዊ፣ ሙያ፣ ሱስ አላገባብ መጠቀም እና ሱስኝነትን እና መከላከያ አገልግሎቶችን ጨምሮ በፆታ ላይ የተመሰረተ ጥቃትን ከቤተሰቦቻቸው ጋር ማግኘት ይችላሉ)?**
 - አገልግሎትን ለማግኘት ተጨማሪ እንቅፋቶችን ለሚያጋጥማቸው ሰርቫይሽሮች ድጋፍ የሚሰጡ አገልግሎቶች አሉ?
- ካሉት የድጋፍ አገልግሎቶች እኛ በምንሰራበት ዐውድ ውስጥ ላሉ ሰርቫይሽሮች ሁሉ ተደራሽ ናቸው ወይስ በአንድ የተወሰነ ጂኦግራፊያዊ ቦታ ላይ ያተኮሩ ናቸው?**
 - እነዚህን አገልግሎቶች የሚያቀርቡት ማነው? ሰራተኞቻቸው ከሰርቫይሽሮች ጋር ለመስራት ደህንነታቸው የተጠበቀ መሆኑን ለማረጋገጥ ተገቢውን የጀርባ ምርመራ አድርገዋል?
 - ሰራተኞቻቸው የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት ለማሟላት እና “ምንም ጉዳት አለማድረስ” በሚለው መርህ መስራታቸውን ለማረጋገጥ በቂ ስልጠና ወስደዋል? ሰርቫይሽሮች እነዚህን አገልግሎቶች ለማግኘት በሚሞክሩበት ጊዜ አካላዊ ወይም ዲጂታል አደጋዎች ሊያጋጥሟቸው ይችላሉ (ለምሳሌ፡ አገልግሎቶችን ለመቀበል በመጓዝ ላይ ያለ አካላዊ አደጋ፣ ማንነታቸው ሲገለጽ፣ ወይም መረጃቸው ተጠልፏል)?
- ሰርቫይሽሮች እነዚህን አገልግሎቶች እንዲያገኙ የሚከለክሏቸው ሌሎች መሰናክሎች አሉ?

- ሰርቫይሽሮች እነዚህን አገልግሎቶች እንዲያገኙ አገልግሎት የሚያቀርቡ ድርጅቶች አሉ?
- የድጋፍ አገልግሎቶችን ለማግኘት ሰርቫይሽሮች ማሟላት ያለባቸው የብቃት መስፈርቶች አሉ?
- የሰርቫይሽሮች አገልግሎቶችን የማግኘት ችሎታው በሌሎች መርሃገቦች ተሳትፎ ላይ የተመሰረተ ነው?
- አገልግሎቶች ሰርቫይሽሮች በሚናገሩት ቋንቋ(ዎች) ይገኛሉ? ካልሆነ ትርጓሜ አለ?
- ሰርቫይሽሮች በመረጡት ጾታ ሰው አገልግሎቶችን ለመቀበል መምረጥ ይችላሉ?
- እነዚህ የድጋፍ አገልግሎቶች ከ ግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ምክንያት ለተወለዱ ልጆች ይገኛሉ?

ሰርቫይሽሮች አገልግሎቶችን ለማግኘት ሲሞክሩ ምን ዓይነት መሰናክሎች ሊያጋጥሟቸው ይችላሉ (ለምሳሌ ቋንቋ፣ ወጪ፣ የአካል ጉዳት መዳረሻ፣ መጓጓዣ፣ የመንከባከብ ኃላፊነት፣ የአሳዳጊ ፈቃድ፣ ወዘተ.)?

በአካባቢያችን ሙያዊ እንክብካቤን ለማግኘት ምን ዓይነት አመለካከት አለ? ለምሳሌ የአእምሮ ጤና አገልግሎቶችን በመፈለግ ዙሪያ መገለል አለ?

ለራሳቸው:-

- ኢላማ ያደረግቸው ተጠቃሚዎቻችን እነማን ናቸው?**
- በቀጥታ ለማቅረብ የተመቻቹት አገልግሎቶች የትኞቹ ናቸው?**
 - ሁለቱንም የድጋፍ አገልግሎቶች (የአእምሮ ጤና እና የስነ-ልቦና ድጋፍ፣ የኑሮ ድጋፍ፣ ወዘተ) እና እውነትን ከመናገር እና ፍትህ ጋር የተያያዙ አገልግሎቶችን (መሰነድ ወዘተ) እየሰጠን ከሆነ ይህን የማድረግ አደጋን በሚገባ ገምግመናዎቻችን ሰርቫይሽሮችን እርዳታ ለማግኘት ቃል እንዲሰጡ አላስፈላጊ ጫና እንደማይደረሰባቸው ምን እርምጃዎች እንዳሉን እናረጋግጣለን?
 - አገልግሎቶቻችንን ከማግኘት ጋር በተገናኘ ያሉ ስጋቶችን ለሰርቫይሽሮች በግልፅ አሳውቀናል?

ሌሎች አገልግሎት ሰጪዎች የትኞቹን አገልግሎቶች ለማቅረብ የተሻሉ ናቸው?

ከድርጅታችን/ማህበራችን ውጪ ሰርቭይሽሮችን ወደ ድጋፍ ሰጪዎች እንዴት ሪፍረር እናደርጋለን?

- በአካባቢያችን የአገልግሎት አቅራቢዎች ካርታ ወይም ሪፍረል መንገድ አለን?
- የእነዚህን አገልግሎት አቅራቢዎች ካርታ ስናዘጋጅ ወይም የሪፍረል መንገዶችን ስንለይ የተለያዩ ሰርቭይሽሮችን ፍላጎት ከግምት ውስጥ አስገብተናል?
- የኬዝ ማናጅመንት አለን? ካልሆነ ሪፍረልን ለመከታተል የተመደበ የሰራ አባል አለን?
- ይህን መረጃ የማቆየት እና የማዘመን ሃላፊነት የተጣለበት ማኅወዳ? ምን ያህል ጊዜ መሻሻል ይደረግበታል?
- በሪፍረል መንገዶች ላይ ክፍተቶችን በምንለይበት ጊዜ እንዴት ይገለጻሉ?

ከድርጅታችን/ማህበራችን ውጪ ያሉ የድጋፍ ሰጪዎችን ጥራት የምንገመገምበት ስርዓቶች አሉን?

- ሰርቭይሽሮች እያገኙ ያለውን የድጋፍ ጥራት ላይ በምን ያህል ጊዜ ግምገማ እናካሂዳለን?

ሌሎች ድርጅቶች የምንሰጣቸውን አገልግሎቶች ያውቃሉ?

- ስለምናቀርባቸው መርሃግብሮች ግንዛቤን እንዴት ማሳደግ እንችላለን?
- ሌሎች ድርጅቶች እኛን ያምኑናል?

አገልግሎቶቻችን የሰርቭይሽሮችን ፍላጎቶች እና የተደራሽነት መስፈርቶችን ለማሟላት እንዴት ተነድፈዋል?

- እኛን ማግኘት ለማይችሉ ሰዎች ለመድረስ ተንቀሳቃሽ አገልግሎቶችን መተግበር እንችላለን?

ከምንደግፋቸው አገልግሎቶች መካከል የማህበረሰብ ስሜት ለመፍጠር የምንደግፍባቸው አጋጣሚዎች አሉን?

- ይህንን እንዴት ማመቻቸት እንችላለን?
- ማህበረሰቡ ያምናል? ካልሆነ እምነትን እንዴት መገንባት እንችላለን?

ሰርቭይሽሮች በእነዚህ መርሃግብሮች ላይ በሚያደርጉት ተሳትፎ ነገሮች ላይ ቁጥጥር እንዳላቸው እንዲሰማቸው ማበረታታት የምንችለው እንዴት ነው?

መርሃግብሮቻችን በማህበረሰባችን ውስጥ ስለ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶች የበለጠ ግንዛቤ እንዲኖር አስተዋፅዖ ያደርጋሉ?

- መርሃግብሮቻችን ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶችን ለመፍታት ማህበረሰባችን የመሪነት ሚና እንዲጫወት ያበረታታሉ?

ለሰርቭይሽሮች:-

የማህበረሰባችሁ አባላት ስለ ሰርቭይሽሮች ፍላጎት በቂ ግንዛቤ አላቸው?

ለእርስዎ በጣም አስፈላጊ የሆኑት የትኞቹ አገልግሎቶች ናቸው/ የትኞቹ አገልግሎቶች ለመቀበል ይፈልጋሉ?

- ከዚህ ቀደም እነዚህን አገልግሎቶች እንዳይያገኙ የከለከለዎት ማጠቃለያ አለ?

ከዚህ በፊት ስላሉት አገልግሎቶች እንዴት ሊያውቁ ቻሉ?

ስላሉት አገልግሎቶች በቂ መረጃ እንዳለዎት ይሰማዎታል?

ሌሎች ለማግኘት የሚፈልጓቸው ግን ማግኘት ያልቻሏቸው አገልግሎቶች አሉ?

አገልግሎት ሰጪዎች ሙያዊ፣ ተግባቢ፣ እና ለፍላጎቶችዎ ምላሽ ሰጭዎች ነበሩ?

- ባገኙት አገልግሎት ረክተዋል? ካልሆነ ለምን?

ያገኛቸው አገልግሎቶች በሕይወታችሁ ውስጥ ምን ለውጦች አምጥተዋል?

እነዚህን ለውጦች በግለሰብ፣ በማህበራዊ እና በቤተሰብ ደረጃዎች ላይ ሃሳብ ሊሰጡ ይችላሉ?

ሰርቭይሽሮች ወይም የሰርቭይሽር ሄትወርኮች በእርስዎ ዐውድ ውስጥ ባሉ አገልግሎቶች አቅርቦት ላይ ምን ሚና እየተጫወቱ ነው?

- ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶችን በማቅረብ ላይ እንዴት መሳተፍ ይፈልጋሉ?

በሰርቫይሽሮች እርስዎን ስለ አገልግሎቱ ለመናገር ወይም ወደ አገልግሎቱ በመቀበል ላይ ተሳትፎ ነበራቸው?

- ካልሆነ፣ ይህ በአገልግሎቱ እንድትሳተፉ ያበረታታዎት ነበር?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ለተጎዱ ልጆችዎ ወይም ሌሎች በቤተሰብዎ አገልግሎቶች ቀርበዋል?

- ካልሆነ እንቅፋቶቹ ምን ነበሩ?

በማህበረሰብህ ውስጥ የእንክብካቤ ተደራሽነትን ለማረጋገጥ ወይም ለማስተዋወቅ እድሎችን የሚከፍቱ ባህሎች አሉ?

ተጨማሪ ንባብ

ሪፈራል መንገዶችን ለመገንባት እና እንዳሉ ለማስቀጠል የምሳሌ የአካሄድ ቻርት እንዲሁም ስላሉት የተለያዩ የአእምሮ ጤና እና የስነ-ልቦና ድጋፍ ዓይነቶች አጠቃላይ እይታን ጨምሮ ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶች ጋር የተያያዙ ግብዓቶች እና ተጨማሪ የንባብ ሰነዶች በመሳሪያው [ተጨማሪ ንባብ](#) ክፍል ውስጥ ይገኛሉ።

3. እውነት ይፋ ማድረግ እና ስነዳ

መግቢያ

በስነዳ ሂደት ውስጥ ለመሳተፍ የወሰነ ሰርቫይሽር እውቅና ለማግኘት፣ እንዲሁም ፈውስ እና ፍትህ ለማግኘት ወሳኝ መነሻ ነጥቦች ናቸው። ለተለያዩ ምክንያቶች ሰርቫይሽር ለመሳተፍ ፍቃደኛ ሊሆን ይችላል። በአንዳንድ ሁኔታዎች ታሪካቸውን የመናገር እድል ማግኘታቸው የመንፈስ መረጋጋትን እና ከሌሎች መሠል ጥቃት ከደረሰባቸው ሰዎች ጋር ህብረትን ለመፍጠር አጋጣሚ ይሆናል። በሌሎች ሁኔታዎች የሚሰጡት መረጃ በታሪክ

መዝገብ መያዙ የእውነትን ይፋ ጅምሮች፣ የእርቅ ሂደቶች እና በሽግግር ፍትህ ማህበረሰቡ ለዘላቂው ከአለፈ ታሪኩ ጋር ታርቆ መግባባትን እና ፈውስ እንዲያገኝ ባለው አስተዋጾ ተነሳሽነት ሊሆን ይችላል። ሌሎች በፍትህ አደባባይ ተጠያቂነት እንዲሰፍን ታሪካቸው እንዲመዘገብ ሊፈልጉ ይችላሉ።

ከሰርቫይሽሮች መረጃ ለማሰባሰብ ያቀደ ተቋም የመጀመሪያ ስራው መረጃውን የሚሰበሰብበትን አላማ መለየት ይሆናል። ይህም ስለሚደረገው የመረጃ ማሰባሰብ አይነቶች ሰርቫይሽሮቹን በማሳወቅ እንዲሁም ስለተሳተፏቸው እና የመረጃውን አጠቃቀም በሚመለከት ግልጽ እና እውነተኛ መረጃ አግኝተው ውሳኔ እንዲወስኑ ያግዛል።

ሰርቫይሽሮችን ቃለመጠይቅ ከማድረግ አስቀድሞ ተቋሙ የሚሰበሰበው መረጃ ወይም ዘገባ ደህንነቱ እንዲጠበቅ እና ሚስጥር ለመጠበቅ ተቋሙ የመረጃ አያያዝ አሰራሩን መፈተሽ አለበት። ተቋሙ ስራውን በጥንቃቄ፣ ስነ-ምግባር በተሞላበት እና በአግባቡ ለማከናወን የተቋሙ ሠራተኞች አስፈላጊውን የመረጃ አያያዝ መስፈርት የሚያሟሉ ስልጠና ማግኘት አለባቸው። በተጨማሪም ተቋሙ መረጃዎቹን የሚያጠናቅረው ለፍርድ ቤት ማስረጃ ለማቅረብ አላማ ከሆነ የተቋሙ ሠራተኞች ተገቢውን የማስረጃ ምዘና መስፈርትን መሠረት ያደረገ የማሰባሰብ ክህሎት ሊኖራቸው ይገባል።

ተቋማቱ የተሳገዱ መረጃን አስቀድሞ ሌላ ቦታ አለማስመዘገብን ወይም ጉዳዩን ለጋዜጠኞች አለመናገሩን ሳያረጋግጡ መረጃውን መመዘገብ የለባቸውም። መረጃውን አስመዘገቡ ከነበረ ተቋሙ ጉዳዩን በጥንቃቄ በማጠቃለያ መረጃውን በድጋሜ መመዘገቡ ተጨማሪ እሴት ሊኖረው እንደሚችል ካመነበት ብቻ ተጨማሪ ምዘገባውን ሊያከናውን ይገባል። ለምሳሌ ከዚህ ቀደም በህግ ተመዝግቦ የነበረ ጉዳይ በሰለጠነ የፎራሲኪን

ባለሙያ እና በጤና ምርመራ ታግዞ በድጋሜ የሚመዘገብ ከሆነ የቀደመውን ምዘገባ ሊያጠናክረው ይችላል። አብዛኛውን ጊዜ ግን መረጃ በድጋሜ መመዘገብ ከጥቅሙ ይልቅ ጉዳቱ ያመዘናል።

Organizations considering beginning a documentation initiative should consider conducting a thorough analysis of the goals, risks, and benefits—and their preparedness for doing so—using the “Strengths, Weaknesses, Opportunities, and Threats” analysis tool.

ማን ለምን አላማ መረጃ ሊመዘገብ ይችላል?

መንግስታዊ ያልሆኑ ተቋማት እና የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት

- በዓለምአቀፍ ሕግ ስር ወንጀል የሆነ ጾታዊ ጥቃትን በመመዘገብ ለሀገር ውስጥ ወይም ለዓለምአቀፍ ክስ እንዲቀርብ ለማስቻል ወይም ወደፊት ለሚኖር የወንጀል ክስ ማስረጃ ጠብቆ ለማቆየት
- እንደ የተሳገዱ ወኪሎች እና የሲቪል ቡድኖች ተሳጂዎችን በመወከል በሀገር ውስጥ፣ በዓለም አቀፍ ወይም በቅይጥ ፍርድ ቤቶች ፊት ለመቆም፣
- የጾታዊ ጥቃትን በተመለከተ ለሚኖር የፍትህ ብሔር ክስ ማስረጃ ለማሰባሰብ
- የጾታዊ ጥቃትን በተመለከተ ለሚኖር የሰብዓዊ መብቶች ክርክር እና ጥብቅና
- ለምርመራ ኮሚሽኖች፣ እውነት ለመናገር እና ለሌሎች የመረጃ ማጣራት መሳሪያዎች ጾታዊ ጥቃቶችን መዝገብ ለማስቀመጥ
- ተጽህኖ እና ጉዳትን ለአስተዳደራዊ የካሳ ክሶች ለመመዘገብ
- የውትወታ ሥራ ለማከናወን የጾታዊ ጥቃቶች መረጃዎችን ለማሰባሰብ
- የጾታዊ ጥቃቶችን ስፋት፣ አካሄድ እና ተጽህኖ አረዳድን በማሻሻል ለጥናት እና ምርምር ግብዓት እንዲውል ለማድረግ።

The International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict

የሰለጠኑ የጤና ባለሙያዎች(የጤና ዶክተሮች እና የአዕምሮ ጤና ባለሙያዎች)

- የፎሬንሲክ እና የጤና መረጃ የሚመዘገበው፣ የሰለጠኑ የጤና ባለሙያው የማሰቃየት እና/ወይንም ጾታዊ ጥቃት ተጎጂውን ዝርዝር ሙያዊ ቃለ መጠይቅ በመጠየቅ እና በመመርመር ሁሉንም Sequelae (የረጅም ጊዜ መጥፎ የሕይወት ጉዞ፣ አጋጣሚ ወይን ጉዳት ተጎጂውን ጉዳቱ ከደረሰ በኋላ ለብዙ አመታት የሚጎዳ ህመምን የሚገልጽ የጤና ሙያ ቃል) አካላዊ እና ስነ-ልቦናዊ ጥቃቶች በመመርመር ነው። የጤና መረጃ ቃለመጠይቁ የሕክምና ታሪክን እንዲሁም ስለ ቅድመ እና ድህረ መሠቃየት አካላዊ እና ስነልቦና ጤናን የተመለከቱ ጥያቄዎችን ይሸፍናል። ሰርቫይቭሮች የመሰቃየት ወይንም የጾታዊ ጥቃት ታሪክ ከመስማት በተጨማሪ የህክምና ዶክተሩ የሚነገረውን ታሪክ ከአካል እና ስነልቦና ምልክቶች ማስረጃ ጋር በማዛመድ የፎሬንሲክ ጤና ምርመራ በማድረግ እና የሚያዩትን እና የሚሰሙትን Sequelae እና አስፈላጊ ጠባሳዎችን እና ሌሎች አካላዊ ሁኔታዎችን ፎቶግራፍ በማንሳት በዘገባው ውስጥ ያካትታል። ቃለመጠይቁ፣ ምርመራው፣ ፎቶ ማንሳቱ እና ዘገባ መፃፉ ረጅም ሰዓት ይወስዳል።

የሀገር ውስጥ የመንግስት አካላት

- ለፖሊስ ምርመራዎች እና አቃቤህጎች ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶች ጉዳዮች ለመመርመር፣
- በዳኞች ለሚደረግ ምርመራ፣
- ለአቃቤህጎች ሕግና ለጠበቆች የጾታዊ ጥቃት ወንጀሎችን ለመክሰስ የክርክር ስልታቸውን እንዲቀርጹበት
- ዳኞች ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ጉዳዮችን ለማዳኘት
- ለሀገራዊ የእውነት ኮሚሽን የዓለም አቀፍ ሕግን የሚጥሱ የጾታዊ ጥቃት ወንጀሎችን ለመመዘገብ

The International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict

ተጨማሪ ንባብ

በመመዘኛው መሠረት መረጃ ለማሰባሰብ እና አጠቃቀም ቅደም ተከተል በሰነዱ [ተጨማሪ ንባብ](#) ክፍል ውስጥ ማግኘት ይቻላል።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

የሰብአዊ መብቶች ጥሰት ሰርቫይቭሮችን ታሪክ ለመሰነድ ጥረት ተደርጓል?

ከሆነ:-

- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች በእነዚህ ጥረቶች ውስጥ በተከታታይ ተካተዋል?
 - ዋና ሰናዶች እነማን ናቸው?
 - ጥረቱ የተመራው በአለም አቀፍ ድርጅቶች ነው ወይስ በሀገር ውስጥ ድርጅቶች?
 - የመሰነድ ጥረቶች ሁሉን አቀፍ፣ ሙያዊ፣ ሰርቫይቭሮችን ያማከሉ፣ የሰሜን ቀወስን ያገናኙ እና ስርዓተ-ጾታን ያማከሉ ናቸው?
- ይህንን ለመገምገም ምን ክትትል መንገዶች ተቀምጠዋል?
- ከተለያዩ የዕድሜ ቡድኖች እና ዘር፣ ብሔር፣ ጾታ፣ ኢኮኖሚያዊ፣ ጂኦግራፊያዊ እና ሃይማኖታዊ ዳራ የተወጣጡ ሰርቫይቭሮች ተካተዋል?

ካልሆነ:-

- ለአናሳ/የተገለሉ ቡድኖች ሰነዶችን የማግኘት ችሎታ ዋና እንቅፋቶች ምንድናቸው?
- በሰርቫይቭሮች የሰነዳ ተሳታፊዎች ውስጥ እንዲሳተፉ የሚያበረታቱ ወይም የሚከለክሉ “በር ጠባቂዎችን” (ለምሳሌ፣ የሃይማኖት ወይም የማህበረሰብ መሪዎች፣ የቤተሰብ አባላት፣ ሌሎች መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ ወዘተ) ለይተናል?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮችን እንደ የእውነት ኮሚሽን ወይም መደበኛ ባልሆነ/በማህበረሰብ የሚመራ እውነትን የፋ የማድረግ ስራዎች በመሳሰሉት ማንኛውም መደበኛ እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት ውስጥ እንዲሳተፉ ለሰርቫይቭሮች እድሎች አሉ /ነበሯቸው?

ከሆነ:-

- በሂደቱ ቀረጻ እና ትግበራ ውስጥ ሰርቫይቭሮች ትርጉም ባለው መልኩ ተማክረው ነበር?
- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች ከመረጡ ማንነታቸው ሳይገለጹ የመሳተፍ ምርጫ ጋር ለመመስከር/ ታሪካቸውን ለማካፈል እድል ነበራቸው?
- ሂደቱ ልክ እንደ ከተገለሉ ዳራዎች የመጡ ሰርቫይቭሮችን አካታች ነበር (ለምሳሌ፣ አናሳ ብሄረሰቦች፣ LGBTQI+፣ ግለሰቦች)?
- ከሂደቱ የተገኙ ቁልፍ ግኝቶች ለህዝብ የተላለፉት እንዴት ነው?
- ከሂደቱ የተገኙ ምክሮች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮችን ፍላጎቶች እና ቅድሚያ የሚሰጧቸውን ነገሮችን ከግምት ውስጥ ያስገባ ነበር?

ካልሆነ:-

- አካታች የሆነ እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደትን ተግባራዊ ለማድረግ ዋና መሰናክሎች ምን ነበሩ፡
 - የእውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት አላማ እና ጥቅሞችን አላማወቅ/አለመረዳት፣ የደህንነት ስጋቶች፣ የእውነትን ይፋ የማድረግ ሂደትን አላማ አለማወቅ/ አለመረዳት፣ ተደራሽነት አለመኖር (በማይደረሰበት ቦታ ወይም ከጉዞ ጋር በተያያዙ ወጪዎች ምክንያት) ፣ መገለል?
 - እነዚህ እንቅፋቶች ለተለያዩ ሰርቫይቭሮች የሚለያዩት እንዴት ነው?
 - እነዚህን መሰናክሎች ለመቅረፍ ስልቶች በተሳካ ሁኔታ ተተግብረዋል?

- በመንግስት የሚመራ መደበኛ እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት በሌለበት መደበኛ ያልሆነ በሲቪል ማህበራት የሚመራ እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት ለማድረግ ይቻል ይሆን?
- ከሆነ ይህ ምን ሊመስል ይችላል?

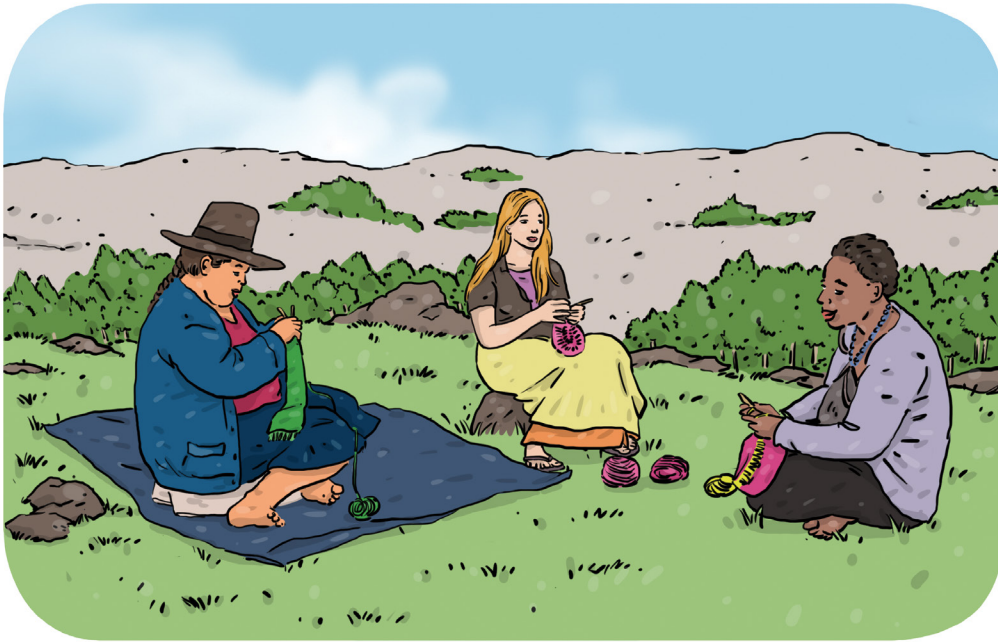
ለራሳቸው:-

የመሰነድ ሂደትን እያከናወኑ ላሉ ድርጅቶች:-

- መረጃን በአስተማማኝ ሁኔታ ለመሰብሰብ እና ለማከማቸት የሚያስችሉን ምን ዓይነት ስርዓቶችን ዘርግተናል?
 - ስራተኞች በመረጃ አያያዝ ላይ መደበኛ ስልጠና እና ማስታወሻ ያገኛሉ?
- ሰነዶችን የምንሰበስበው ለምንድነው?
 - የመሰነድ አላማችን የምንሰበስበውን የመረጃ ዓይነት እንዴት ይቀርባል?
- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቭይቭሮችን ተሞክሮ ቃለ መጠይቅ ማድረግ የማይፈልጉ ጠቃሚ መረጃዎችን የምንሰበስብባቸው መንገዶች አሉን?
 - የሌሎች ድርጅቶች ሰነዶችን ለመሰብሰብ የሚያደርጉትን ጥረት ከመድገም ለመቆጠብ እና በስራችን አወንታዊ አስተዋጽኦ እያበረከተን መሆኑን እንዴት ማረጋገጥ እንችላለን? ለተለያዩ ድርጅቶች ብዙ ጊዜ ቃል ከመስጠት ጋር ተያይዘው ስለሚመጡ አደጋዎች ሰርቭይቭሮች በግልፅ እያሳወቅን ነው?
- ሰርቭይቭሮችን ያማከሉ፣ በሰነድና ቀውስን በአገናዘብ እና ስርዓተ-ይዘት በአማካሪ መንገድ የመሰነድ ሂደቱን ለመምራት በቂ ብቃት ያላቸው ስራተኞች አሉን?
 - ስራተኞች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቭይቭሮች መረጃዎችን ለመሰብሰብ በዓለምአቀፍ የሰነድ ማህበራት ህግ ላይ ስለ ስልታዊ እና ግጭት-ነክ ወሲባዊ ጥቃት (ሙራድ ኮድ) የተቀመጡትን የመነሻ መረጃ የመሰብሰቢያ መስፈርቶችን ያውቃሉ?
 - ሰርቭይቭሮች ለቃለ መጠይቅ የሚያቀርብላቸውን ሰው ጾታ እንዲመርጡ እድል እንሰጣቸዋለን? ምርጫቸውን ለማክበር እንችላለን?
- በጂኦግራፊያዊ አካባቢያቸው፣ የደህንነት ስጋት፣ የቋንቋ እንቅፋቶች ወይም ሌሎች ምክንያቶች በመሰነድ ጥረቶች ላይ ካተቱ የሚችሉ ማህበረሰቦች/ቡድኖች የምንደርስበት መንገዶች አሉን?

- በስራችን ለመሳተፍ ተጨማሪ አደጋዎች የሚያጋጥማቸው የሰርቭይቭሮች ማህበረሰቦች/ቡድኖች ለማስቻል የጥበቃ ስልቶች አሉን?
 - እነዚህን የጥበቃ ስልቶች በማዘጋጀት ሰርቭይቭሮች እና የማህበረሰቡ አባላት ተሳትፈዋል?
- የሰርቭይቭሮችን ማንነት መጠበቃቸውን ለማረጋገጥ ምን ዓይነት ስርዓቶች አስቀምጠናል?
- በሰነድ ስራችን ላይ ለመሳተፍ በመረጃ የተደገፈ ፈቃዳቸውን ለመስጠት ለመወሰን ሰርቭይቭሮች የሚያስፈልጋቸውን መረጃ እየሰጠን መሆኑን ለማረጋገጥ ምን ዓይነት ስርዓቶች አስቀምጠናል?

-
- በሰነድ ስራችን ውስጥ የሚሳተፉትን ሰርቫይቭሮች የሚጠብቁትን/ተስፋ የሚያደርጉትን ነገር በአግባቡ ለማስተካከል ምን እርምጃዎችን እየወሰድን ነው?
- የሰነድ ስራውን የሚያከናውኑት ግለሰቦች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች ጋር በመሥራት ረገድ ተገቢውን ሥልጠና ወስደዋል?
- ሰራተኞቻችን የሰነድ ሂደቱን ሙያዊ፣ ሁሉን አቀፍ እና ሰርቫይቭሮችን በአማካሪ እና የሰነድ ቀውስን በአገናዘበ መልኩ መሆናቸውን ለመከታተል የሚያስችሉን ስርዓቶች አሉን?
- ቃል ከሰጡ በኋላ የሰርቫይቭሮችን ደህነት የምንደግፈው እንዴት ነው?
- የሰነድ ስራውን የሚያከናውኑ ሰራተኞቻችንን ደህነት እንዴት ነው የምንደግፈው?
- ወደፊት ያካፈሉትን መረጃ ለመጠቀም ፈቃድ ለማግኘት ቃለ መጠይቅ ያደረግንላቸው ሰርቫይቭሮች ጋር ያለንን ግንኙነት ደህነቱ በተጠበቀ ሁኔታ እንዴት እንቀጥላለን?
- በሰነድ ስራችን ውስጥ የተሳተፉ ሰርቫይቭሮችን እና ማህበረሰቦችን በስራችን ውስጥ እያደረግን ስለምንገኘው ማንኛውም ለውጥ እንዴት እናሳውቃቸዋለን?
- አቀራረባችን ለሰርቫይቭሮች የበለጠ ኃይል እንዲሰጥ ማድረግ የምንችለው ነገር አለ?
- በሰነድ ስራችን የተማርነውን ስራችን ላይ እንዴት ተግባራዊ ማድረግ እንችላለን?

በነባር እውነት ይፋ የማድረግ ሂደቶች ላይ ክፍተቶች የቱ ጋር ነበሩ?

- አሁን ያሉትን እውነት ይፋ የማድረግ ሂደት ተደራሽነትን ለማስፋት መርዳት እንችላለን?
- ይበልጥ አካታች ሂደት እንዲኖር ውትወታ የምናደርግባቸው መንገዶች አሉ?
- ታሪካቸውን ለማካፈል ገና እድል ላላገኙ ሰዎች የበለጠ የሚሰማማ አካሄድ መንደፍ እንችላለን?
- ሰርቫይቭሮችን የበለጠ ምችት እንዲሰማቸው ወይም እውነትን ይፋ የማድረግ ሂደት ላይ የባለቤትነት ስሜት እንዲያዳብሩ የሚረዱ በማህበረሰቦች ውስጥ የተረት ወጎች አሉ?
- እውነትን ይፋ የማውጣት ሂደት ውስጥ የተገኙ ግኝቶችን ወይም ምክረ ሃሳቦችን ወደፊት ማራመድ እና ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ቅድሚያ የሚሰጧቸውን እና ፍላጎቶችን የሚያንፀባርቁ መሆናቸውን ማረጋገጥ የምንችለው እንዴት ነው?

ለሰርቫይቭሮች:-

በማናቸውም የሰነድ ሥራ ጥረቶች ላይ ተሳትፈዋል?

ከሆነ:-

- ከአንድ በላይ የሰነድ ባለሙያ/የሰነድ ባለሙያዎች ቡድን ቃለ መጠይቅ አድርገውሎታል?
- የሰነድ ባለሙያዎቹ አክባሪዎች፣ አሳቢ እና በአካሄዳቸው ግልጽ እንደሆኑ ተሰምቶታል?
- ያጋሩት መረጃ ምን ዓይነት ጥቅም ላይ ሊውል እንደሚችል፣ በቃለ መጠይቁ ወቅት ፈቃድዎን የመስጠት/የመሰረዝ እድሎችን እና ከቃለ መጠይቁ በኋላ የሰነድ ባለሙያዎቹን እንዴት ማግኘት እንደሚችሉ ግልጽ መረጃ ተሰጥቶታል?
- ቃለ-መጠይቅ የምያቅርብሎትን ባለሙያ ጾታ ምርጫ ምን እንደሆነ ለመግለፅ እድል ነበረዎት? ከሆነስ ምርጫዎ ተከብሯል?
- ከሰነድ ባለሙያዎቹ ለሌሎች አገልግሎቶች ሪፈራል ጠይቀዋል/ወይም ተቀብለዋል?
- በቃለ-መጠይቁ ላይ እንዲሳተፉ በሰነድ ባለሙያዎቹ ውይም በሌሎች በማንኛውም መንገድ ጫናዎች ተሰምቶታል?

- ልምድን ለአርስዎ የተሻለ ወይም የበለጠ የሚያበረታታ ሊያደርገው የሚችል ነገር ነበር?

ካልሆነ:-

- ታሪክዎ እንዲሰነድ እድል ነበረዎ?
- ከነበሩት፣ ለምን ላለመሳተፍ መረጡ?

በማንኛውም መደበኛ ወይም ኢ-መደበኛ እውነትን ይፋ የማውጣት ሂደት ውስጥ ተሳትፈዋል?

ከሆነ:-

- ልምድዎ ምን ይመስል ነበር?
- ስለተሞክሮዎ ምን አድነቀዋል?
- በተለየ ሁኔታ ቢደረግ የሚመኙት ነገር አለ?

ካልሆነ:-

- ሰፊ ያለ እውነትን ይፋ የማውጣት ሂደት አካል ውስጥ ታሪክዎን የማካፈል ፍላጎት አለዎት?
- እርስዎ ተሳታፊ እንዲሆኑ ምን አይነት ሁኔታዎች መሟላት አለባቸው (ለምሳሌ፡ ማንነታት ሳይገለጹ የመጋራት እድል፣ ወደ ሌላ ከተማ/ ክልል ሳይጓዙ በአካባቢ ደረጃ የመሳተፍ እድል፣ ወዘተ)?

4 ፍትህ እና ተጠያቂነት

መግቢያ

ይህ ሰነድ “ፍትሕ እና ተጠያቂነትን” እንደ ተጠያቂነት አይነቶች፣ እንደ መካስ እና በወንጀል ድርጊት ተበዳይ የሆኑ ሰዎች ሙሉ በሙሉ የሰብአዊ መብታቸው መጠቀም እንደ መቻል አድርጎ ይተረጎመዋል። ፍትህ እና ተጠያቂነት በተለያዩ መልክ የሚይዙ እና በተለያዩ ዘዴዎች የሚገኙ ሲሆን በሽግግር ፍትህ መሳርያዎች፣ እውነትን ይፋ ማድረግ፣ በታሪክ ስነ-ዳግ፣ በካሳ፣ በውጤታማ መፍትሄዎች በመቀበል ወይም ወንጀል እና መተላለፍን በማወቅ፣ በመደበኛ የፍትህ ብሔር ወይም የወንጀል ፍርድ ሂደት እና በኢ-መደበኛ እና ባህላዊ የፍትሕ አሰጣጥ ሂደቶችን ጨምሮ በተለያዩ መሳሪያዎች ሊረጋገጡ ይችላሉ።

ፍትህ እና ተጠያቂነት በአብዛኛው አላግባብ የሚተረጎሙ ጽንሰ ሃሳቦች ሲሆኑ ከወንጀል ፍህት ስነ-ስርዓት ጋር ብቻ ያያይዙታል። ከዛም ባለፈ አብዛኛዎቹ ሀገራት ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ፍትህ አሰጣጥ ለማዘመን በዋናነት በወንጀለኛ የሕግ ተጠያቂነት ላይ ብቻ ትኩረት ያደርጋሉ። ይህ የትኩረት ነጥባቸው ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀል ምርመራን እና ክስ አመሰራረት መዘመን እና ለሥራው እውቀት እና ፍልስፍና መሳልበት ጉልህ አስተዋጾ አበርክቷል። ሆኖም ተጠያቂነት ብቻውን ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት በድጋሚ እንዲያፈጸም እና የችግሩ ስር መሰረት የሆኑትን፡- እነደ መዋቅራዊ የጾታ እኩልነት አለመስፈን፣ አድሎ፣ ጎጂ ባህልና ልማድን፣ ከመቅረፍ አንፃር ትንሽ አስተዋጽዖ እንዳለው በርካታ ማስረጃዎች ያመለክታሉ።

የተለያዩ ጥናታዊ ምርመሮች እንደሚያሳዩት ሰርቫይሽሮች በግጭትም ሆነ ያለግጭት ሁኔታ ውስጥ በወንጀለኛ ፍትህ ስነ-ስርዓቱ አለመርካታቸውን የሚያሳዩ መሆኑን ተከትሎ የተለያዩ ሊህቃን እና የማህበረሰብ አንቁዎች የወንጀለኛ ፍትህ ስርዓቱን በተግባር በበቂ ሁኔታ ጾታዊ ጥቃቶችን ለመመከት ብዙ እንከኖች እንዳሉበት ለይተዋል። ይህ የጾታዊ ክፍል ብዙ ሰርቫይሽሮች በፍትህ አሰጣጥ ስነ-ስርዓቱ የመናገር ነፃነታቸው እንደተነፈገ፣ በአግባቡ አለመወከላቸውን እንዲሁም በድጋሚ ለጥቃት የተጋለጡ መሆኑን ከግንዛቤ ያስገባል²።

ጥቃት አድራሾች ለፈፀሙት ወንጀል በመደበኛ ፍርድ ቤት ወይም በሌላ መደበኛ በሆነ መንገድ (ለምሳሌ፣ ማዕቀብ በመጣል) ተጠያቂ ሆነው ቅጣት ሲቀጡ ማየት ለሰርቫይሽሮች ያለው ጠቀሜታ እንደየ ዐውዱ እንዲሁም ከሰው ሰው ይለያያል። ለአንዳንዶች መደበኛ ፍርድ መሰጠቱ ለደረሰባቸው ጉዳት እውቅና መሆኑን የሚያረጋግጡበት ሲሆን ለሌሎች ደግሞ የጥፋተኝነት ውሳኔው ለማካካሻ ወይም መልሶ መቋቋም በር የሚከፍት ነው። ዝርዝር ስራዎች ከግምት ሳይገቡ የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት በመሰል ጉዳዮች ቁልፍ ሚና ሊጫወቱ የሚችሉ ሲሆን ሰርቫይሽሮች ለፍትህ እና ተጠያቂነት ለሚያቀርቡት ጥያቄ የህግ ክትትል የሚያገኙበትን አካል በማገናኘት፣ አማራጭ ፍትህ የማግኛ መንገዶችን እንዲለዩ በማድረግ፣ ከፉ ሰዎችን ስነ-ስርዓት ለማከለ አገልግሎት በመሟገት፣ በፍርድ ቤት ክርክር ሂደት የተደራሸነት ተግባራትን በማከናወን ሰርቫይሽሮችን የፍርድ ቤት ጉዳይ አብሮ በመከታተል እና ከፍትህ አሰጣጥ ሂደቱ በመካፈላቸው ሊኖር የሚችለውን ስጋት ለመቀነስ ስልቶችን በመቅረጽ ነው።

ሰርቫይሽሮችን ያማከለ የአሥራር ዘዴን መሠረት በማድረግ ይህ ሰነድ በጥቅሉ ፍላጎቶቻቸው ላይ የሚያጠነጥን ፍትህ እና ፈውስ በተለያዩ መልኩ ሊኖር እና ሊረጋገጥ እንደሚችል የሚያምን መዕቀፍ ለሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ያቀርባል። የተለያዩ የፍትህ እና ተጠያቂነት ዓይነቶች በሰነዱ ሌሎች ክፍሎች ተመልክተዋል ነገር ግን በዚህ ክፍል ጥያቄዎች እና ግብዓቶች ተጠያቂነት እና የበቀል ፍትሕን የሚፈልጉ ሰርቫይሽሮች ላይ የሚያተኩር ነው።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለዐ ውዳቸው:-

ከሚከተሉት የፍትህ የማግኘት ሂደቶችን የሚያመቻቹ አገልግሎቶች የትኞቹ በእኛ አውድ ውስጥ አሉ:- ስለ ስነ-ምግባር ማሳደግ፣ የህግ አገልግሎት አቅርቦት እና ለሰርቫይሽኖች የፍትህ መንገድ፣ ማስረጃን ለመሰብሰብ የፎካል ኮሌጅ የሕክምና ሰነዶች፣ የሰርቫይሽኖች ታሪካቸውን ለማካፈል እንዲዘጋጁ ለመርዳት የአእምሮ ጤና እና የሰነ-ልቦና-ማህበራዊ ድጋፍ አገልግሎቶች፣ ለዓለም አቀፍ ወንጀሎች እና የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች በስነ-ዳይ ግንባታ የሰለጠኑ ጠበቆች ማግኘት፣ ሴቶች እና ልጆቻቸው ወደ ፊት ለመምጣት ምችነት እንዲሰጣቸው የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶችን በመመዘገብ እና በመመርመር ውስጥ የተሳተፉ ተጨማሪ የሴቶች ቡድን፣ የኑሮ ድጋፍ፣ ወይም ለሰርቫይሽኖች መጓጓዣ ወይም ድጋፍ ለመስጠት ወደ ገጠር ወይም ሩቅ አካባቢዎች የሚወጡ ተንቀሳቃሽ ድጋፍ ሰጪዎች?

- ካለ፣ ሰርቫይሽኖች እነዚህን አገልግሎቶች እንዲያገኙ የሚከለክሉት ምንድን ነው?

ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን በአገር ውስጥ ፍርድ ቤት ለመክሰስ ፖለቲካዊ ፍላጎት አለ?

በሀገር ውስጥ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ከዓለም አቀፍ ደረጃዎች ጋር በተጣጣመ መልኩ በግልጽ የሚተረጉሙ እና ወንጀል የሚያደርጉ ሕጎች አሉ?

- ካለ የእነዚህ ህጎች ጠንካራ እና ደካማ ጎኖች ምንድን ናቸው?

ሰርቫይሽኖች አንድአንድ አይነት ድጋፎችን ማለትም የጤና እንክብካቤ፣ የአእምሮ ጤና እና የሥነ ልቦና ድጋፍ፣ ማካካሻ ወዘተ የመሳሰሉትን እንዲያገኙ የሚያስችል በሀገር ውስጥ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ሕጎች አሉ?

- እነዚህን የድጋፍ አገልግሎቶች ለመደገፍ በቂ በጀት ተመድቧል?
- እነዚህን አገልግሎቶች ለማቅረብ በቂ የሰለጠኑ ባለሙያዎች እና ልዩ ባለሙያዎች አሉ?

የሀገር ውስጥ ፍርድ ቤቶች ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ለመክሰስ ግብአቶች

እና አቅሙ አላቸው?

- በሀገር ውስጥ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ቁልፍ ተዋናዮች (ዳኞች፣ ጠበቆች፣ ሕግ አስከባሪዎች) ሰርቫይሽኖችን በአማካሪ ደረጃ የሰሜት ቀውስን በማያስከትል እና ማግለልን በማይጨምር መንገድ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ለፍርድ ለማቅረብ በቂ ሥልጠና ወስደዋል?
- ከቁልፍ የፍትህ ተዋናዮች ጋር የተደረገን ስልጠና ተፅእኖ ለመገምገም ስርዓቶች ተዘርግተዋል?
- በቁልፍ ተዋናዮች (ዳኞች፣ ጠበቆች፣ ህግ አስከባሪዎች) መካከል እኩል የሆነ የጾታ ሚዛን አለ?

ሌሎች መንግስታት ወይም ዓለምአቀፍ ተቋማት ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን በወንጀል ችሎቶች ወይም አንድ አንድ በዋና ወንጀል አድራጊዎች ላይ የሚጣሉ ማዕቀቦችን የመሳሰሉ አማራጭ ዘዴዎች ለመደገፍ ፍላጎት አሳይተዋል?

- ሀገሪቱ የዓለም አቀፍ የወንጀል ፍርድ ቤት (ICC) አባል ናት?
- ወንጀሎችን በዓለምአቀፍ የዳኝነት ስልጣን ስር የመክሰስ እድል አለ?
- አገሪቱ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ለመክሰስ ሊደግፍ የሚችል የክልልላዊ የሰብአዊ መብቶች ሥርዓት ውስጥ አባል ናት?
 - ልንማርባቸው የምንችልባቸው ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች የክስ ሂደቶች ነበሩ?

ለሰርቫይሽኖች መፍትሄ ሊሰጡ የሚችሉ ባህላዊ የፍትህ ዘዴዎች አሉ?

- በባህላዊ የፍትህ ዘዴዎች ውስጥ ቁልፍ ተዋናዮች እነማን ናቸው እናም ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽኖች ለመደገፍ አቅም እና ፍላጎት ይኖራቸዋል?

ወንጀላቸውን ለመፈወስ የሚረዱ ዘዴዎች አሉ?

ለራሳቸው:-

ለሰርቫይሽኖች ፍትህ ለማግኘት የምናደርገው ጥረት የት ላይ የተሻለ እንደሚሆን ለመረዳት በአውድአችን ውስጥ ስላሉት የተለያዩ የፍትህ አካላት ጥልቅ ትንታኔ አድርገናል?

ሰርቫይሽሮች የሕግ አገልግሎት እንዲያገኙ እንዴት መደገፍ እንችላለን (ለምሳሌ በማጣቀሻ ወይም በሂደቱ አብረናቸው በመሆን)?

በሂደት ላይ ያለ የሀገር ውስጥ ህጋዊ ሂደት ወይም የሀገር ውስጥ ችሎት ካለ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ተጎጂዎች ተደራሽ መሆኑን የምናረጋግጠው እና ለፍላጎታቸው ምላሽ መስጠት የምንችለው እንዴት ነው?

ሰርቫይሽሮችን ያማከሉ፣ የስነ-ልቦና ቀውስን ያገናኘው እና የሥርዓተ-ጾታን ያማከለ አቀራረብ ላይ ለቁልፍ ሠራተኞች ሥልጠና ለመስጠት ዝግጁ ነን?

- እነዚህን ስልጠናዎች እንዲሰጡልን ወይም እንዲደግፉ የምንጠቀማቸው አጋሮች አሉን?

ፍትህን የማፈላለግ ሂደቱን የበለጠ አሳታፊ እና ሰርቫይሽሮችን ያማከለ ለማድረግ ልዩ ማሻሻያዎች እንዲደረጉ ውትወታ ማድረግ እንችላለን?

አጠቃላይ ህብረተሰቡን ለማስተማር እና መገለልን ለመቀነስ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች ላይ፣ ተጽእኖዎቻቸው እና የሰርቫይሽሮች ፍላጎት ላይ ግንዛቤን ማሳደግ እንችላለን?

የሀገር ውስጥ የፍርድ ሂደት በሌለበት ጊዜ ለፍትህ አማራጭ መንገድ (ለምሳሌ ዓለም አቀፍ ወይም ድብልቅ ፍርድ ቤት፣ የሰብአዊ መብቶች ስምምነቶችን ክልላዊ ማስፈጸሚያ ወይም ማዕቀቦች) ልንወተውት የምንችላቸው የውጭ ግዛቶች ወይም ተቋማት አሉ?

ለሰርቫይሽሮች :-

ፍትህ ለእርሶ ምን ማለት ነው?

- ፍላጎቶችን በተሻለ ሁኔታ የሚያሟላ የተለየ ሂደት አለ (ለምሳሌ የወንጀል ችሎት፣ የፍትህ ሂደት፣ ወይም የማካካሻ ፕሮግራም)?

የህግ አገልግሎቶችን ወይም በማንኛውም የፍትህ ወይም የተጠያቂነት ሂደቶች ውስጥ ተሳትፈዋል? ከሆነ:-

- ተሞክሮዎ ምን ይመስል ነበር?
- ስለ ሂደቱ ምን አደነቁ?
- ክፍተቶች ምን ላይ ነበሩ?

ካልሆነ

- እርስዎ እንዳይሳተፉ ያደረጉ ዋና ዋና መሰናክሎች ምን ነበሩ?

ተጨማሪ ንባብ

ለጅምላ ጭፍጨፋ ፍትህን ለማግኘት የሚጠቅሙ የህግ ማዕቀፎችን አጠቃላይ እይታን ጨምሮ ከፍትህ እና ተጠያቂነት ጋር የተያያዙ ግብአቶች በመሳሪያ ጥቅሉ [ተጨማሪ ንባብ](#) ክፍል ውስጥ ይገኛሉ።

5 ማካካሻ

መግቢያ

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች እንደ ማካካሻ፣ መልሶ የመቋቋም፣ የመንፈስ እርካታ፣ ተሃድሶ እና ድጋሜ ያለመጠቃት ዋስትናን ጨምሮ የተለያዩ መፍትሔዎች እና ካሳዎች የማግኘት መብት አላቸው። ይህ መብት የዓለም አቀፍ የሲቪል እና ፖለቲካ መብቶች ስምምነት በተባበሩት መንግስታት ድርጅት (ተ.መ.ድ) ጠቅላላ ጉባኤ እ.ኤ.አ በ1966 መጽደቁን ተከትሎ በወጡ እንደ የማሰቃየት እና ሌሎች የጭካኔ፣ ኢ-ሰብአዊ የሆነና ክብርን የሚያዋርድ አያያዝ ወይም ቅጣት ለማስቀረት የተደረገ ስምምነት (በእ.ኤ.አ በ1984 በተ.መ.ድ ጠቅላላ ጉባኤ የወጣ) እንዲሁም ሁሉንም ሰዎች ከአስገደዶ ስወራ ለመጠበቅ የተደረገ ስምምነት (በእ.ኤ.አ በ2010 በተ.መ.ድ ጠቅላላ ጉባኤ የወጣ) ተመልክቷል። በእ.ኤ.አ 2005 የተ.መ.ድ ጠቅላላ ጉባኤ ለከፍተኛ የዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብቶች ሕግ ጥሰት እና ከባድ የዓለም አቀፍ የጦርነት ሕግ ጥሰት ተጎጂ ለሆኑ ሰዎች የእርምት እና የጉዳት ካሳ መሰረታዊ መርሆች እና መመሪያዎች አጽድቋል፤ ይህ መርሆ ለዓለም አቀፍ የሰብአዊ መብቶች ሕግ ጥሰት ተጎጂዎች “ፍትሐዊ እና ውጤታማ ፍትህ” የማግኘት መብትን ሀገራት የሚረጋገጥ ኃላፊነት ያለባቸው መሆኑ ላይ ያተኩራል። ይህም” በቁ፣ ውጤታማ እና ፈጣን የጉዳት ካሳን” ይጨምራል።

ሌሎች እንደ ናይሮቢ ዲክላሬሽን፣ በዋና ጽህፈት ቤቱ የወጣ በማካካሻ እና ከግጭት ጋር የሚገናኙ ጾታዊ ጥቃቶች የቅደም ተከተል ማስታወሻ፣ በሴቶች ላይ የሚደረግ ማንኛውንም አድሎአዊ ልዩነት ለማስወገድ በተደረገ ስምምነት ኮሚቴ የሰጠው ጠቅላላ አስተያየት፣ እንዲሁም እንደ የተ.መ.ድ የፀጥታው ምክር ቤት የተሰጡ ውሳኔዎች ያሉ አስገዳጅ ያልሆኑ ህጎች የወጡ ሲሆን እነዚህ ሕጎች ሰርቫይቭሮች ውጤታማ መፍትሔ እና የማካካሻ የማግኘት መብት ተቀባይነት እንዲያገኝ መንገድ አመቻችተዋል።

የስር ነቀል ለውጥ ዘዴ ከጾታዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች የጉዳት ማካካሻ በሚመለከት ጉዳቶችን በተናጠል በመካሰ ብቻ ሳይገደብ ጥቃቱ እንዲደርስ መጀመሪያው የፈቀደው አድሎአዊ የሆነው መዋቅራዊ ሁኔታዎችን መቀየር እንደሚያስፈልግ ያስቀምጣል። ይህ ዘዴ እ.ኤ.አ በ2007 የሴቶች እና ልጆቻቸው የመፍትሄ እና ማካካሻ መብት ላይ በወጣው የናይሮቢ ዲክላሬሽን (Nairobi Declaration on Women’s and Girls’ Right to a Remedy and Reparation) ላይ የተጠነሰሰ ሲሆን፣ እ.ኤ.አ በ2009 በኢንተር አሜሪካ የሰብአዊ መብቶች ፍርድ ቤት በነበረ ኮተን ፊልድ እና ሜክሲኮ (Cotton Field v. Mexico) በተባለ መዝገብ ላይ ተንጸባርቋል። ከአድሎ ጋር በተገናኘ የሚኖሩ የጉዳት ካሳዎች በመልሶ ማቋቋም ሳይሆን “የሴቶችና ልጆቻቸውን ህይወት ቅርጽ በሚያሰዙ ከግጭት በኋላ የሚኖሩ የማህበራዊ እና ባህላዊ ኢ-ፍትሐዊነትን፣ ፖለቲካዊ እና መዋቅራዊ አካላትን የሚነፍጉ ተግባራትን ስር ነቀል መፍትሔ ሊሰጥ እንደሚገባ” በሁለቱም ውሳኔዎች ላይ ተንጸባርቋል።

እ.ኤ.አ በ2021 የኢንተር ኦምቦዲን የሰብአዊ መብቶች ፍርድ ቤት የኮሎምቢያ ሀገረ መንግስት እ.ኤ.አ በ2000 ጂነተህ በደያ ለማ ለተባለች ጋዜጠኛ መጠለፍ፣ መደረገ እና መሰቃየት ኃላፊነት እንዳለበት በመወሰን፣ ሀገረ መንግስቱ ጉዳዩን በመመርመር ለወንጀሉ ተጠያቂ የሆኑ ግለሰቦችን በመክሰስ እንዲቀጣ ትዕዛዝ ሰጥቷል፡፡ ሀገረ መንግስቱ በጋዜጠኝነት ሥራ ለጾታዊ ጥቃት ስለባ ለሆኑ ሴት ጋዜጠኞች ክብር የመታሰቢያ መዕከል እንዲያቋቁም፣ በሴት ጋዜጠኞች እና ሰብአዊ መብቶች ተሟጋቾች ላይ የደረሰን ጾታዊ ጥቃት እና ማስፈራሪያን የተመለከቱ የተሰባጠረ መረጃዎችን ይፋ እንዲያደርግ እና ሌሎች ለየት ያሉ የጉዳት ካሳ አይነቶችን ፍርድ ቤቱ ወስኗል፡፡

ለስር ነቀል የጉዳት ማካካሻ አስተዋጽኦ ካማድረግም በላይ የመንግስት መር አስተዳደራዊ የጉዳት ካሳዎች፣ በፍርድቤት ከሚወሰኑ የጉዳት ካሳዎች ይልቅ የበለጠ ቁጥር ያላቸውን ተጎጂዎች የመጥቀም አቅምም አላቸው፡፡ ፣ ሀገር ግን እንደ ኢራቅ፣ ፔሩ፣ እና ኮሎምቢያ ያሉ የሀገር ውስጥ የጉዳት ካሳ መርሐግብር የተደራጁ ቢሆንም አገራቱ በቂ፣ ሙሉ እና ፈጣን የጉዳት ማካካሻ ለስርቫይቨሮች ለማድረስ ያልተቀረፉ ብዙ ተግዳሮቶች ይቀራሉ፡፡ በኮሎምቢያ በ እ.ኤ.አ በ2011 በወቅቱ ትልቅ አላማ አለው ተብሎ የታመነበት የሀገር ውስጥ የጉዳት ካሳ በሕግ ቁጥር 1448 ተቋቋም ነበር፡፡ መርሐ ግብሩ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ተጎጂ እና በጦርነት ውስጥ የተወለዱ ህፃናትን ይጨምራል፡፡ የጉዳት ማካካሻ ስር ነቀል ለውጥ የሚያመጣ እና ጾታን ያማከለ መሆን እንዳለበት ይቀበላል፡፡ ከመልካም አላማው ባሻገር መርሐ ግብሩ ተግባራዊ ከተደረገ አስር አመታት ቢያልፉም አሁንም ስርቫይቨሮች እንደ መልሶ መቋቋም ያሉ የጉዳት ማካካሻዎችን ለማግኘት በጥበቃ ላይ ናቸው፡፡

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ስርቫይቨሮችን ጨምሮ ለሰብአዊ መብቶች ጥሰት ስርቫይቨሮች ካሳ የመስጠት ፖለቲካዊ ፍላጎት እና አቅም አለ?

- ከሆነ:-
- ምን ዓይነት የማካካሻ ዘዴዎች አሉ?
 - ስርቫይቨሮች ለማካካሻ ብቁ ለመሆን ምን መመዘኛዎችን ማሟላት አለባቸው? ይህን ውሳኔ የሚወስነው ማን ነው?
 - ይህ ሂደት የተገለሉ ማህበረሰቦችን ጨምሮ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ስርቫይቨሮችን ተደራሽ ነው?
 - ሂደቱ ለስርቫይቨሮች ሁሉ ተደራሽ ካልሆነ በተለያዩ ቡድኖች (በጎሳ፣ ጾታ፣ ጾታዊነት፣ ሃይማኖታዊ ወዘተ) በመከፋፈል እንዳይደርሳቸው የሚከለክሉት መሰናክሎች ወይም እንቅፋቶች ምንድን ናቸው?
 - ስርቫይቨሮችን ቅደም ተከተል የመስጠት አሰራር አለ?
 - ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ስርቫይቨሮችን መርሃግብሩን በመንደፍ ፣ ትግበራ፣ ክትትል እና ግምገማ ላይ ትርጉም ባለው መልኩ ተማክረዋል?
 - ይህ በገጠር/አረቅ አካባቢ ላሉ የአካል መሰናክሎችን ሰዎች የትምህርት ደረጃን እና ከግምት ውስጥ በማስገባት የተገለሉ ሰዎችን ይጨምራል?
 - የፖለቲካ ፈቃደኝነት የማካካሻ ስርዓቱን እንዴት ተጽእኖ ያደርጋል? አዲስ መንግስት ወደ ስልጣን ሲመጣ ሊዳከም ወይም ሊታተን ይችላል የሚል ስጋት አለ?

ካልሆነ:-

- ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ስርቫይቨሮች ካሳ የመስጠት ፍላጎት እና አቅም ያላቸው የውጭ ተቋማት አሉ? ለምሳሌ በጊዜያዊ የማካካሻ እርምጃዎች አሉ?
- በICC ውስጥ ያለው የተጎጂዎች ትረስት ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃት ተጎጂዎች ድጋፍ እያደረገ ነው?

ለራሳቸው:-

የማካካሻ መርሃግብር ካለ - ወይም የማካካሻ መርሃ ግብር የመኖር እድሉ ካለ ለሰርቫይሽኖች ተደራሽ እንዲሆን እና ለፍላጎታቸው ምላሽ እንዲሰጥ በንድፍ ላይ እንዴት ተጽዕኖ ማድረግ እንችላለን?

- ለተወለዱ ወይም ለጦርነት ልጆችም ተደራሽ መሆኑን እንዴት ማረጋገጥ እንችላለን?
- የመርሃግብርን ትግበራ ለማረጋገጥ እና ለመከታተል የሚረዱ ዘዴዎች አሉ? እንዴት ይሠራሉ?

ለቁልፍ ሠራተኞች በተለያዩ ዓይነት የማካካሻ ዓይነቶች እና ሰርቫይሽኖች ያማከለ አቀራረብ ላይ ሥልጠና ለመስጠት ዝግጁ ነን?

- እነዚህን ስልጠናዎች እንዲሰጡ ወይም እንዲደግፉ የምንጠራቸው አጋሮች አሉን?

መረጃውን የበለጠ አካታች፣ ተደራሽ እና ምላሽ ሰጪ እንዲሆን የተመረጡ ማሻሻያዎች ወይም ለውጦች እንዲደረጉ ውትወታ ማድረግ እንችላለን?

- ሰርቫይሽኖችን ማቀዳደም ካለ ወደፊት ግጭት እንዲፈጠር ሊያባብስ የሚችል ኢፍትሃዊ ስሜት እንዲይፈጠር አካታችነት እና አድሎአዊ አለመሆን ላይ ውትወታ አድርገናል?

ስለ ማካካሻ መርሃ ግብር አስፈላጊነት እና ዓላማ በማህበረሰቡ ውስጥ ግንዛቤ ማሳደግ እንችላለን?

- ማካካሻ ለሚያገኙ ግለሰቦች፣ ቤተሰቦች እና ማህበረሰቦች በራስ የመወሰን መብታቸውን ሳንጥስ የማካካሻ ሀብታቸውን እንዴት በተሻለ መንገድ መጠቀም እንደሚችሉ ትምህርት ለመስጠት መመሪያ እና ድጋፍ መስጠት እንችላለን?

መደበኛ የማካካሻ መርሃግብር በሌለበት ጊዜ ሰርቫይሽኖችን አስቸኳይ እና የረጅም ጊዜ ፍላጎቶቻቸው ምላሽ የሚሰጥ መርሃ ግብር ወይም ተሳታፊነት ለመንደፍ አብረናቸው ልንሠራ እንችላለን?

ሰርቫይሽኖችን :-

መጠን ለእርሶ ምን ማለት ነው?

የማካካሻ መርሃግብር ካለ በሂደቱ እና በፖሊሲው ዝግጅት ላይ ተሳትፏል?

ከሆነ:-

- ተሞክሮው ለእርሶ ምን ይመስል ነበር?
- ስለ ሂደቱ ምን አድንቀዋል?
- ክፍተቶቹ ምን ነበሩ?

ካልሆነ

- እርስዎ እንዲሳተፉ የከለከልዎት ዋና መሰናክሎች ምን ነበሩ?
- በሂደቱ ውስጥ እንዴት መሳተፍ ይፈልጋሉ?

የማካካሻ መርሃግብር ካለ ካሳ ጠይቀዋል?

ከሆነ:-

- ተሞክሮው ለእርሶ ምን ይመስል ነበር?
- ስለ ሂደቱ ምን አድንቀዋል?
- ክፍተቶቹ ምን ነበሩ?
- መርሃግብሩ ለፍላጎትዎ እና ቅድሚያ ለሚሰጧቸው ነገሮች ምላሽ ሰጥቷል?

ካልሆነ

- እርስዎ እንዲሳተፉ የከለከልዎት ዋና መሰናክሎች ምን ነበሩ?
- ነባር የማካካሻ መርሃግብር በማይኖርበት ጊዜ የትኛው ዓይነት ማካካሻ ለእርስዎ በጣም ጠቃሚ እንደሚሆን ይሰማዎታል (ለምሳሌ፡ የግለሰብ የገንዘብ ማካካሻ፣ ልዩ አገልግሎቶች ፣ የሙያ ስልጠና፣ የመታሰቢያ መፍጠር፣ ወዘተ)?
- በሂደቱ ውስጥ እንዴት መሳተፍ ይፈልጋሉ??

ተጨማሪ ንባብ

ሰርቫይሽኖች የማካካሻ መርሃግብሮችን ንድፍ እንዴት እንደሚቀርጹ እና ለውጥ የሚያመጡ ማካካሻዎች ላይ መመሪያዎችን ጨምሮ ተጨማሪ መረጃን ጨምሮ ከማካካሻ ጋር የተያያዙ ግብዓቶች በመሳሪያው [ተጨማሪ ንባብ](#) ክፍል ውስጥ ይገኛሉ።

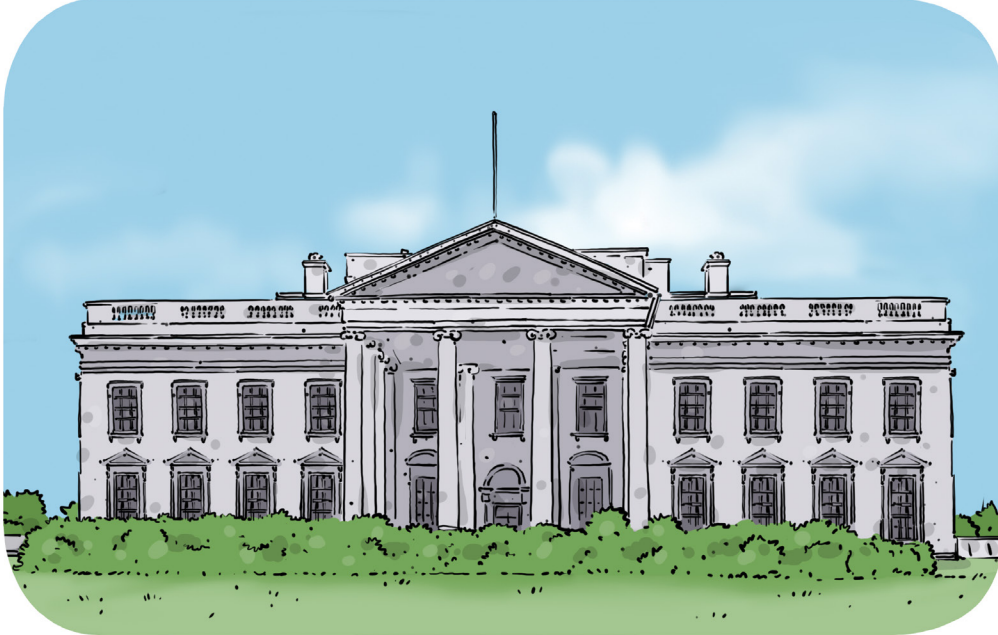
6. ለውጥ እና መከላከል

መግቢያ

ፖሊሲ፣ ወታደራዊ እና የፍትህ አካላትን ጨምሮ ደካማ ወይም የተጋለጡ ህዝባዊ ተቋማት ብዙውን ጊዜ ካጭት ባለባቸው ሀገራት የህግ የበላይነትን ማስከበር እና የዜጎችን መብት መጠበቅ ስለሚሳናቸው ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት እና ሌሎች ጥሰቶች የመከሰት እድልን ያባብሳሉ። እነዚህ ተቋማት ነፃነት፣ ገለልተኛነት እና ተጠያቂነት ሲጎድላቸው፣ የጭቆናና የሥርዓታዊ የሰብአዊ መብቶች ጥሰት መሣሪያ ሊሆኑ ይችላሉ።

የመንግስት ተቋማት ሰብአዊ መብቶችን እንዲያከብሩ፣ የህግ የበላይነት እንዲኖር እንዲያደርጉ እና ለዜጎች ተጠያቂ እንዲሆኑ የመንግስት ተቋማትን የመለዋወጥ ሂደት ተብሎ የሚተረጎመው ተቋማዊ ለውጥ ብዙውን ጊዜ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ፍትህ እና ተጠያቂነትን ለማምጣት በሚደረገው ትግል ውስጥ ለሚሳተፉ ድርጅቶች ቁልፍ ዓላማ ነው። ይህ አካሄድ የማሻሻያ ተግባራት ላለፉ በደሎች ተጠያቂነት እና እርምጃ ከማስገኘት ባለፈ ጥሰቶች እንዲፈጠሩ ያስቻሉ ሁኔታዎች እንዲኖሩ አስተዋጽኦ ያደረጉ መዋቅሮችን እና አስተሳሰቦችን በማፍረስ ወደፊት የሚፈጸሙ ጥሰቶችን ለመከላከል እንደሚረዱ ይገነዘባል።

ሌላው ድርጅቶች ሊወስዱ የሚችሉት ቁልፍ እርምጃ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀለኞችን ወንጀለኛ ለማድረግ እና ሰርቫይሽሮችን ፣ ቤተሰቦቻቸውን እና ለሌሎች የሚከራከሩትን ለመጠበቅ የህግ ማዕቀፎች እንዲሻሻሉ ሊሆን ይችላል። እንደ ሴቶች፣ ልጃገረዶች፣ መበለቶች፣ የተለያዩ ወሲባዊ ዝንባሌ ያላቸው ግለሰቦች፣ የጾታ ማንነት ወይም መገለጫዎች እና የጾታ ባህሪያት (SOGIESC) እና አናሳ እና ተወላጅ ማህበረሰቦችን የመሳሰሉ የተወሰኑ ቡድኖችን አድልዎ የሚያደርጉ ህጎች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃትን ለመፍታት የሚደረገውን ጥረት ሊያደናቅፉ ይችላሉ።

እነዚህ አድሎአዊ የህግ ማዕቀፎች ፅንሰን ድህንነቱ በተጠበቀ መልኩ የማቋረጥ መብትን የሚገድቡ እና ሴቶች ለልጆቻቸው ዜግነት የመስጠት መብትን የሚከለክሉ ህጎችን በተለይም በጾታዊ ጥቃት ለተወለዱ፣ ወይም ከ18 ዓመት በታች የሆኑ ጋብቻዎችን የሚከለክል ህግ አለመኖሩን ያጠቃልላል። በዚህ መንገድ አንድ አካሄድ ደጋፊ የሆነ የሕግ ማዕቀፍን(አካባቢን) ማሳደግ ነው። በሴቶች እና ሴት ልጆች ላይ የሚደርሱ ጥቃቶችን በሚመለከት ህግ ላይ የተደረጉ ለውጦች በጣም ውጤታማ የሆኑት ዓለም አቀፍ ስምምነቶችን በመፈረም እና በማፅደቅ እንዲሁም የሴቶች መብት ተሟጋች ድርጅቶች፣ የሴቶች ንቅናቄ እና እንደ ሚኒስቴር መስሪያ ቤቶች፣ ምክር ቤቶች እና ኮሚቴዎች ያሉ ለሴቶች ጉዳዮች የተለዩ የመንግስት ተቋማት ባሉበት መሆኑን መረጃዎች ያሳያሉ። ሆኖም ግን ከህጎች ሙሉ አፈፃፀም ጋር ካልተጣመረ በስተቀር ጠንካራ የህግ ማዕቀፍ መኖር ብቻውን በቂ አይደለም እንዲሁም መደበኛ ማዕቀፍ እንደ ፖለቲካዊ ፍላጎት ፣ የተመደበ በጀት ፣ የመንግስት ባለስልጣናትን አቅም ግንባታ (የህግ አስከባሪ እና ፍርድ ቤት ጨምሮ)፣ በስርዓተ-ጾታ ላይ የተመሰረቱ ጥቃቶች የተለዩ የፍትህ ሂደት ፣ የሲቪል ማህበራት ክትትል እና ሃገራት ህግን ለማስፈጸም የገቡትን ቃል እንዲፈጸሙ ተጠያቂ ለማድረግ በሲቪል ማህበራት ውትወታ በማድረግ ነው።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

ከግጭቱ በፊት እና/ወይም በግጭቱ ወቅት የተወሰኑ ህዝቦችን በተለይ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች በተለየ መልኩ ተጋላጭ ያደረጓቸው ቀደምት መዋቅራዊ ኢፍትሃዊነት ወይም ባህላዊ ደንቦች ነበሩ?

የተወሰኑ ህዝቦች (ለምሳሌ፣ ዘር፣ ጎሳ፣ ወይም ሀይማኖት ቡድኖች ወይም የተወሰነ የጾታ ዝንባሌ ያላቸው ግለሰቦች) ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች ኢላማ ነበሩ?

ከግጭቱ በፊት፣ ወሲባዊ እና ጾታን መሰረት ያደረጉ ጥቃት (SGBV) ወንጀሎች በብሔራዊ የሕግ ሥርዓት ውስጥ ከዓለም አቀፍ መስፈርቶች ጋር በተጣጣመ መልኩ ተገልጸው እና ተፈጻሚነት ፍሯቸው ነበር?

- ከሆነስ ወንጀሉን የፈጸሙ አካላትን አጣርቶ ለህግ ለማቅረብ በተሳካ ሁኔታ ተግባራዊ ሆነዋል?
 - ካልሆኑስ የቅጣት ተጠያቂነት እንዳይኖር የምያስቀጥሉ ዋና ዋና ነገሮች ምንድን ናቸው?

ከተወሰኑ ዳራ የመጡ ግለሰቦች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን እንዳያመለክቱ ወይም ፍትህ እንዳይፈልጉ የሚያደርጉ ቀደም ሲል የነበሩ መዋቅራዊ ኢፍትሃዊነት ወይም የባህል ደንቦች ነበሩን (ለምሳሌ ተመሳሳይ ጾታ ባላቸው ግለሰቦች መካከል የሚፈጸሙ ወሲባዊ ድርጊቶችን ወንጀል የሚያደርግ ሕግ ወይም የሰርቫይቭሮች መገለል)?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ስጋት የጨመሩ ወይም የሰርቫይቭሮች ወደ ፊት እንዳይመጡ የሚከለክሉ የስጋት መንስኤዎችን ለመፍታት ወይም ፖሊሲዎችን ለመለወጥ የተደረገ ጥረት አለ?

ማናቸውም ወንጀሎች ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ፈጻሚዎች በህጋዊ መንገድ (ለምሳሌ እንደ ተመረጡ ባለስልጣናት) ወይም በህገወጥ መንገድ (ለምሳሌ እንደ መንግስታዊ ያልሆኑ የታጠቁ ቡድኖች አባላት) በስልጣን ላይ አሉ?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት እና ወሲባዊ እና ጾታዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች ጋር አብሮ ስለመስራት እና ስለመደገፍ ስልጠና የሚያስፈልጋቸው የተለዩ ተቋማት (ለምሳሌ ህግ አስከባሪ፣ ወታደራዊ፣ የፍትህ ስርዓት) አሉ?

ዘመቻዎች ስለ እና ወሲባዊ እና ጾታዊ ጥቃት ግንዛቤ እንዳይጨምሩ የሚከለክሉ ልዩ ተቋማት (ለምሳሌ ትምህርት ቤቶች፣ የእምነት ተቋማት፣ ወዘተ) አሉ?

በመከላከል እና በማሻሻያ ላይ የሚሰሩ እርስዎ በአገር ውስጥም ሆነ በዓለም አቀፍ ደረጃ በመተባበር አብረው ሊሰሩ የሚችሉባቸው ሌሎች ድርጅቶች አሉ?

ለራሳቸው:-

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ሊያስከትሉ የቻሉ ወይም ለማስቀረት ያልቻሉ የፖሊሲ ውድቀቶችን ወይም መዋቅራዊ ኢፍትሃዊነትን የሚፈቱ ልዩ ማሻሻያዎች እንዲደረጉ ልንወተውት እንችላለን?

ወንጀሎችን ከሥልጣን የሚያስነሱ ልዩ ለውጦች እንዲደረጉ መወትወት እንችላለን?

እነዚህን ለውጦች ለመደገፍ ወይም ለማጽደቅ ልንተባበራቸው የምንችላቸው (ለምሳሌ፡ ሌሎች ድርጅቶች ወይም የፖለቲካ አጋሮች) አሉ?

አንዳንድ ሰዎችን ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች ተጋላጭ ያደረጓቸውን ወይም እነሱን ሪፖርት ለማድረግ እንዲፈሩ ያደረጉ አስተሳሰቦችን ለመቀየር የግንዛቤ ማስጨበጫ ወይም ትምህርታዊ ዘመቻ ይረዳል?

- ማህበራዊ እና ፖለቲካዊ እውቀት በሌላቸው ማህበረሰቦች ውስጥ ለመስራት ምን ዓይነት ስልቶችን ልንከተል እንችላለን?

የወሲባዊ እና ያታዊ ጥቃት እና ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቭይሽሮችን የሚመለከቱ ጎጂ ባህላዊ ደንቦች ወይም አመለካከቶችን ለመከላከል በጋራ ሊሰሩ የሚችሉ ተፅዕኖ ፈጣሪዎች እና ተግባቢዎች (ለምሳሌ የሃይማኖት መሪዎች፣ ጋዜጠኞች፣ አርቲስቶች ወይም አስተማሪዎች) ጋር ለመተባበር እድሎች አሉን?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት እና የወሲባዊ እና ያታዊ ጥቃት ሰርቭይሽሮች ጋር በሚሰሩ ቁልፍ ተቋማት ውስጥ ለግለሰቦች ስልጠና ለመስጠት አቅሙ እና እውቀቱ አለን?

- እነዚህን ስልጠናዎች እንዲሰጡ ወይም እንዲደግፉ ልንጠይቃቸው የምንችላቸው አጋሮች አሉን?

ለሰርቭይሽሮች፦

የጥበቃ ተዋናዮች የሚፈጸሙት የዓመፅ ጥቃት ምን ይመስሎታል?

በሃገራዊ ፖሊሲዎች፣ የህብረተሰብ ኢፍትሃዊነት ሆነ የባህል ልማዶች ውስጥ ምን ዓይነት ለውጦች ቢደረጉ ወደፊት ትውልዶች ተመሳሳይ ጥቃት እንዲያደርስባቸው ለመከላከል በጣም አስፈላጊ እንደሆኑ ይስማማታል?

ህብረተሰቡ ሰርቭይሽሮችን በሚንከባከብበት ወይም በሚደግፍበት መንገድ ላይ ምን ዓይነት ለውጦችን ማየት ይፈልጋሉ?

በለውጥ ሂደቶች ውስጥ እንዴት መሳተፍ ይፈልጋሉ?

እርስዎን ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን እንዲያመለክቱ ወይም ለማመልከት እንዲያቅማሙ ያደረግዎት ማንኛውንም ፖሊሲዎች፣ ባህላዊ አመለካከቶች ወይም ልማዶችን መጥቀስ ይችላሉ?

ተጨማሪ ንባብ

በአካባቢ ደረጃ እና በሀገር አቀፍ የሽግግር የፍትህ ሂደቶች ውስጥ ተሳትፎን ለማጠናከር የባለሙያዎች መመሪያን ጨምሮ ከተሃድሶ እና መከላከል ጋር የተያያዙ ግብአቶች በመሳሪያው [ተጨማሪ ንባብ](#) ክፍል ውስጥ ይገኛሉ ።

7. ማስታወሻ እና ትምህርት

መግቢያ

መታሰቢያ/ማስታወሻ በGIJTR ሥራ ውስጥ የግለሰቦችን ወይም ክስተቶችን ትውስታ የምንጠብቅባቸው እና እነዚያን ትዝታዎች እንደ አንድ የተለየ ማህበረሰብ፣ ክልል ወይም ሀገር ወደፊት የምናስቀጥልባቸውን በርካታ መንገዶችን በሚያጠቃልል በሰፊው መልኩ እንረዳለን ። ይህ እንደ አገልግሎቶች፣ ትዝታን ለማስተዋወቅ የተነደፉ የጋራ ተግባራትን፣ የተጎጂዎችን ታሪኮች የያዙ ቡክሌቶችን ማተምን፣ የቲያትር ትርጉሞችን፣ እንደገና የመቀበር ስነስረዳት፣ ታሪካዊ ስፍራዎችን መጠበቅ እና አውድ መስጠት እና የማህበረሰብ የስነ ጥበብ መርሃ ግብሮች የመሳሰሉ ብዙ የተለያዩ መርሃግብሮችን እና የተለያዩ ቅርጾችን ጨምሮ ለዘለቄታው ያልተነደፉትን ሊያካትት ይችላል።

በአሳቢነት እና በጥንቃቄ ሲያዙ የመታሰቢያ/የማስታወሻ ውጥኖች ያለፉትን ትምህርቶች ለማሰላሰል የሚያስችል ቦታን ሰጥተው ለግለሰቦች በጣም አስቃቂ የሆኑትን ትውስታዎች ለማስታወስ እና ለማቆየት ደህንነቱ የተጠበቀ ቦታዎችን የመስጠት አቅም አላቸው። ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ፍትህን እና ተጠያቂነትን ለመፈለግ እንደ አጠቃላይ መንገድ የመታሰቢያ/ማስታወሻ ሥራ ብዙ የተለያዩ ሚናዎችን መጫወት ይችላል። የማስታወሻ/የመታሰቢያ ስራዎች ቀደም ስል የጠፉትን ወይም የተጎዱትን እያስታወሰ እየተካሄዱ ያሉ አፍትሃዊነቶች እና ሰርቫይሽ ፍላጎት ላይ ትኩረት እንዲኖር የማድረግ አቅም አላቸው። ታሪኮችን ለመለዋወጥ እና የማህበረሰብ ስሜትን ለመገንባት ፈጠራ የተሞላባቸው መንገዶችን በመፍጠር በተመሳሳይ ጊዜ ሰርቫይሽ ራሳቸውን እና ቤተሰባቸውን ለመደገፍ ሥራ ለመስራት የሚረዳቸውን ክህሎት እንዲሰለጥኑ በማድረግ እንደ ብርድ ልብስ ሥራ እና የቅርጫት ሽመና ቴክኒኮችን በመጠቀም ሰርቫይሽ ራሳቸውን የማስታወሻ/የመታሰቢያ ስራዎች ላይ በቀጥታ የሚያሳትፉ መርሃ-ግብሮች በተለየ መልኩ ተጽኖ ሊፈጥሩ ይችላሉ።

እንደ የፍርድ ሂደቶች፣ የእውነት ኮሚሽኖች እና የማካካሻ መርሃ ግብሮች አይነት መደበኛ የሽግግር የፍትህ ሂደቶች ጎን ለጎን የማስታወሻ/የመታሰቢያ መርሃ ግብሮች ሰርቫይሽ እውቅና የማግኘት ስሜት ሊፈጥሩ ይችላሉ- ህመማቸው እውቅና እንደተሰጠው እና እንደታየ - የግድ ስላጋጠማቸው ጉዳይ በይፋ እንዲመሰክሩ

ሳያስፈልጋቸው በጉዳያቸው ላይ የህዝብ ድጋፍ ለመገንባት ያስችላል። የማስታወሻ/የመታሰቢያ አንዱ ጥንካሬ በርካታ እና ብሎም እርስ በርስ የሚጋጩ አመለካከቶች ጎን ለጎን እንዲኖሩ እና በፍርድ ሂደት ወይም በእውነት ኮሚሽን ጠንከር ባሉ ገደቦች ውስጥ የማይገቡ አስተያየቶች እና ትርክቶች እንዲኖሩ ማድረግ ነው። በመጨረሻም እንደ 'ቦዲ ማፒንግ' ያሉ ፈጠራ የተሞላባቸው አሳታፊ ሂደቶች ከፍትህ ስሜት ጋር ሊመሳሰሉ የሚችሉ ለሰርቫይሽ በግለሰብ ደረጃም ሆነ በማህበረሰብ ደረጃ የረዥም ጊዜ ፈውስ አስተዋትፆ በማድረግ የማፅዳት አቅም ይኖራቸዋል።

በተመሳሳይ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃትን ጨምሮ ያለፉ ግጭቶች እና የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ላይ የሚያተኩሩ ትምህርታዊ መርሃግብሮች የግጭቶችን መሰረታዊ መንስኤዎች ለመፍታት ይችላሉ፤ መዋቅራዊ እኩልነት ላለመኖር መሰረት የሆኑ በሰርባት ጾታ፣ በዘር ወይም በብሔር ላይ የተመሰረቱ ጎጂ አመለካከቶችንም ያፈርሳሉ። እንደ ሀገር አቀፍ ሥርዓተ ትምህርትም ሆነ በሲቪል ማህበራት የሚመራ የሰብአዊ መብቶችን ባህል ለማሳደግ ያለመ መደበኛ ያልሆነ መርሃግብር ትምህርታዊ ስራዎች ወጣቶች እርስ በርስ የሚጋጩ መረጃዎችን እንዲገመገሙ የሚያስችል ክህሎት እና ከጎጂ አባታዊ ደንቦች ይልቅ በእኩልነት ስሜት የተመሰረቱ ባህሪያትን እንዲለማመዱ ያስችላቸዋል።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

አሁን ያለው የመታሰቢያ ገጽታ ምንድን ነው?

- ምን ዓይነት መታሰቢያዎች ወይም ትውስታዎች አሉ?
- የማንን ታሪኮች ይናገራሉ? የማንን ታሪኮች ቀርተዋል?
- በብሔራዊ፣ በክልል እና በአካባቢ ደረጃ የተለያዩ ታሪኮች ይነገራሉ? በተለያዩ ማህበረሰቦች መካከል?
- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ተጠቂዎች እና ሰርቫይሽር ታሪኮች በማንኛውም የመታሰቢያ/ የማስታወሻ ስራዎች ውስጥ ተካተዋል?
- ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ተጠቂዎች እና ሰርቫይሽር መካከል የአንዳንዶች ታሪክ ከሌሎች በበለጠ ይነገራል (ለምሳሌ፣ ከተለያዩ ዘር፣ ብሔር፣ ሀይማኖት ወይም ጾታዎች የመጡ)?
- ሚዲያ ከ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ጋር የተያያዘ ማስታወሻ ግንባታ ረገድ ምን ሚና ይጫወታል?
 - ይህ ግንባታ የሰርቫይሽሮችን ተሞክሮዎች ያሳያል?
 - ማንኛውም የሰርቫይሽር ቡድኖች እንዳይታዩ ተደርገዋል?
- የትኞቹ ማህበረሰቦች በማስታወሻ/መታሰቢያ ስራዎች ላይ ትኩረት ተደርጎባቸዋል? የትኞቹ ናቸው የተገለሉ ወይም ተደራሽነት ያላቸው?
- የማስታወሻ/መታሰቢያ ስራዎቹ የታቀዱት ታዳሚዎች ማን ናቸው (ለምሳሌ የውጭ ቱሪስቶች፣ የሀገር ውስጥ ቱሪስቶች፣ ማህበረሰቡ)?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀል የተፈፀመባቸው ቦታዎች አሉ?

- የሲቪል ማህበራት ወይም ሰርቫይሽር ቡድኖች ወደነዚህ ቦታዎች መሄድ ይችላሉ?

ለምሳሌ በጭቆና፣ በቀል፣ ማግለል፣ ወዘተ ምክንያት ሰርቫይሽሮች እና/ወይም የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች መታሰቢያ/ማስታወሻ በመፈለጋቸው ማንኛውንም ስጋቶች ያጋጥሟቸዋል?

ተማሪዎች በመደበኛ የትምህርት ሥርዓት ውስጥ ስለግጭቱ ምን እየተማሩ ነው?

- የግጭቱን የምያስቀጥሉ እና ተፅእኖዎች የሚዳስሱ መደበኛ ያልሆኑ የትምህርት መርሃግብሮች አሉ?
- ከእነዚህ መርሃግብሮች ውስጥ መደበኛ ወይም መደበኛ ያልሆኑ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎችን ይመለከታሉ?

ወሲባዊ እና ጾታን መሰረት ያደረጉ ጥቃቶች ወይም ጎጂ የሥርዓተ-ጾታ ደንቦችን የሚመለከቱ የሰብአዊ መብቶች ማዕቀፍ ውስጥ የሚመለከቱ ትምህርታዊ መርሃግብሮች አሉን?

ለውትወታ ልንጠቀምባቸው የምንችላቸው የመታሰቢያ ቀናት አሉ (ለምሳሌ፣ ዓለም አቀፍ ቀናት፣ ብሔራዊ ቀናት ወይም እውቅና ያልተሰጣቸው)?

ለራሳቸው:-

አዳዲስ እይታዎችን በማካተት ወይም እውቅና ያልተሰጣቸውን ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ተጎጂዎች እና ሰርቫይሽሮችን ታሪክ በማጋራት የመታሰቢያ/ማስታወሻ ገፅታ ላይ አስተዋፅዖ የምናደርግባቸው መንገዶች አሉን?

የዓመፅ ድርጊቶችን ብቻ ሳይሆን የመትረፍ፣ የመቋቋም እና ጽናትን ማስታወስ/ማሰብን እንዴት ልናበረታታ እንችላለን?

- ይህ በተጎዳ ማህበረሰብ ውስጥ የተፈጠረውን አለመተማመን እና ስጋት ለመዋጋት እንዴት መጠቀም ይቻላል?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች በማህበረሰባችን ውስጥ በሚደረገው የመታሰቢያ/የማስታወሻ ሥራ ላይ እንዲሳተፉ ጊዜው ትክክል ይሆናል?

ከሆነ:-

- ግብ(ግቦቹ) ምን ይሆናሉ? ለሰርቫይሽሮች እውቅና የማግኘት ስሜትን ለመፍጠር? ስለተፈጸሙ ጥሰቶች ግንዛቤ ለማስጨበጥ? ለሐዘን ወይም ለፈውስ ቦታ ለመስጠት? ጎብኝዎችን ስለ ግጭት መሰረታዊ መንስኤዎች ለማስተማር?
- ሰርቫይሽሮች በመርሃግብሩ ንድፍ እና ትግበራ ወቅት እንዴት ማሳተፍ እና ትርጉም ባለው መልኩ ማማከር ይቻላል?
- ለመታሰቢያ/ማስታወሻ መርሃግብራችን በጣም ተስማሚ የሆነው መገናኛ መንገድ የትኛው ነው? እኛ ዲላማ ለማድረግ ያሰብነውን ተመልካቾችን የሚስብ ልዩ አቀራረብ ወይም ሰርቫይሽሮች መታሰቢያውን በመፍጠር በንቃት እንዲሳተፉ እና በግንባታው ላይ የኩራት ስሜት እንዲሰማቸው የሚያስችል የፈጠራ መንገድ አለ?
- እርስ በርስ የሚጋጩ ትርክቶችን እንዴት እንይዛቸዋለን - የመታሰቢያ መርሃግብሩን በመፍጠር ሂደት ውስጥ ወይም ለሕዝብ ከተከፈተ በኋላ?

- ከሰርቫይሽሮ ጋር ባለን ግንኙነት ስለግጭቱ እና ስለ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ወንጀሎች ትምህርት በአዎንታዊ መልኩ ማበርከት እንችላለን?
- ልንተባበራቸው የምንችላቸው አስተማሪዎች ወይም የትምህርት ድርጅቶች/ተቋማት አሉ?
- ሰርቫይሽሮች የትምህርት ይዘትን መልእክት እና ንድፍ በመቅረጽ ረገድ ሚና የሚጫወቱት እንዴት ነው?
- በትምህርታዊ ወይም በመታሰቢያነት ተነሳሽነት ውስጥ ሌሎች ምን ዓይነት ግብአቶች/ባለስልጣኖች (ለምሳሌ የታሪክ ምሁር፣ የሥርዓተ-ትምህርት ዲዛይነር፣ አርቲስት፣ ወዘተ) ውስጥ መሳተፍ ያስፈልጋቸዋል?

ለሰርቫይሽሮች:-

መጪው ትውልድ ስለዚህ ግጭት እና ስለተከሰተው ግጭት ምን እንዲማር ወይም እንዲያስታውስ ይፈልጋሉ?

ከዚህ በፊት በማስታወሻ/የመታሰቢያ ወይም በትምህርታዊ ሥራ ላይ ተሳትፈዋል? ከሆነ:-

- ስለ መርሃግብሩ (መርህግብሮቹ) ምን አድንቀዋል?
- በተለየ ሁኔታ ምን ሲደረግ ማየት ይፈልጋሉ?
- ታሪክዎን ለማጋራት ሊሰሩባቸው የሚችሉ የሚፈልጉዎቸው የተለዩ መንገዶች አሉ (ለምሳሌ ፊልም፣ ዘፈን፣ ዳንስ፣ ቲያትር፣ የእጅ ስራ ወይም የአይታ ጥበብ)?

ተጨማሪ ንባብ

ከለውጥ እና መከላከል ጋር የተያያዙ ግብዓቶች አጠቃላይ “ከማስታወስ ወደ ድርጊት” (Memory to Action) የመሳሪያ ጥቅል ጨምሮ በመሳሪያው **ተጨማሪ ንባብ ክፍል** ውስጥ ይገኛሉ።

8. ማህበረሰብ እና አንድነት

መግቢያ

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽር ኔትወርኮች ሰርቫይሽሮች ታሪካቸውን ከሌሎች በተመሳሳይ ሁኔታዎች ውስጥ ያለፉ ሰዎች ጋር እንዲያጋርሩ እና ጥረቶቻቸውን በማጣመር የበለጠ ተፅዕኖ ለመፍጠር እንዲችሉ የእምነት እና የአንክብታ ግንኙነቶችን በማጎልበት ወሳኝ ድጋፍ ይሰጣሉ። የእነዚህ ኔትወርኮች መፈጠር እና ጥገና ግን ሁልጊዜ ቀላል አይደለም። ለእናቶች፣ ለአባቶች፣ ወንድ ልጆች፣ ሴት ልጆች፣ አጋሮች፣ ባለሙያዎች እና የተለያዩ የባህል እና የጋራዎች ዳራዎች ላላቸው ግለሰቦች፣ አንዳንዶቹ እራሳቸውን ተጎጂ ወይም ሰርቫይሽር እንደሆኑ ሊገልጹ ይችላሉ፣ ሌሎች ደግሞ በተለያዩ ምክንያቶች እንዲህ ያለውን መለያ ሊቃወሙ ይችላሉ። ብዙዎች ሰርቫይሽር መሆናቸውን የምናወሳስቡ ሌሎች የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች አጋጥሟቸው ይሆናል ሌሎች ደግሞ ከወሲባዊ ጥቃት ጋር ተያይዞ የሚመጣውን መገለል ለማስወገድ ይፈልጉ ይሆናል። በሰርቫይሽሮች መካከል በብሔር ወይም በሃይማኖት ማንነት ላይ የተመሰረተ ወይም ከግብአት አጥረት እና በቡድኖች መካከል ካለው የፈክር ስሜት የመነጨ መከፋፈል ሊኖር ይችላል። በእነዚህ ሁሉ ምክንያቶች፣ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት እና ጾታን መሰረት ያደረጉ ጥቃት ሰርቫይሽር ኔትወርኮች በአወቃቀራቸው በአጅጉ ይለያያሉ፣ እንዲሁም ብዙውን ጊዜ መጀምርያ በሌላ መልክ ይፈጠራሉ ይህም ለምሳሌ ከአንድ አንድ የተወሰነ ማህበረሰብ የተውጣጡ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ሰርቫይሽሮች ጥምረት ወይም የጋራ የአእምሮ ጤና እና የሰነ-ልቦና-ማህበራዊ ድጋፍ ተግባራት ላይ የተሰማራ ቡድን አባሎቻቸው ወሲባዊ ጥቃትን እንደ ተልእኳቸው አካል ወይም የተቋቋሙበት ምክንያት ብለው ለመቀበል አባሎቻቸው ምችነት ሳይሰማቸው በፊት ሊሆን ይችላል።

ሆኖም ግን እነዚህ ኔትወርኮች እንደ ከተመሰረቱ ከወሲባዊ ጥቃት ወይም ሰርቫይሽሮች ወይም ሰፊ ያለ ስልጣን እና ኃላፊነት የዝምታ፣ የስሜት ቀውስ እና ራስን መወንጀል አዙሪቶችን ለመስበር ወሳኝ ሚና ሊጫወቱ ይችላሉ። አባሎቻቸው ያጋጠሟቸውን ጥሰቶች መሰረት የሆኑ ሰፊ መዋቅራዊ እኩልነት አለመኖርን እንዲገነዘቡ በመርዳት እና በፈውስ ተግባራት እና የጋራ ስራዎች ላይ እንዲሳተፉ በማድረግ የሰርቫይሽር ኔትወርኮች ለአባሎቻቸው የሞራል ድጋፍ እና የአብሮነት ስሜት ሊሰጡ ይችላሉ - ይህ እርዳታ በተለይ በቤተሰባቸው፣ በጓደኞቻቸው ወይም በሰፊው ማህበረሰብ መገለል ወይም ዝም እንዲሉ በተገደዱ ግለሰቦች በተለይ ሊደነቅ ይችላል። ለአባሎቻቸው ጥረታቸውን የሚያስተባብሩበት እና የጋራ ግቦችን እንዲያሳድጉ መድረክን በመፍጠር የሰርቫይሽር ኔትወርኮች የየራሳቸውን አባላት ድምጽ ማጎላት እና የውትወታ እና የግንዛቤ ማስጨበጫ ጥረቶቻቸውን ውጤታማነት ማሳደግ ይችላሉ። እነዚህ ድርጅቶች በዓለም አቀፍ፣ በሀገር አቀፍም ሆነ በክልል ደረጃ የሚንቀሳቀሱ የተገለሉ ወይም የተጣሉ ግለሰቦችን በስልጣን ላይ ካሉት ጋር ያገናኛሉ። ጥንካሬያቸው የሚመነጨው ከሰርቫይሽሮች ጥምረት በመሆኑ እነዚህ ኔትወርኮች ከየትኛውም የውጭ አካል አቅም በላይ በረዥም ጊዜ ውስጥ የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት ለመሙላት በመስፋት እና በመቀያየር የመቀጠል አቅም አላቸው።

ድርጅቶች የሚያቀርቧቸው የግምገማ ጥያቄዎች

ስለ ዐውዳቸው:-

በሀገራችን/ክልላችን/ማህበረሰባችን ውስጥ የወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች ኔትወርኮች አሉ?

- o ከሆነ:-
 - ከእነዚህ ኔትወርኮች መካከል ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ላይ የሚያተኩሩ አሉ?
 - ከእነዚህ ኔትወርኮች መካከል በሌሎች የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ላይ የሚያተኩሩ አሉ?
 - ኔትወርኮች ከተለያዩ ዘርፍ፣ ብሔር፣ ኃይማኖት እና የጾታ ማንነት ያላቸው ሰርቫይሽሮችን ያካተቱ ናቸው ወይስ የተገለሉ ቡድኖች አሉ?
 - በተለምዶ ምን ዓይነት ሥራ ወይም ተግባር ይሠራሉ?
 - እነዚህ ኔትወርኮች ምን ሚና ይጫወታሉ?
 - ለፍትህ እና ተጠያቂነት፣ እውነትን ይፋ ለማድረግ፣ ማካካሻ ወይም ለሌሎች የሽግግር የፍትህ ስልቶች ውስጥ ምን ሚና ይጫወታሉ?
 - ከእነዚህ ኔትወርኮች በሃገር ውስጥ ባለሥልጣናት እውቅና አግኝተዋል?
 - ኔትወርኮቹ ከማንኛውም የውጭ ምንጮች ድጋፍ ያገኛሉ (ለምሳሌ ለጋሾች፣ ዓለም አቀፍ መንግስታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች፣ የሲቪል ማህበራት፣ ወዘተ)?

ካልሆነ:-

- ሰርቫይሽሮች ኔትወርኮች እንዳይቀላቀሉ ወይም እንዳይፈጠሩ የሚከለክሉት ዋና ዋና እንቅፋቶች ምንድን ናቸው (ለምሳሌ፣ የግባት እጥረት፣ የመገለል ፍርሃት፣ ከተለያዩ ዳራ የመጡ ሰርቫይሽሮች መካከል ያለ መከፋፈል፣ ወዘተ.)?

o ብዙ ኔትወርኮች ካሉ:-

- ኔትወርኮቹን ምን ይለያቸዋል (ለምሳሌ በተለያዩ ጂኦግራፊያዊ ክልሎች ላይ ያተኮረ ከተለያዩ ሃይማኖቶች ለመጡ ሰርቫይሽሮች ወዘተ)?
- እነዚህ ኔትወርኮች በማንኛውም መንገድ ይገናኛሉ ወይም ይተባበራሉ?
 - በእነዚህ ኔትወርኮች መካከል ትብብር ለመፍጠር ምን ተግዳሮቶች እና እድሎች አሉ?

ለራሳቸው:-

በመርሃግብራችን አማካኝነት ግንኙነትን፣ ማህበረሰብ መንገዳት እና የሰርቫይሽሮችን የአብሮነት ስሜት በተሻለ መደገፍ የምንችልባቸው መንገዶች አሉ?

በመርሃግብራችን አማካኝነት በሰርቫይሽሮች መካከል የውድድር ስሜት ወይም ያለመተማመንን የምናደርግባቸው መንገዶች ምንድን መንገዶች አሉ?

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮችም ተለይቶ ሆነ ወይም በአጠቃላይ የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ሰርቫይሽሮች የሰርቫይሽሮች ኔትወርክ ወይም በርካታ ኔትወርኮች ካሉ ከእነሱ ጋር የምንተባበርበት፣ በመርሃግብራችን የምንደግፍበት ወይም የጋራ የፍላጎት ነጥቦች የምንፈልግባቸው መንገዶች አሉ?

ኔትወርኮች ከሌሎች ሰርቫይሽሮች እንዳይደራጁ እየከለከሏቸው ሊሆኑ የሚችሉ እንቅፋቶች መፍታት የምንችልባቸው መንገዶች አሉ?

ለሰርቫይሽሮች፡-

ከከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች ኔትወርክ ወይም የሰብአዊ መብቶች ጥሰቶች ሰርቫይሽሮች ኔትወርክ አባል ነዎት?

ከሆነ፡-

- ኔትወርኩ በሕይወትዎ ውስጥ ምን ሚና ይጫወታል? የኔትወርኩ አባል በመሆንዎ ምን ያደንቃሉ?
- የእርስዎ ኔትወርክ የተደራጀው እንዴት ነው? ለምሳሌ አባላቱ በግለሰብ አባላት ወይም ድርጅቶች ናቸው?
- የኔትወርክ አባል በመሆንዎ ምን ምን ያደንቃሉ?
- መለወጥ የሚፈልጋቸው የኔትወርኩ ገጽታዎች አሉ?
- የእርስዎ ኔትወርክ ምን ተግባራትን ያከናውናል? የእርስዎ ኔትወርክ ሰርቫይሽሮች ሁለንተናዊ ፍትህ እና ተጠያቂነት እንዲያገኙ እንዴት ይደግፋል?
- ከሰርቫይሽሮች ጋር ለመተባበር ወይም ለመሥራት የሚፈልጉባቸው ሌሎች መንገዶች አሉ?

ካልሆነ፡-

- ኔትወርክ ለመቀላቀል ወይም ለመመሥረት ፍላጎት አለዎት?
- ኔትወርክ የመቀላቀል ጠቀሜታ ይታይዎታል?
- በማሳበረሰባችሁ ውስጥ የሰርቫይሽሮች ኔትወርክ ምን ሊያደርጉ ወይም ሊሠሩ ይችላሉ ብለው ያስባሉ?
- ከዚህ ቀደም ኔትወርክን ከመቀላቀል ወይም ከመፍጠር የከለከለዎት ነገር አለ?

ተጨማሪ ንባብ

ከማህበረሰብ እና ከአብሮነት ጋር የተያያዙ ግብዓቶች በመሳሪያው ተጨማሪ ንባብ ክፍል ውስጥ ይገኛሉ። የሰርቫይሽሮች ኔትወርክ ለመመስረት ፍላጎት ያላቸው ድርጅቶች ወይም የግለሰቦች ቡድኖች የ“ስድስት የማሰብያ ኮፍያዎች” ተግባር አንዳንድ የተለያዩ ጥቅሞችን እና ተግዳሮቶችን ለመዳሰስ ጠቃሚ ሆኖ ሊያገኙት ይችላሉ።

ተጨማሪ ንባብ

1. እራስን ማንጸባረቅ፣ ትንተና እና የአእምሮ ማሳልበት መሳሪያዎች

0.1 የራስ ግምገማ ለማካሄድ ምሳሌ አጀንዳ

ዓላማዎች:-

- በዐውዳችን ውስጥ የሰርቫይሽሮችን ፍላጎቶች ምን ያህል እየተሟሉ እንደሆነ እና እነዚህን ፍላጎቶች በበለጠ ለማርካት ያለውን ተግዳሮቶች እና እድሎች ለመገምገም።
- ለሰርቫይሽሮች ፍላጎት ምን ያህል ምላሽ እየሰጠን እንዳለን ለመገምገም እና በመርሃግብሮቻችን እና በስልቶቻችን ውስጥ ሰርቫይሽሮችን ያማከለ አካሄድ ተግባራዊ ለማድረግ።
- ሰርቫይሽሮችን ያማከለ አካሄድ ለመተግበር እና የሰርቫይሽሮችን ፍላጎት ለመሟላት ክፍተቶች፣ ተግዳሮቶች እና እድሎች ምን ያህል ሰርቫይሽሮች የራስ ግምገማ የሚያንጸባርቁ መሆናቸውን ለመገምገም።
- ለችግሮች፣ ተግዳሮቶች እና እድሎች ምላሽ ለመስጠት ነገር መርሃግብሮችን ለማስፋፋት ወይም አዳዲስ ለማስጀመር እንችል እንደሆነ ለመመርመር እና የተረጋጁዎችን ፍላጎት በበለጠ ሁኔታ ለማሟላት።

አጀንዳ:-

ቀን አንድ	
ሰዓት	ክፍለ ጊዜ
9:00 – 9:45	መክፈቻ እና እንኳን ደህና መጡ መልእክት <ul style="list-style-type: none"> • የአጀንዳ አጠቃላይ እይታ • መግቢያዎች • መሰረታዊ ህጎች እና ሎጅስቲክስ • አእምሮን/ሃሳብን ለመሰብሰብ የሚያስችል ልምምድ
9:45 – 12:45	የሰራ ክፍለ ጊዜ:- ስነ-ምግባር እና መልካም ተሞክሮዎች
12:45 – 13:45	ምሳ
13:45 – 16:45	የሰራ ክፍለ ጊዜ:- አጠቃላይ የድጋፍ አገልግሎቶች
16:45 – 17:00	ቀን 1 ማጠቃለያ እና መዝጊያ

ቀን ሁለት	
ሰዓት	ክፍለ ጊዜ
9:00 – 9:45	መክፈቻ እና እንኳን ደህና መጡ መልእክት <ul style="list-style-type: none"> • የቀን 1 ነጸብራቆች • አእምሮን/ሃሳብን ለመሰብሰብ የሚያስችል ልምምድ
9:45 – 12:45	የሰራ ክፍለ ጊዜ:- እውነትን ይፋ ማድረግ እና ስነ-ዳ
12:45 – 13:45	ምሳ
13:45 – 16:45	የሰራ ክፍለ ጊዜ:- ፍትህ እና ተጠያቂነት
16:45 – 17:00	ቀን 2 ማጠቃለያ እና መዝጊያ

ቀን ሶስት	
ሰዓት	ክፍለ ጊዜ
9:00 – 9:45	መክፈቻ እና እንኳን ደህና መጡ መልእክት <ul style="list-style-type: none"> የቀን 2 ነጸብራቆች አእምሮን/ሃሳብን ለመሰብሰብ የሚያስችል ልምምድ
9:45 – 12:45	የስራ ክፍለ ጊዜ:- ማካካሻ
12:45 – 13:45	ምሳ
13:45 – 16:45	የስራ ክፍለ ጊዜ:- ለውጥ እና መከላከል
16:45 – 17:00	ቀን 3 ማጠቃለያ እና መዝጊያ

ቀን አራት	
ሰዓት	ክፍለ ጊዜ
9:00 – 9:30	መክፈቻ እና እንኳን ደህና መጡ መልእክትe <ul style="list-style-type: none"> የቀን 3 ነጸብራቆች አእምሮን/ሃሳብን ለመሰብሰብ የሚያስችል ልምምድ
9:30 – 12:30	የስራ ክፍለ ጊዜ:- ማስታወሻ እና ትምህርት
12:30 – 13:30	ምሳ
13:30 – 16:00	የስራ ክፍለ ጊዜ:- ማህበረሰብ እና አብሮነት
16:00 – 17:00	ስለ ቁልፍ መንገዶች፣ ድርጊቶች እና ቀጣይ እርምጃዎች ውይይት
13:45 – 16:45	Working Session: Justice and accountability
16:45 – 17:00	Day 2 Wrap-Up and Closing

1.2 ለቡድን ስብሰባዎች የታለሙ አእምሮን/ሃሳብን ለመሰብሰብ የሚያስችሉ ልምምዶች:-

የመገምገሚያ መሳርያው ከሚነካቸው ጉዳዮች ባህሪ ምክንያት ራስን መገምገም ስሜትን የሚያዳክም ወይም ከባድ ሊሆን ይችላል፤ በተለይም ተገምግሚያዎቹ ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶች ሰላባ ሲሆኑ ወይም በሌላ መንገድ በግጭት የተሳዱ ግለሰቦች ይህ አይነቱ ግምገማ ከባድ ሊሆንባቸው ይችላል። ለድርጅቶች ወይም ለጣምራ ድርጅቶች ቡድኖች የእራስ ግምገማ ሲያካሂዱ የተሳታፊዎችን ደህንነት በመደገፍ ላይ መሰረት ያደረገ መሆኑ አስፈላጊ ነው። በክፍለ-ጊዜዎች ውስጥ የሃሳብ መሰብሰቢያ ልምምዶችን መጠቀም ከተሳታፊዎች ጋር ጥልቅ የሆኑ ግንኙነቶችን ለመፍጠር፣ ተመስጦ የተሞላበት ክፍለ ጊዜዎችን ለማከናወን እና ጠንካራ መስተጋብር ለመፍጠር ጥሩ መንገድ ነው። በክፍለ-ጊዜው መጀመሪያ ላይ የሃሳብ መሰብሰቢያ ልምምዶችን ማካተት ለተሳታፊዎች የመረጋጋት እና የመዝናኛ ስሜትን ሊያላብስ ይችላል ወይም ስራ በበዛበት ቀን መካከል የቡድኑን መነቃቃት ሊያደስ ይችላል። እራስን መገምገም በሚያደርጉበት ጊዜ ለመጠቀም ወይም ለመለማመድ አንዳንድ ምሳሌዎች ከዚህ በታች አሉ።

ለክፍለ ጊዜዎቹ ፍላጎቶች/አላማዎችን ማስቀመጥ

ከራስ ግምገማው የተፈለገውን ውጤት ለማግኘት በሚከናወነው ተግባር ላይ ያሉ ተሳታፊዎች ስለ አላማዎች እና የተፈለገውን ውጤት ግልጽ ግንዛቤ ሊኖራቸው ይገባል። ቀደም ሲል የሚታየው ምሳሌ አጀንዳ እራስን ለመገምገም የተጠቆሙ ዓላማዎችን ያካትታል። ግልጽ ዓላማዎች ከመያዝ በተጨማሪ፣ ለክፍለ-ጊዜዎች ዓላማዎችን ማዘጋጀት ተሳታፊዎች ጠለቅ ብለው እንዲያስቡ እና ግላዊ እና የጋራ ተመስጦን ለማምጣት ይረዳል።

ተሳታፊዎች እንዲያሰላስሉ እና ለክፍለ-ጊዜው ያላቸውን የግል አላማ እንዲለዩ ያበረታቷቸው። ለምሳሌ፣ አንድ ተሳታፊ፣ “ዓላማዬ ከልምዳቸው ለመማር የሌሎችን አስተዋጾ በጥልቅ ማዳመጥ እና በግልፅ የማለውቃቸውን ጉዳዮች ማብራሪያ ለመጠየቅ ላለመፍራት ነው” ብሎ ሊያስብ ይችላል።

የቡድኑን ቆይታ የበለጠ ውጤታማ ለማሳደራግ ለክፍለ-ጊዜው የቡድን/የጋራ ዓላማ ማዘጋጀትን ያስቡበት። ይህ የቡድን አላማ “የእኛ የጋራ አላማ አንድነታችንን አጠናክረን ፣ የትኩረት እና ርህራሄ ስሜትን በማዳበር ክፍለ ጊዜውን መጨረስ ነው” አይነት ሊሆን ይችላል።

ግላዊ እና የቡድን አላማዎችን በማጥራታቸው ተሳታፊዎች በክፍለ ጊዜው ውስጥ ጥልቅ የሆነ የግንኙነት እና የዓላማ ስሜትን ማዳበር ይችላሉ። ይህ አንድ የሚያደርጋቸው ዓላማዎች፣ “የእኛ የጋራ ሀሳባችን በአንድነት ጊዜያችን የመገኘት፣ በትኩረት እና ርህራሄ ስሜትን ማዳበር ነው” አይነት ሊሆን ይችላል።

በጥልቅ ለመተንፈስ የደረጃ በደረጃ መመሪያ

በጥልቅ የመተንፈስ ተግባር በጣም ጠንካራ ዘና የማለት መንገድ ሲሆን የአንድን ሰው የነርቭ ስርዓት ለመቆጣጠር እና ከሰውነት ጋር ያለውን ግንኙነት ለማጠናከር የሚረዳ ዘዴ ነው። ይህንን ልምድ ወደ ክፍለ ጊዜዎ በማካተት ተሳታፊዎች የበለጠ ተመስጦ ያለበትን ሁኔታ በመፍጠር ተሳታፊዎች የበለጠ ተጠቃሚዎች የሚሆኑበትን ሁኔታ መፍጠር ይችላሉ።

- ተሳታፊዎችን ዘና እና ቀጥ ብለው ተመቻችተው እንዲቀመጡና አንድ እጃቸውን ደረታቸው ላይ ሌላውን በሆዳቸው ላይ እንዲያደርጉ ይጋብዙ።
- በእፍንጫቸው ጥልቅና ቀስ ብለው ትንፋ ለአምስት ሰከንድ እንዲወስዱ እዘዛቸው፣ አየሩ ሆዳቸውን እንዲሞላ በማድረግ በሆዳቸው ላይ ያለው እጅ ከፍ እንዲል ያደርጉ፣ በተመሳሳይ ሰዓት ደረታቸው ላይ ያለው አንድ እጃቸው እዛው ይቆይ።
- ትንፋሽ ስበው ከፍተኛ ደረጃ ላይ ሲደርሱ የመረጋጋት እና የመዝናናት ስሜትን በመጠበቅ ለአምስት ሰከንድ ያህል ትንፋሽን እንዲይዙ ይጠይቋቸው።
- አየሩን ቀስ በለው በእፍቸው በኩል በአምስት ሰከንድ ውስጥ ያስወጡ፣ በዚህ ጊዜ በሆዳቸው ላይ ያለው እጃቸው ዝቅ እያለ አየሩ ሲወጣ እንዲታወቃቸው ምራቸው።
- ትንፋሹን አስወጥተው ከጨረሱ በኋላ ሂደቱን እንደገና ከመጀመሪያቸው በፊት ቆም እንዲሉ እና ትንፋሻቸውን ለአምስት ደቂቃ እንዲይዙ አበረታቷቸው።
- በዚህ የአተነፋፈስ ስርዓት ውስጥ ተሳታፊዎች ለበርካታ ዙር እንዲፈፀሙት ያደርጉ፣ ይህም እራሳቸውን በሚያረጋጋ የትንፋሽ ዜማ ውስጥ ሙሉ በሙሉ እንዲመሰጠው ያደርጋቸዋል።

እንቅስቃሴ እና የሰውነትን ግንዛቤ፡-

በተለይ ተሳታፊዎች ረዘም ያለ ጊዜ ተቀምጠው በሚያሳፈሩበት ጊዜ ስብሰባዎችን በእንቅስቃሴዎች እረፍት መደገፍ ጠቃሚ ነው።

- የቡድኑ አባላት እንዲቆሙ፣ ዓይኖቻቸውን እንዲጨፍኑ እና ትንሽ ጊዜ ወስደው በጥልቀት ትንፋሽ እንዲያስገቡ እና እንዲያስወጡ ያደርጉ፣ በተመሳሳይ ግዜም ቡድኑ በአካላዊ ስሜታቸው ላይ በማተኮር አካላቸውን እንዲያዳምጡ ያደርጉ። የመንቀሳቀስ ችግር ላጋጠማቸው የቡድኑ አባላት፣ ወንበራቸው ላይ እንዲመቻቸው እና ከዚያ ሆነው በአተነፋፈስ ላይ እንዲያተኩሩ አበረታቷቸው።
- የሚሰሙዎቸውን ስሜቶች ያዳምጡ(ትኩረት ይሰጡ) ዘንድ ያበረታቱዎቸው፣ ስሜቶቹ አዎንታዊም ይሁኑ አሉታዊ ቢሆኑ ያለምንም ፍርድ ይመልከቱ። የሰውነታቸው ሁኔታ በጥሞና ማሰላሰሉ ተሳታፊዎች የበለጠ ሃሳባቸው እንዲሰበሰብ እና ትኩረት እንዲያገኙ ይረዳቸዋል።

- በመጨረሻም፣ መተንፈሳቸውን በሚቀጥሉበት ጊዜ፣ ለቀረው ክፍለ ጊዜ ለማስቀጠል የሚፈልጉትን ዓላማ ግምት ውስጥ በማስገባት የአዕምሮ “ዳግም ማስጀመር” እንዲያደርጉ ይጋብዙ። ይህ አጭር የእንቅስቃሴ እና የአላማ ማስተካከል እንቅስቃሴ ተሳታፊዎችን ክፍለ-ጊዜው ሲቀጥል ትኩረታቸውን እና ተሳትፏቸውን ማጠቃለያ ይችላል።

1.3 ጥንካሬዎች፣ ድክመቶች፣ እድሎች እና ስጋቶች መተንተኛ መሳሪያ

የጥንካሬዎች፣ ድክመቶች፣ እድሎች እና ስጋቶች ትንተናዎች(የ ጥ.ድ.እ.ስ. ትንተና ወይም SWOT Analysis) ለተቋማት ስላጋጠማቸው ጉዳዮች ግልጽ የሆነ እይታ እና አሁን ላይ ያሉ ስልቶች እንዴት እየሰሩ እንደሆነ ግንዛቤ ለመስጠት ይረዳል። የ SWOT ትንተና ማካሄድ የድርጅቱን ጥንካሬዎች፣ ድክመቶች፣ እድሎች እና ስጋቶች ለማወቅ ይረዳል። የ SWOT ትንተናን ማካሄድ ጠቃሚ ሊሆን የሚችልባቸው ሁኔታዎች፣ የአዲስ መርሃግብር ዝግጅትን፣ የጉትጎታ ዘመቻ ስኬትን መገምገምን ወይም በድርጅቱ ውስጥ የሥልጠና ፍላጎቶችን መለየትን ሊያካትቱ ይችላሉ።

የ ጥ.ድ.እ.ስ. (SWOT) ትንተና

የ ጥ.ድ.አ.ስ. (SWOT)ትንተና የሚከናወነበት ተግባራዊ መመሪያዎች፡-

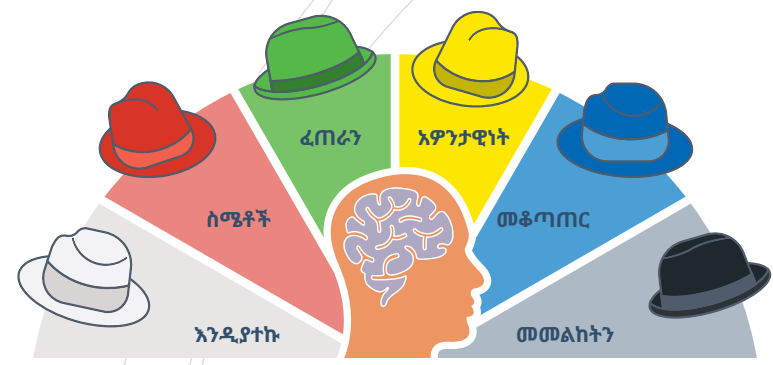
በአቅድ አዉደ ጥናት ዉስጥ፣ ከላይ የተመለከቱት መደበኛ አብነቶች/አስታንዳርድስ ለጋራ የአእምሮ ማሳልበቻ ሲባል በ አራት ትላልቅ የመገለጫ ቻርቶች ወይም የፒን ቦርዶች ሊከፈሉ ይችላሉ፡፡

- **ጥንካሬዎች** ግቦችን ለማሳካት ልዩ ጠቀሜታ ያላቸው በተቋሙ ወይም በአጋሮች ውስጥ ያሉ ዉስጣዊ ምክንያቶች ናቸው። ለምሳሌ በደንብ የሰለጠኑ ሰራተኞች፣ ወደ የአእምሮ ጤና እና የሳይኮሎጂ ስራዎች ድጋፍ አገልግሎቶች ጠንካራ የራራ መንገዶች እና ተዛማጅ የመንግስት ዉሳኔ ሰጪዎችን ማግኘት፡፡ በአንድ ወርክሾፕ ውስጥ “በምን ላይ ጥሩ ነን?” እና “የምንኮራበት ነገር ምንድን ነዉ?” የሚሉት ጥያቄዎች እነዚህን ነገሮች ለማንግባቅ ይረዳሉ፡፡
- **ድክመቶች** አላማዎችን ከግብ የማድረስ ችሎታዎችን የሚገቱ ዉስጣዊ ምክንያቶች ናቸው፡፡ ከሰርቫይሽሮች ጋር ደህንነቱ በተጠበቀ ሁኔታ ለመስራት የሰለጠኑ ሰራተኞች እጥረት፣ የገንዘብ ውስንነት እና የደህንነት ስጋቶችን ለመቆጣጠር የአቅም ማነስን ያጠቃልላል ሊሆን ይችላል፡፡
- **አድሎች** ብዙውን ጊዜ ውጫዊ ሁኔታዎች ናቸው። ለምሳሌ በህብረተሰብ ወይም በማህበረሰብ ውስጥ ለሰራዊ ድጋፍ ሊሰጡ የሚችሉ ሁኔታዎች፡፡ እነዚህም አዎንታዊ የሚዲያ ትኩረትን ወይም ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት በይበልጥ እንዲታይ በሚያደርግ ክስተት ውስጥ የተፈጠረ ነገር የማህበረሰብ ውይይትን ሊያካትቱ ይችላሉ፡፡ አለፍ ሲልም ብሔራዊ ፓርላማዊ የጸረ ስቃይ ኮንቬንሽን (Convention against Torture) ወይም ሌላ ተዛማጅ ስምምነት መፅደቅ፣ ምቹ ብሔራዊ ፖሊሲ መኖሩን ወይም ከዓለማዊ ጋር የሚስማማ አቋም ያለው የመንግስት ሚኒስትር መሾምን ሊያካትት ይችላል፡፡ እንዲሁም እርስዎ ሊጠቅሱት እና ድጋፍ ሊያገኙበት የሚችሉትን ቀጣይነት ያለዉ ወይም የታቀደ ትልቅ ሀገራዊ ወይም ዓለም አቀፍ ጥረት (ለምሳሌ የተባበሩት መንግስታት ወይም ብሔራዊ ዘመቻዎች) ሊሆን ይችላል፡፡
- **ስጋቶች** በዘመቻዎ ላይ አሉታዊ ተጽዕኖ ሊያሳድሩ የሚችሉ ውጫዊ ሁኔታዎች ወይም ከቁጥጥር ወይም የሆኑ ነገሮች ሲሆኑ ግብ እና አላማቸውን ለማሳካት ተግዳሮት ሊሆኑ የሚችሉ ናቸው ለምሳሌ የደህንነት ጉዳዮች፣ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች ላይ የተቃጣ ማህበራዊ የጥላቻ አመለካከት፣ የመንግስት ለውጥ ወይም ብሔራዊ ቀዉሶች፡፡

ይህ ተግባር ጠቃሚ መረጃዎችን እንዲያቀርብ ከተፈለገ፣ ጥንካሬዎች፣ ድክመቶች፣ አድሎች እና ስጋቶች በተቻለ መጠን በተጨማሪ መልኩ መገለጽ አለባቸው፡፡ ‘ያልተረጋጋ የፖለቲካ ሁኔታ’- የሚሉ እና መሰል ረቂቅ ፅንሰ-ሀሳቦችን ከመጠቀም ይታወቁ፡፡ ይልቁንስ በዚሁ ምሳሌ ውስጥ የትኞቹ የፖለቲካ ገጽታዎች ያልተረጋጉ እንደሆኑ እና እያንዳንዱ ገጽታ ግቦችን እና አላማዎችን እንዴት እንደሚነኩ ይግለጹ፡፡

1.4 “ስድስት የአስተሳሰብ ኮፍያዎች” ተግባር

“ስድስት የአስተሳሰብ ኮፍያዎች” ተግባር እያንዳንዱን ሰዉ የተለየ ኮፍያ በማልበስ ቡድኖች ሁኔታዎችን ከተለያየ አቅጣጫ እንዲመለከቱ የሚያግዝ ዘዴ ነዉ፡፡ ይህም ዘዴ ቡድኖች ሁኔታዎችን ከተለያየ አቅጣጫ እንዲፈትሹ በማስቻል የአንድን ሁኔታ ጠቃሚ ገፅታዎች ችላ እንዳይሉ እና እያንዳንዱ የቡድኑ አባል ወደ ሁኔታዉ ተመሳሳይ በሆነ አድልዎ ወይም እይታ የሚቀርቡበትን አጋጣሚ ለማስወገድ ይረዳል፡፡ ይህም ቡድኖች ሊከሰቱ የሚችሉ አወንታዊ እና አሉታዊ ውጤቶችን ከሚዘን ውስጥ ያስገባ ውሳኔ እንዲያሳልፉ ይረዳል፡፡

“ስድስቱ የአስተሳሰብ ኮፍያዎች” የሚከተሉት ናቸው፡-

- ቢጫ ኮፍያ ስለ አዎንታዊነት ነዉ፡፡** የዚህን ውሳኔ ጥቅሞች እና ምን ምን አድሎችን እንደሚከፍት ለማየት ይሞክሩ፡፡
- አረንጓዴ ኮፍያ ፈጠራን ይወክላል፡፡** አእምሮዎ በነጻነት እንዲሮጥ በመፍቀድ ሃሳቦችን ሳንሱር ሳያደርግ ያምንጭ፡፡ የፈጠራ አማራጮችን እና መፍትሄዎችን ለማምጣት ይሞክሩ፡፡
- ቀይ ኮፍያ ስለ ስሜቶች ነዉ፡፡** ስለዚህ ጉዳይ ምን ይሰማዎታል? መንፈስዎን እና ካንጀት የሚመነጭ ስሜቶን ይጠቀሙ፡፡ ሌሎች በስሜታዊነት እንዴት ምላሽ ሊሰጡ እንደሚችሉ ለማየት ይሞክሩ፡፡ ስሜትን ወደ ሌላ ምክንታዊ ሂደት ለማምጣት ጥሩ መንገድ ነዉ፡፡
- ካጭ ኮፍያ በመረጃዉ ላይ እንዲያተኩ ያደርግዎታል፡፡** ያለዉን ዳታ እና አካሄዱን ይተንትኑ፡፡ ይህ በጣም ምክንያታዊ አቀራረብን ይወክላል፡፡
- ጥቁር ኮፍያ ዝቅታን መመልከትን ይወክላል፡፡** በጣም መጥፎዎቹ ሁኔታዎች ምንድናቸው? የመከላከል ዘዴን ይምረጡ፣ አሉታዊ ሊሆኑ የሚችሉ ውጤቶችን በመገመት ላይሰራ የሚችሉዉን ይመልከቱ፡፡
- ሰማያዊ ኮፍያ ሂደቱን ለመቆጣጠር ነዉ፡፡** እነሱም አስተሳሰቡን ወይም ዉይይቱን ወደ ሌላ ኮፍያ/ አመለካከት በማዛወር አብሮ ማንቀሳቀስ ነዉ፡፡

“ስድስት የአስተሳሰብ ኮፍያዎችን” እንዴት መጠቀም እንደሚቻል፡-

- የቡድን አወያይ ይመድቡ እና ሰማያዊ ኮፍያ እንዲለብሱ ያድርጉ።
- ለእያንዳንዱ ኮፍያዎች ካርድ ያድሏቸውን ኮፍያዎቻቸውን ይዘው ምን ዓይነት አመለካከት ሊኖራቸው እንደሚገባ ለተሳታፊዎች ያስረዷቸው።
- ተሳታፊዎች በወቅቱ የትኛውን ኮፍያ እንደለበሱ በግልፅ የሚያሳዩበት መንገድ በማዘጋጀት ሃሳባቸውን የሚመዘግቡበት መንገድ እንዳላቸው ያረጋግጡ።

የተግባራዊ እንቅስቃሴ ምሳሌ፡-

ተቋምዎ የሰርቫይሽር ሁኔታን አስመልክቶ መንግስት ለሰርቫይሽሮች አገልግሎትን እንዲያቀርብ የሚጠይቅ ረቂቅ ህግን እንዲደግፍ ተጠይቋል። ወሳኔው ሁሉንም ሊከሰቱ የሚችሉ ማዕዘኖችን ከግምት ውስጥ ያስገባ መሆኑን ለማረጋገጥ የስድስት አስተሳሰብ ኮፍያ መሳሪያን ይጠቀሙ።

ከቢጫ ኮፍያ በመጀመር፣ መንግስት ለሰርቫይሽሮች አገልግሎት እንዲሰጥ በማስገደድ ረገድ ህጉ ሊጫወተው የሚችለውን አወገታዊ ሚና ይወያዩ። ለእነዚህ አገልግሎቶች ተጨማሪ የገንዘብ ድጋፍ ሊያስፈልግ ቢችልም እንኳ መንግስት ግዴታውን እንዲወጣ ህጉ ተጠያቂ ያደርገዋል።

ከዚያም ዝቅታውን ለመመልከት ወደ **ጥቁር** ኮፍያ ይቀይሩ፡- ረቂቅ ህጉ “ሰርቫይሽሮችን” በጠባቡ ስለተረገመ በጾታዊ ጥቃት የተወለዱ ህጻናትን እያከትትም። ረቂቅ ህጉን መደገፍ መንግስት በወሲባዊ ጥቃት ለተወለዱ ህጻናት አገልግሎት እንዲሰጥ የመገፋፋት ጉዳይን ለወደፊቱ ሊያዳክም የሚችል መሆኑን እና ከጾታዊ ጥቃት ለተወለዱ ህጻናት በሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት ፍላጎታቸው አነስተኛ የሆነ የቅድሚያ ግምት እየተሰጠ መሆኑን የሚያሳይ ምልክት ሊያስተላልፍ ይችላል።

ክፍፍ ኮፍያ የለበሰው ሰዊ ሰርቫይሽሮችን በሚመለከት በወጣው ህግ ውስጥ ያልተካተቱን አጠቃላይ የወሲብ እና የስነ ተዋልዶ ጤና እና የመብት አገልግሎቶች ላይ ቋንቋን የማጥበቅ ሚናን እንደሚያሳድር ይጠቁማል።

በዚህ ረቂቅ ህግ ጉዳይ ላይ ቋንቋን ለማካተት ምንም ዓይነት ድጋፍ ካሌለ **አረንጓዴ**ውን ኮፍያ ለብሰው ከጾታዊ ጥቃት ለተወለዱ ህጻናት እንዴት መሟገት እንደሚቻል ሃሳቦችን ያመነጫል።

ስብሰባው ለተወሰኑ ግኔዎች እንደቀጠለ ስለሆነ **ሰማያዊ** ኮፍያ የለበሰው አስተባባሪ ወሳኔው ለሌላ ጊዜ ተላልፎ ሌሎች ሰርቫይሽሮች እና በጾታዊ ጥቃት የተወለዱ ህጻናትን የሚደግፉ ተቋማትን ማማከር እንዳለባቸው ሀሳብ ይሰጣል።

ሁሉም ሰዊ ስለዚህ እቅድ ምን እንደሚሰማው ለማየት ቡድኑ **ቀዳ** ኮፍያ ለመልበስ ወሰነ። ሰዎች ከፍተኛ ወሳኔ እንደሆነ ስለሚሰማው ውሳኔ ከማስተላለፋቸው በፊት ስጋቱን መቀነስ ትክክል እንደሆነ ይሰማቸዋል። አሁን ስለሱ ብዙም አይጨነቁም።

በዚህ ምሳሌ፣ ቡድኑ ይህን ውሳኔ በማድረግ ምክንያታዊ የሆነ ቀጣይ እርምጃ ላይ ደርሷል። ስድስቱን የአስተሳሰብ ኮፍያዎች በመጠቀም እያንዳንዱ እይታ የተሰማ ሲሆን ወጤቱም በተለያዩ አመለካከቶች ላይ በመወያየት የተገኘ ነው።

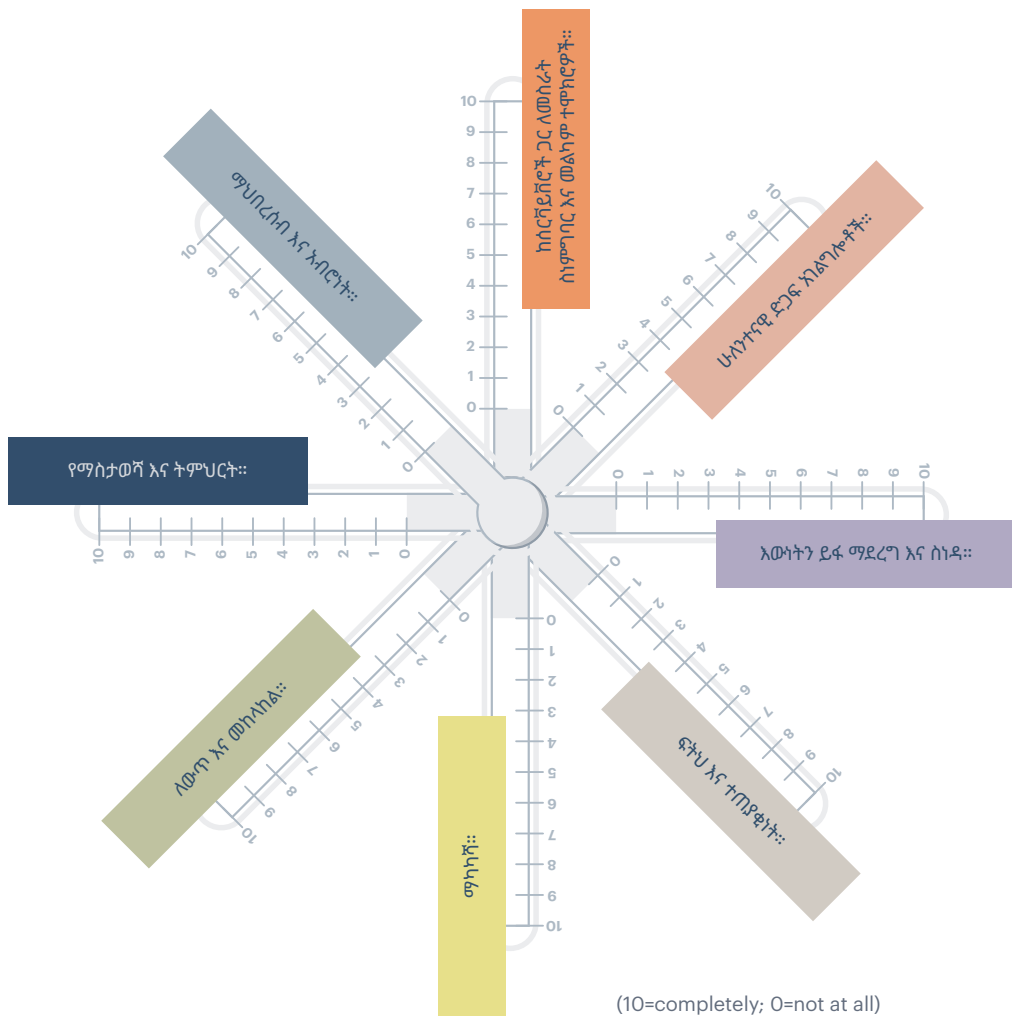
1.5 የተቋማት የቴርሞሜትር ተግባር

የህ ልምምድ፣ እራስን መገምገምያ መሳርያ ኪቶችን ከመጠቀማችን በፊት እና ከመጠቀምችን በኋላ መከናወን አለበት።

እንዲህ አይነቱ ተግባር በተናጥል ድርጅቶች ወይም ለቡድን ድርጅቶች በእርሱ አረዳድ ሰርቫይሽሮች የእውነት፣ የፍትሕ እና የፈውስ ፍለጋ ሂደቶችን በሚደግፉ የተለያዩ አከባቢዎች ላይ ሰርቫይሽሮች ፍላጎቶች ምን ያህል በጥሩ ሁኔታ እየተሟሉ እንዳሉ ገለጻ ለማድረግ እንዲሁም እጅግ በጣም ያልተሟሉ ፍላጎቶችን ለመለየት ያስችላችዋል።

በቴርሞሜትር ላይ የሚገኙት ከ 0 - 10 ያሉ ልኬቶች፣ ተቋሙ አሊያም ደግሞ ቡድኑ በእያንዳንዱ አከባቢ ተተግብሯል ብሎ የሚያስበውን የሰርቫይሽሮች ፍላጎቶች የመሟላት መጠንን የሚወክሉ ሲሆኑ፣ የ 0 ልኬት “በጭራሽ እንዳልተሟላ” ሲያመለክት፣ የ 10 ልኬት ደግሞ “ሙሉ በሙሉ መሟላቱን” ያመለክታል። ከእራሱ ግምገማ በፊት እና በኋላ የተሰራውን ቴርሞሜትር በማነፃፀር፣ ተሳታፊዎች በተለያዩ አከባቢዎች የሰርቫይሽሮች ፍላጎቶች እንዴት እንደሚሟሉ ያላቸው ግንዛቤ በራሱ የመገምገም ሂደት እንዴት እንደተለወጠ መገንዘብ ይችላሉ።

ራስን መገምገም ከተጠናቀቀ በኋላ የሚገኘው ቴርሞሜትር በጣም ያልተሟሉ ፍላጎቶች ያላቸውን ቦታዎች (ለምሳሌ በቴርሞሜትር ከ 0 እስከ 5 መካከል) በመለየት የተቋማቱን ሥራ ለመምራት እና በእነዚያ አካባቢዎች የሰርቫይቭሮች (Survivors) ድጋፍ ለማጠናከር እርምጃዎችን ለማዘጋጀት ይረዳል(ለምሳሌ፣ አዳዲስ ሪፈራል መንገዶችን በመፍጠር ላይ በማተኮር፣ አዳዲስ ተግባራትን መርሃግብር በማስተዋወቅ፣ ሰርቫይቭሮች ለመደገፍ የሚያገለግል እውቀት/ልምድ ካላቸው ሌሎች ድርጅቶች ጋር አዳዲስ ትብብር መገንባት ወዘተ.)።

1.6 ከ ሰርቫይቭሮች ጋር የሚሰራ የተቋማት የቴርሞሜትር ተግባር፡-

ይህን መልመጃ ተቋማት የሰርቫይቭሮች ፍላጎቶች በአውዳቸው ውስጥ ምን ያህል እየተሟሉ ነው በሚለው ላይ (ተቋማት ቀደም ሲል የተዘረዘሩትን መመሪያዎች በመጠቀም ማከናወን ይችላሉ) የራሳቸውን ትንተና ለማሟላት ሊጠቀሙበት ይችላሉ።

የቴርሞሜትር ልምምዱን ከሰርቫይቭሮች ጋር የማካሄድ አላማ፣ ተቋማቱ የሰርቫይቭሮች ፍላጎቶች በአውዳቸው ውስጥ ምን ያህል እንደተሟሉ ያላቸውን ግንዛቤ ከሰርቫይቭሮች የግል ግምገማ ጋር እንዲያወዳድሩ ለማስቻል ነው። ይህም ተቋማት ሰርቫይቭሮች ቅድሚያ የሚሰጧቸውን ጉዳዮች እና ፍላጎቶች በተመለከተ ያላቸው ግንዛቤ እራሳቸው የገለጹትን አመለካከት የሚያንግባርቅ መሆኑን በማረጋገጥ መርሃግብሮቻቸውን እና ተግባራቶቻቸውን በዚህ መሰረት ማበጀት እንዲችሉ ያግዛል።

ተቋማት የራስ-ግምገማውን ካጠናቀቁ በኋላ እና ሁለተኛውን ቴርሞሜትር ካዘጋጁ በኋላ ከሰርቫይቭሮች ጋር ልምምድ ማድረግ አለባቸው፣ ይህም በራስ ግምገማ ውጤቶች ላይ የተመሰረተ ነው። በመቀጠልም፣ ተቋማት የሰርቫይቭሮችን አመለካከት የሚያንግባርቅ ቴርሞሜትር ለማዘጋጀት እና ይህንን ቴርሞሜትር ከራሳቸው ጋር ለማግኘት ከሰርቫይቭሮች ጋር ልምምዱን ማከናወን አለባቸው።

በሐሳብ ደረጃ፣ የአንድ ተቋም የራሱ ቴርሞሜትር ከሰርቫይቭሮች ቴርሞሜትር ጋር በቅርበት ይመሳሰላል፣ ይህ የሚያሳየው ተቋሙ በዐውዳቸው ውስጥ የሰርቫይቭሮች ፍላጎቶች እንዴት እንደሚሟሉ ጥሩ ግንዛቤ እንዳለው ነው። ነገር ግን፣ ቴርሞሜትሮቹ በጣም የተለያዩ ከሆኑ፣ ድርጅቱ የሰርቫይቭሮች ፍላጎቶች እንዴት እየተሟሉ እንደሆነ ያለው ግንዛቤ ከሰርቫይቭሮች አመለካከት ጋር ያልተመሳሰለበትን ምክንያት በበለጠ ማግራት እና ይህንንም ለመቀነስ እርምጃዎችን መውሰድ ያስፈልገዋል (ለምሳሌ፣ ከሰርቫይቭሮች በአገልግሎታቸው ላይ ያላቸውን ግብረ መልስ ለመቀበል ሲባል የግብረመልስ ምልልስ በአገልግሎታቸው ላይ በመገንባት፣ ስላሉት ሌሎች የድጋፍ አገልግሎቶች ተጨማሪ መረጃ በመስጠት ወዘተ.)

ተቋማት ይህንን ልምምድ ከሰርቫይቭሮች ጋር ማከናወን ያለባቸው አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ ብቻ መሆኑ ልብ ሊባል የሚገባው ጉዳይ ነው፣ ለምሳሌ ከሰርቫይቭሮች ጋር ለማማከር እና ለጋራ ንድፍ ፕሮግራሞች አስቀድመው አወቃቀሮችን ያዘጋጁ ሲሆን። እንደዚህ አይነት አወቃቀሮች ለሌላቸው ድርጅቶች፣ ይህንን ተግባር ማከናወን ተገቢ ላይሆን ይችላል። በተለይም በመልመጃው ውስጥ የሚሳተፉ ከሰርቫይቭሮች ማረጋገጫ የሚያካትት ከሆነ፣ ይህን ማድረግ በእነሱ ላይ ተጨማሪ ሽክም ስለሚፈጥር አስፈላጊ ላይሆን ይችላል።

2. ከሰርቫይሽር ጋር አብሮ ለመስራት ስነ-ምግባር እና መልካም ተሞክሮዎች- የምሳሌ ግብአቶች

2.1 የስጋት ግምገማ ምሳሌ:-

ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይሽሮች ጋር ለሚሰሩ ድርጅቶች የስጋት ምዘናዎችን መፍጠር የሰርቫይሽርንም ሆነ የሰራተኞችን ደህንነት እና ሰላም መሆንን ለማረጋገጥ ወሳኝ እርምጃ ነው። ይህ አጠቃላይ አብነት መሆኑን እና ከድርጅትዎ ልዩ ፍላጎቶች እና አውድ ጋር እንዲስማማ መስተካከል እንዳለበት ማስታወስ ይኖርብታል። ደካማ በሆኑ አውድ ውስጥ የሚሰሩ ድርጅቶች ሁኔታው በፍጥነት ሊለወጥ ስለሚችል የስጋት ግምገማቸውን በየጊዜው መከለስ እና ማዘመን አለባቸው።

ድርጅት:- [የድርጅቱ ስም]
ቀን:- [የስጋት ግምገማ ቀን]
የስጋት ግምገማ ቡድን:-
[የቡድን አባል ስም 1]
[የቡድን አባል ስም 2]
[የቡድን አባል ስም 3]

I. አውዳዊ ትንተና:-:-

ሀ. አካባቢ እና አውድ:-:-

የሰርቫይሽሮች እና የሰራተኞችን ደህንነት እና አጠቃላይ ጤንነት ላይ ተጽእኖ ሊያሳድሩ የሚችሉ ማናቸውንም ሁኔታዎችን በማጉላት ድርጅቱ የሚሠራበትን ጂኦግራፊያዊ አካባቢ ይግለጹ።

ለ. ቁልፍ ባለድርሻ አካላት:-:-

የአካባቢ ባለስልጣናትን፣ ህግ አስከባሪዎችን፣ የጤና እንክብካቤ አቅራቢዎችን እና አጋር ድርጅቶችን ጨምሮ ቁልፍ ባለድርሻ አካላትን መለየት እና የድርጅቱን ስራ ለመደገፍ አመለካከታቸውን፣ አቅማቸውን እና ፍላጎታቸውን መገምገም።

II. ስጋት መለየት:-

ሀ. የስጋት ምድቦች:-:-

- **ደህንነት (ሴፍቲ እና ሴኪዩሪቲ):-** አካላዊ ደህንነትን፣ ትንቢትን እና ሊከሰቱ የሚችሉ ስጋቶችን ጨምሮ በሰራተኞች እና በሰርቫይሽሮች የሚደርሱትን የደህንነት ስጋቶች ይገምግሙ።
- **ሚስጥራዊነት እና ግላዊነት:-** ሚስጥራዊነትን መጣስ እና የሰርቫይሽሮችን ማንነት እና መረጃ መጠበቅ ስጋትን ይገምግሙ።
- **ስነ ልቦናዊ ማህበራዊ ስጋት:-:-** በሰራው አይነት ምክንያት በሰራተኞች እና ሰርቫይሽሮች ላይ ያለውን ስሜታዊ እና ስነ-ልቦናዊ ተፅእኖ ግምት ውስጥ ያስገቡ።
- **የአሠራር አደጋዎች:-:-** በድርጅታዊ እንቅስቃሴዎች ላይ ሊከሰቱ የሚችሉትን አደጋዎች እንደ የገንዘብ ድጋፍ ተግዳሮቶች፣ የሀብት ውስጠኞች እና የሎጂስቲክ ጉዳዮችን መርምሩ።
- **ባህላዊ እና ማህበራዊ ስጋቶች:-** ባህላዊ እና ማህበራዊ ደንቦች የሰርቫይሽሮችን ስራ እና ደህንነት እንዴት እንደሚነኩ ይተንትኑ።

ለ. ልዩ ስጋቶች:-:-

ለእያንዳንዱ የስጋት ምድብ በዐውድ እና በድርጅቱ እንቅስቃሴዎች ላይ ተመስርተው ዝርዝር ስጋቶችን እና ተጋላጭነቶችን ይለዩ።

III. የስጋት ግምገማ እና ቅነሳ:-

ሀ. ደህንነት (ሴፍቲ እና ሴኪዩሪቲ):-

ስጋት:- በሰራተኞች እና በሰርቫይሽሮች ላይ ሊከሰት የሚችል አካላዊ ጉዳት።

ቅነሳ:-

- የሰራተኞች ስልጠና እና ግንዛቤን ጨምሮ ጥብቅ የደህንነት ፕሮቶኮሎችን ይተግብሩ።
- ሚስጥራዊ መረጃ ከሰርቫይሽሮች ጋር ሲወያዩ ጥቅም ላይ የሚውሉ ደህንነታቸው የተጠበቀ እና ሚስጥራዊ ቦታዎችን መለየት።

ለ. ሚስጥራዊነት እና ግለዊነት፡-

ስጋት፡- የሰርቫይሽሮችን ሚስጥራዊነት መጣስ።

ቅነሳ፡-

- ጥብቅ የመረጃ ጥበቃ እርምጃዎችን እና ኢንክሪፕሽን ይተግብሩ።
- ሚስጥራዊነትን ስለመጠበቅ አስፈላጊነት ለሰራተኞች ስልጠና ማቅረብ።
- የተሳታፊ ዝርዝሮችን የያዙ ማናቸውንም ሰነዶች እንደ የይለፍ ቃል ጥበቃ ያሉ እርምጃዎችን ያካትቱ።
- መደበኛ የዲጂታል ደህንነት ሴሚናሮችን እና “የቴን አፕስ” - ተግባራዊ መመሪያ እና መሳሪያዎችን ለመፈተሽ ክፍለ ጊዜዎች ማቅረብ።

ሐ. ስነ ልቦናዊ ማህበራዊ አደጋዎች፡-

ስጋት፡- በሰራተኞች እና በሰርቫይሽሮች ላይ ስሜታዊ እና ስነ ልቦናዊ ጭንቀት።

ቅነሳ፡-

- ለሰራተኞች እና ለሰርቫይሽሮች የድጋፍ አገልግሎት መስጠት ከሚችሉ ድርጅቶች ጋር የሪፈራል መንገዶችን ማዘጋጀት።
- ሰርቫይሽሮች ልምዳቸውን እንዲያካፍሉ አስተማማኝ ቦታዎችን ይፍጠሩ።
- ሰራተኞች እና ሰርቫይሽሮች ሁለተኛ የስሜት ቀውስ የማስጠንቀቂያ ምልክቶችን እና እንዴት ማቃለል እንደሚችሉ እንዲያውቁ የስሜት ቀውስ ላይ ስልጠና መስጠት።

መ. የአሠራር አደጋዎች፡፡-

ስጋት፡- በገንዘብ ወይም በንብረት ውሰንነት ላይ ያሉ መቆራረጦች።

ቅነሳ፡-

- የገንዘብ ምንጮችን ማብዛት እና የድንገተኛ ፈንድ ማዘጋጀት።
- ጠንካራ ድርጅታዊ መዋቅር እና ስጋት አስተዳደር እቅድ ማዘጋጀት።

ሠ. የባህል እና ማህበራዊ አደጋዎች፡፡-

ስጋት፡- ጾታዊ ጥቃትን ለመቅረፍ ባሕላዊ ተቃውሞ

ቅነሳ፡-

- ባህልን ከግምት ያስገቡ የማዳረሻ ቁሳቁሶችን እና መርሃግብሮችን ማዘጋጀት።
- ከአካባቢው ማህበረሰብ መሪዎች ጋር አብሮ መስራት እና የግንዛቤ ማስጨበጫ ዘመቻዎችን ማድረግ።

IV. የስጋት ክትትል እና ግምገማ፡፡-

- የስጋት መከላከያ እርምጃዎችን ውጤታማነት ለመገምገም እና አስፈላጊ ማስተካከያዎችን ለማድረግ መደበኛ ግምገማ ሂደትን ያስቀምጡ።

V. የአደጋ ጊዜ ምላሽ ዕቅድ፡፡-

- ወሳኝ ለሆኑ ጉዳዮች ምላሽ ለመስጠት ሰርቫይሽሮችን እና የሰራተኞችን ደህንነት አጠቃላይ ደህንነትን ለማረጋገጥ ዝርዝር እቅድ ያውጡ።

VI. ሪፖርት ማድረግ እና ግንኙነት፡፡-

- ሰራተኞች አደጋዎችን እና ክስተቶችን እንዲዘግቡ እና ከባለድርሻ አካላት ጋር ክፍት እና ግልጽ ግንኙነት እንዲያደርጉ ግልጽ የሆነ የሪፖርት ማሰራጨ መንገዶችን ያቋቁሙ።

VII. የሰራተኞች ስልጠና፡-

- ስለ አደጋ ቁጥጥር፣ ደህንነት እና ስነምግባር ጉዳዮች ለሰራተኞች አጠቃላይ ስልጠና መስጠት።

VIII. በጀት እና ሀብቶች፡፡-

- ለአደጋ መከላከያ እርምጃዎች እና ለአደጋ ጊዜ ምላሽ ሀብቶችን እና በጀት ይመድቡ።

IX. ማጽደቅ እና መተግበር፡፡-

- ይህ የስጋት ግምገማ በከፍተኛ አመራሩ መጽደቅ እና በድርጅቱ ውስጥ መተግበር አለበት።

2.1.2. በመረጃ ላይ የተመሰረተ የፍቃድ ማረጋገጫ ዝርዝር ምሳሌ፣ በ ሲነርጂ ፎር ጂስተስ ኤንድ ሎዮርስ ኤንድ ዶክተርስ ፎር ሂዩማን ራይትስ (Synergy for Justice and Lawyers and Doctors for Human Rights (LDHR))የቀረበ:-

ደረጃ	መመሪያ	✓
አራስን ማስተዋወቅ፡- ማን እንደሆነ፣ የ LDHR ምንነትን እንዲሁም አላማዉ እና የስራዉ ባህሪ ምን እንደሆነ፡፡	እኔ ዶክተር _____ ነኝ፣ ከ _____ ዩኒቨርሲቲ በ _____ አመት የተመረቅኩ ሀኪም፡፡ በ _____ ሙያዬ መስራት የጀመርኩት በ _____ የዓመቱ መጀመሪያ ላይ ነዉ፡፡ በኢስታንቡል ፕሮቶኮል መሰረት ለሰብአዊ መብት ጥሰት የባለሙያ/ኤክስፐርት የህክምና ሰነዶች ከተቋቋመዉ የሶሪያ ዶክተሮች እና ጠበቆች መረብ ከሆነዉ ከጠበቆች እና ዶክተሮች ለሰብአዊ መብቶች (LDHR) ጋር እሰራለሁ፡፡ የኢስታንቡል ፕሮቶኮል ማሰቃየትን እና ሌሎች የጭካኔና ኢሰብአዊ ወይም አዋራጅ ቅጣትን ወይም አያያዝን ለመመርመር እና ለመመዘገብ የሚያገልግል አለም አቀፍ ፕሮቶኮል ነዉ፡፡ እንደ ሀኪም ከ _____ አመት በላይ የስራ ልምድ ያለኝ ሲሆን በተለይም ደግሞ ከሰብአዊ መብት ጥሰት ጋር የተያያዙ የህክምና ግምገማዎችን በማካሄድ ላይ ስልጠና የወሰድኩ ነኝ፡፡ እንደ LDHR አባል _____ የሚያህሉ የሚዲካል እና የህግ ግምገማዎችን አድርጌያለሁ፡፡ LDHR አለም አቀፍ ደረጃዎችን የሚያሟሉ እና ለወደፊቱ በማንኛዉም የወንጀል ፍርድ ቤት ተቀባይነት ያላቸዉን የህክምና ሪፖርቶች ለማቅረብ ያለመ ነዉ፡፡	
ደረጃ	መመሪያ	✓
የግምገማ ሂደት	የሕክምና ግምገማን እንዴት እንደምናከናወን ትንሽ እንዳብራራ ይፍቀድልኝ፡፡ እነዚህን የመጀመሪያ ወይይቶች ከጨረሰን በኋላ፣ እና ለመቀጠል ከፈለግኩ፣ ስለ እርሶ አንዳንድ የግል መረጃዎችን ያካተተ ግምገማን እንጅምራለን፡፡ ከዚያ ከመታሰርዎ በፊት ባለዉ ጊዜ ውስጥ የነበረዉን የእርስዎን የህክምና ታሪክ ሁኔታዎች እናገኛለን፡፡ በመቀጠል፣ በእስር ጊዜዎ እርስዎ ላይ ምን እንደደረሰ በዝርዝር እንነጋገራለን፡፡ የሆነውን ነገር መረዳቱን ለማረጋገጥ አንዳንድ የማጣርያ ጥያቄዎችን ልጠይቅ እችላለሁ፡፡ ስለዚህ ነገር ማውራት ከባድ እንደሆነ አውቃለሁ፣ ነገር ግን ከሌሎች ጋር ለመወያየት ስለሚከብዱ ዝርዝር ጉዳዮች ልጠይቅዎት ይገባል፡፡ ቢሆንም፣ እሄን ማድረግ ጠቃሚና አስፈላጊ ነዉ፡፡ የሕክምና ግምገማዬን ለማጠናቀቅ፣ ከእነዚህ ዝርዝሮች ውስጥ አንዳንዶቹን መረዳት አለብኝ፡፡ ወደፊትም የእርሶ ምስክርነት የወንጀል ድርጊቱ ፈጻሚዎችን ተጠያቂ ለማድረግ በሚቀርበው ክስ ላይ ጥቅም ላይ እንዲዉል ከተፈለጉ ፍርድ ቤቱን መርዳትም አስፈላጊ ይሆናል፡፡ ስለማያስፈልገኝ ስለማናቸውም ነገር አልጠይቅም፡፡	

ደረጃ	መመሪያ	✓
የግምገማ ሂደት	ከቃለ መጠይቁ በኋላ ለእርሶ የአካል ምርመራ ማድረግ አለብኝ፡፡ [ይህን የምናደርገው ግላዊነትን በሚጠበቅና ደህንነቱ በተጠበቀ ቦታ ነዉ፡፡ ይህ የበለጠ ምችት እንዲሰማዎት የሚያደርግ ከሆነ ወንድ ወይም ሴት የሥራ ባልደረባዬን ይክፍ መጥቼ ምርመራ ማድረግ እችላለሁ፡፡] ቅር የማያሰኙት ከሆነ የጉዳቱን ፎቶግራፍ መውሰድ ይኖርብኛል፡፡ እነዚህን ፎቶግራፎች ማንነታችሁን በሚደብቅ መልኩ እና ማንነታችሁን የሚጠቁሙ ምልክቶች እንዳያርፉበት አድርጌ ማንሳት እችላለሁ፡፡ በሪፖርቱ ውስጥ ያሉት እነዚህ ፎቶዎች የአካል ጉዳት ስለ መደረሱ ማስረጃዎችን ለማስቀመጥ ነዉ፡፡ እናም ፎቶዎቹ የተካተቱት ለዚህ ነዉ፡፡ ከዚያም፣ በግምገማው ወቅት እና ከዚያ በኋላ የሰነ-ልቦና ግምገማ ተደርገዎብኝ ሲያበቃ፣ በእስር ጊዜ፣ ከተለቀቁ በኋላ እና አሁን ስላጋጠሙዎት የአእምሮ ሁኔታ ዝርዝር ነጥቦች ይወሰዳሉ፡፡ የመጨረሻው ክፍል የግምገማው ደምዳሚው እኔ እሆናለሁ፡፡ ያለዎትን ማንኛቸውንም ጥያቄዎች እመልሳለሁ፣ እናም ለእርስዎ ጠቃሚ ሊሆኑ የሚችሉ የድጋፍ አገልግሎቶችን መጠቀም እችላለሁ፡፡ ግምገማውን ለመቀጠል ቢወስኑም ባይወስኑም ይህንን መረጃ ልሰጥዎ እችላለሁ፡፡ በሂደቱ ወቅት፣ በፈለጉት ጊዜ እረፍት መውሰድ ይችላሉ፡፡ በሚመችዎት ፍጥነትም እንጋዛለን፡፡ በዚህ ጊዜ፣ የሚፈልጉትን ሁሉ ሊጠይቁኝ ይችላሉ፣ እኔም ነገሮችን አስረዳለሁ፡፡ ከዚያም ዛሬ በጻፍኳቸው ማስታወሻዎች ላይ ተመስርቼ ሪፖርቱን እጽፋለሁ፡፡ ሁሉም የሚያቀርቧቸው መረጃዎች እና ትረካዎች ከአካላዊ እና ስነ ልቦናዊ ምርመራ ውጤቶች ጋር የተገናኙ መሆናቸውን በሚደመድም ማጠቃለያ ሪፖርቱ ያበቃል፡፡	
ደረጃ	መመሪያ	✓
ሚስጥራዊነት	ይህ ሰነድ ሚስጥራዊ ነዉ፡፡ ስለዚህ፣ እርሶ ፍቃድዎን ካልሰጡ በስተቀር አይቀረጽም፣ አይታተምም ወይም ለማንም አካል አይጋራም፡፡ ይህ ሚስጥራዊነት የጋራ በመሆኑ በዘጋቢውም ሆነ በታካሚው የተጠበቀ ነዉ፡፡ በተጨማሪም፣ በ LDHR፣ ደህንነትን እና ሚስጥራዊነትን ለመጠበቅ በርካታ ጥብቅ እርምጃዎችን ወስደናል፡፡ ስለዚህ፣ የእርስዎን መረጃ ለመቅዳት እና ለማቆየት ደህንነቱ የተጠበቀ የተመሰጠኑ (encrypted) ዘዴዎችን እንጠቀማለን፡፡ በተጨማሪም፣ የማንኛውም ታካሚ ጉዳይ በምልክት እንጂ በሰው ስም አይጠቀስም፡፡ ዋናው ሪፖርት ከክልሉ ውጭ በሦስተኛ ሀገር ውስጥ አብረን ለምንሰራው አጋር ተቋማት ተላልፎ በአስተማማኝ ሁኔታ ተከማችቷል፡፡ ይህ ምስጢራዊነት አሁን የምንነግርዎትን አደጋዎች ለመቀነስ አስተዋፅዖ ያደርጋል፡፡	

ደረጃ	መመሪያ	✓
<p>የመረጃ አጠቃቀም እና ሪፖርት ለማን እንደሚጋራ</p>	<p>እንደገለጽኩት፣ ዛሬ የተናገሯቸው ነገሮች በሙሉ በሚስጥር የሚያዙ ሲሆን ማንኛውም መረጃዎች በተቻለን አቅም ደህንነቱ በተጠበቀ ቦታ ላይ ጥበቃ ያገኛሉ። የፎረንሲክ የሕክምና ግምገማ ለማድረግ ከተስማሙ፣ ሪፖርት ለLDHR ለማጋራት ተስማምተዋል። በሪፖርቱ ውስጥ የተካተተው መረጃ መሰረታዊ ጉዳዮችን ለማወቅ ሲባል (ለምሳሌ፣ እርስዎን ወደ አገልግሎቶች ለመምራት፣ ለጥራት ማረጋገጫ ወይም ለመረጃ ትንተና) በውስጥ ክሌሎች የLDHR ስራተኞች ጋር ጥቅም ላይ ሊውል ይችላል። ሪፖርቱን ለLDHR ለማጋራት ስምምነትዎን ለመስጠት ፍቃደኛ ካልሆኑ፣ እኔ የLDHR አውታረ መረብ አባል ስለሆንኩ ይህን ማድረግ የማይቻል በመሆኑ የሰነድ ሂደቱ መቆም አለበት።</p> <p>የእኛ ሀገር ተቋማት በአሁኑ ጊዜ ዋና ሪፖርቶችን በሶስተኛ ሀገር ውስጥ ያከማቻሉ። የፎረንሲክ የህክምና ግምገማ ካደረጉ እና ሪፖርትዎን ካጠናቀቁ፣ የታሸገ ዘገባ ለአጋር ድርጅታችን ለ ሲነርጂ ፎር ጀስቲስ ለመጋራት ተስማምተዋል እንደማለት ነው። ሲነርጂ ፎር ጀስቲስ የእርስዎን መረጃ የማግኘት መብት አይኖረውም። የታሸገ ሪፖርትን ወደ ሲነርጂ ፎር ጀስቲስ የማዛወሩ ብቸኛ አላማ ደህንነቱ በተጠበቀ ቦታ ማስቀመጥ ብቻ ነው።</p> <p>ይህንን ስራ የምሰራው የወደፊት የወንጀል ክሶችን ለመደገፍ ነው፣ ነገር ግን ሪፖርቱ እንዴት ጥቅም ላይ እንዲውል እንደሚፈልጉ መወሰን የእርስዎ ምርጫ ነው። ከዚህ ጋር ተያይዞ አንዳንድ አማራጮች ከዚህ በመቀጠል ተዘርዘሮ ይገኛሉ፦</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ለሰብአዊ መብቶች ሪፖርቶች እና ስልጠናዎች፦ እርሶ ከተስማሙ፣ LDHR መረጃዎን የአለም አቀፍ ማህበረሰቡ እርምጃ እንዲወስድ ለማሳወቅ እና ግፊት ለማድረግ በማለም በሚታተሙ (ስም እና መለያ ዝርዝሮች ይደበቃሉ) የሰብአዊ መብት ሪፖርቶች ውስጥ ሊጠቀሙ ይችላሉ። እንዲሁም፣ የእርሶን ጉዳዮች ወይም ከፊሎቹን በማይታወቅ መልኩ በተቋማችን ውስጥ ለጥራት ማሻሻያ እና ስልጠና ለመጠቀምም ከፈለግን ፍቃድዎን የምንጠይቅ ይሆናል። 2. ለተባበሩት መንግስታት ገለልተኛ አጣሪ ኮሚሽን (UNCOI)፦ ይህ የተባበሩት መንግስታት ድርጅት የምርመራ አካል ለተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብቶች ምክር ቤት እና የፀጥታው ምክር ቤት መደበኛ ሪፖርቶችን ያቀርባል። ጉዳዮችን አይከስም፣ ነገር ግን የሌሎች ሀገራት ተመሳሳይ ኮሚሽኖች የሚሰሩት ስራ አለም አቀፍ ወንጀሎችን የሚዳኝ የወንጀል ፍርድ ቤት በሚቋቋምበት ጊዜ ክስ ለመመስረት መሰረት ሆኖአል። በሶሪያ ውስጥ ምን እየተከናወነ እንዳለ ሙሉ መዝገብ እና ግንዛቤን ለማረጋገጥ ሲባል እንዲሁም በኋላ ላይ ተጠያቂነት እንዲኖርም መሰረት ሊፈጥር ስለሚችል ዘገባውን ልናካፍላቸው እንችላለን። እርስዎ ከተስማሙ፣ UNCOI እርስዎ የሚያቀርቧቸውን አንዳንድ መረጃዎች በይፋዊ ሪፖርቶቹ ውስጥ ሊያካትት ይችላል። 	

	<ol style="list-style-type: none"> 3. ለ IIIIM (በሶሪያ አረብ ሪፐብሊክ ከመጋቢት 2003 ዓ.ም. ጀምሮ የተፈጸሙትን እጅግ ከባድ የሆኑ ወንጀሎችን መመርመር እና ለፍርድ ማቅረብን የሚያግዝ አለምአቀፍ፣ የማያዳላ እና ገለልተኛ ስርዓት)፦ በተባበሩት መንግስታት ጠቅላላ ጉባኤ ስልጣን ተሰጥቶት፣ IIIIM በሶሪያ ውስጥ የተፈጸሙ ከባድ ጥሰቶችን ማስረጃዎች ይሰበስባል እንዲሁም ያስቀምጣል። የእርስዎን ፈቃድ ካገኘም፣ ይህን መረጃ ለሀገር አቀፍ፣ ለክልላዊ ወይም ለአለም አቀፍ የምርመራ ወይም የክስ ባለስልጣናት ማጋራት ይችላል። 4. ተጠያቂነትን የማስረጃ ጥረት ላይ ለሚገኙ ዓለም አቀፍ ወይም የሶሪያ መንግሥታዊ ያልሆኑ ድርጅቶች ወይም የሲቪል ማህበረሰብ ተቋማት፦ ውጤታማ የሆነ የአለም አቀፍ የወንጀል ፍትህ ስርዓት ባሌለበት በዚህ ወቅታዊ ሁኔታ፣ የፍትህ እድሎችን ከፍ ለማድረግ ሲባል የሶሪያ እና አለም አቀፍ ተቋማት በተለያዩ ሀገራት (ለምሳሌ በጀርመን) በሶሪያውያን ወንጀሎች ላይ ክስ ለመመስረት እየሞከሩ ነው። እርስዎ ያቀረቡት መረጃ ከሚገቡት የክስ ጉዳዮች ጋር የሚገናኝ ከሆነ፣ መረጃዎን እንደናካፍላቸው ይጠይቁናል እርሶ ፈቃደኛ ከሆኑ። 5. የአለም አቀፍ የወንጀል ፍትህ ዘዴዎች፦ እስካሁን የሶሪያን ጉዳዮች የማየት ስልጣን ያላቸው አለም አቀፍ ፍርድ ቤቶች የሉም። የሆነ ጊዜ ላይ፣ ካሉት ፍርድ ቤቶች አንዱ (ለምሳሌ የአለም አቀፍ የወንጀሎች ፍርድ ቤት) በእነዚህ ጉዳዮች ላይ ክስ እንዲመሰርት ሊጠየቅ ይችላል፤ ወይም ደግሞ የሶሪያ ጉዳዮችን የሚመለከት አዲስ አለም አቀፍ ፍርድ ቤት ሊቋቋም ይችላል። ጉዳይዎ በዚህ አይነቱ ፍርድ ቤት ክስን ለመደገፍ ጥቅም ላይ እንዲውል ከፈለጉ መረጃዎን ለእነርሱ ልናካፍላቸው እንችላለን። 6. ከሽግግር በኋላ ለመሰረቱ ለሚችሉ ብሄራዊ ወይም ድብልቅ የወንጀል ፍትህ ዘዴዎች፦ ግጭቱ ካለቀ በኋላ የወንጀል ፍትህ እና ተጠያቂነት በሶሪያ ፍርድ ቤት ሊሰጥም ይችላል። ይህ ለምሳሌ በቦስኒያ ተከስቷል። 7. ከሽግግር በኋላ ብሔራዊ የሰብአዊ መብት ይገባኛል መጠየቂያ ዘዴ፦ ለደረሰበት የሰብአዊ መብት ጥሰት ካሳ መጠየቅ የሚቻልበት የሶሪያ የሰብአዊ መብት ጥያቄ ዘዴ ወደፊት ሊፈጠር ይችላል። 8. ልዩ ሂደቶችን እና የክልል ፍርድ ቤቶችን ጨምሮ የተባበሩት መንግስታት የሰብአዊ መብት ዘዴዎች፦ ማንነትን በማያመለክት መልኩ መረጃዎን LDHR ለተባበሩት መንግስታት አካላት ወይም ለተባበሩት መንግስታት ልዩ ሪፖርተሮች በሚያቀርቡበት ጊዜ ጥቅም ላይ ሊያውል ይችላል። 9. ለእነዚህ ሁሉ አማራጮች፣ መረጃ ወደ እርስዎ ተመልሶ እንዳይገኝ ወይም ማን እንደ ሆኑ ለመለየት እንዳይቻል ሪፖርት ማድረግን ወይም ስለ ጉዳይዎ ማንነትን የማያገልጽ መረጃ መስጠትን መምረጥ ይችላሉ። ነገር ግን ከእነዚህ አማራጮች ውስጥ ለአንዳንዶቹ ሪፖርቱ ውጤታማ እንዲሆን ከተፈለገ ሙሉ መታወቂያ አስፈላጊ ነው። ለምሳሌ፣ ለወንጀል ሂደቶች ተጎዲው ማን እንደሆነ ማወቅ ይፈልጋሉና ስለ ማስረጃዎ ሊያገኙዎት ይችላሉ። 	
--	---	--

2.2. ከሰርቫይቭሮች ጋር ለመስራት ስነምግባር እና መልካም ተሞክሮዎች፡- ውጪያዊ ሰነዶች

2.2.1. USAID Collective action to reduce gender-based violence (CARE-GBV), How to implement a survivor-centered approach in Gender-Based Violence (GBV) programming: <https://makingcents.com/wp-content/uploads/2021/01/CARE-GBV-03-Survivor-centered-v9-508c.pdf>

2.2.2. United Nations Population Fund (UNFPA), Guidance note on understanding efforts to prevent and address gender-based crimes in Myanmar: Analysis, research, and programming.

2.2.3. AMA Journal of Ethics, Survivor-Centered Approaches to Conflict-Related Sexual Violence in International Humanitarian and Human Rights Law: <https://journalofethics.ama-assn.org/article/survivor-centered-approaches-conflict-related-sexual-violence-international-humanitarian-and-human/2022-06>

2.2.4. OHCHR Protection of Victims of Sexual Violence: Lessons Learned: <https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Issues/Women/WRGS/ReportLessonsLearned.pdf>

2.3. ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶች-ምሳሌ ግብዓቶች

2.3.1. የሪፈራል መንገዶችን ለመገንባት እና ለመጠገን የአካሄድ ቻርት

1. የሚገኙ አገልግሎቶችን መሳል ለምሳሌ፡ የጤና እንክብካቤ፣ የአእምሮ ጤና እና የሰነ-ልቦና ድጋፍ፣ የመኖሪያ ቤት፣ የህግ እና የኢሚግሬሽን፣ የጥበቃ እና የፍትህ አገልግሎቶችን የሚያቀርቡ የሀገር ውስጥ አቅራቢዎች።
2. መሰረታዊ መስፈርቶችን የሚያሟሉ መሆናቸውን ለመወሰን የአገልግሎቶችን ጥራት ይገምግሙ።

3. የእያንዳንዱን ሰርቫይቭሮ ወሲባዊ ዝንባሌ፣ የሥርዓተ-ጾታ ማንነት ወይም አገላለጽ፣ እና የጾታ ባህሪያት (SOGIESC) እና ማንኛውም የተደራሽነት ፍላጎቶችን ከግምት ውስጥ በማስገባት የሚከተሉትን መሰረታዊ መስፈርቶች የሚያሟሉ አገልግሎቶችን ያሰባስቡ።

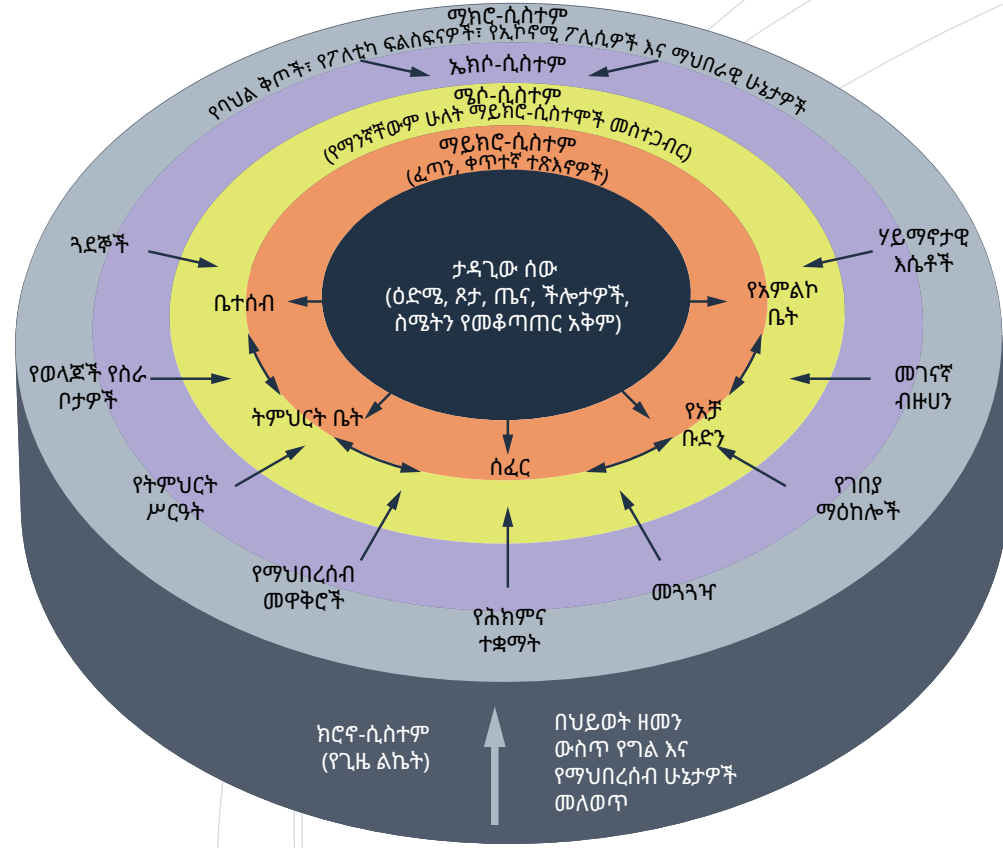
- ሀ. ብቁነት፣ የቋንቋ ችሎታዎችን ጨምሮ።
- ለ. አካባቢ ቅበላ።
- ሐ. የመገናኛ ነጥቦች እና የተመደቡ ሰዎች።
- መ. የስራ ሰዓታት እና ከስራ ሰዓት በኋላ እንክብካቤ።
- ሠ. ዋጋ።
- ረ. የመግቢያ ቅጾች እና ሂደቶች።
- ሰ. ምስጢራዊነት ዝግጅቶች።
- ሸ. የደህንነት እርምጃዎች።

4. በሚሰጡት አገልግሎት መሰረት ሪፈራል ዝርዝር እና ክላስተር ድርጅቶችን ይፍጠሩ።
5. ዝርዝሩን ለሁሉም ሰራተኞች ያሰራጩ፤ ዝርዝሩ መቼ እንደሚገለጽ እና በአገልግሎቶቹ ላይ እንዴት አስተያየት መስጠት እንደሚችሉ ወይም አዲስ አገልግሎቶችን እንደሚጠቁሙ መረጃ በመያዝ።
6. ለሁሉም ሰራተኞች ተደራሽ የሆነ ዝርዝር ስራዎች ያትሙ እና በቢሮ ውስጥ ፖስተር ያስቀምጡ።
7. ሚስጥራዊነትን እና በመረጃ ላይ የተመሰረተ ስምምነትን ጨምሮ ወደ ውጫዊ አገልግሎቶች ለመዘዋወር በመረጃ መጋራት ስርዓት ፕሮቶኮሎች ላይ አጭር ማስታወሻ ለሰራተኞች ይስጡ። ሰርቫይቭሮች አገልግሎቶችን ለማግኘት ታሪካቸውን እንዲደግሙ እንዲይጠየቁ የውስጥ ቅንጅትን ያረጋግጡ።
8. በሪፈራል መንገዶች ላይ ያሉ ክፍተቶችን ስለመፍታት ከሰርቫይቭሮች ጋር ተነጋገሩ። መረጃ በሃገር ውስጥ ቋንቋ መተላለፍ እና የተለያዩ የመጻፍ/የማንበብ ደረጃን ግምት ውስጥ ማስገባት አለበት። ሰርቫይቭሮች በአገልግሎቶቹ ላይ ግብረመልስ የሚሰጡበት ዘዴ መኖር አለበት።
9. አገልግሎቶችን በየጊዜው ይከታተሉ።

2.3.2. አእምሮ ጤና እና ማህበራዊ-ስነልቦና ድጋፍ አገልግሎቶችን መረዳት

‘የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ-ስነልቦና ድጋፍ’ የሚለው ቃል በሰዎች የስነ-ልቦና ገጽታዎች እና በአካባቢያቸው ወይም በማህበራዊ አካባቢያቸው መካከል ያለውን መስተጋብር ለመግለጽ ያገለግላል። ስነ ልቦናዊ ገጽታዎች እንደ ሃሳባችን፣ ስሜታችን እና ባህሪያችን ካሉ ተግባራችን ጋር የተያያዙ ናቸው። ማህበራዊ አካባቢያችን የአንድን ሰው ግንኙነቶች፣ የቤተሰብ እና የማህበረሰብ አውታረ መረቦች፣ የባህል ወጎች እና የኢኮኖሚ ሁኔታን ጨምሮ፣ ትምህርት ቤት ወይም ወደ ስራ እንደ መሄድን የመሳሰሉ የህይወት ተግባራትን ያካትታል።

‘ማህበራዊ-ስነልቦና’ የሚለው ቃል የአንድ ሰው አእምሮአዊ ደህንነት የሚወሰነው በስነ ልቦናዊ ባህሪው ብቻ እንዳልሆነ እና ማህበራዊ ሁኔታዎችንም እንደሚያካትት ለማሳወቅ ‘ሳይኮሎጂካል’ የሚለውን ቃል በመተካት ጥቅም ላይ ይውላል። ‘ማህበራዊ’ እና ‘ስነ-ልቦናዊ’ ምክንያቶች እርስ በርስ የሚደጋገፉ እና ለአጠቃላይ ማህበራዊ-ስነልቦና ደህንነት አስተዋፅኦ የሚያደርጉ ናቸው። አንድ ሰው የራሱን ስሜት እንዴት እንደሚያዳብር፣ ማንነቱን እንዴት እንደሚረዳ እና እርሱ እራሱ ከሌሎች ሰዎች እና ከተለያዩ ማህበረሰቦች ጋር ያለውን ግንኙነት እንዲገነዘብ ያበረታታል። የዩሪ ብሮንፈንብነር Socioecological Theory³ በሰዎች እና በአካባቢያቸው መካከል ያለውን መገናኛዎች አስመልክቶ ጥልቅ ጽንሰ-ሀሳብ ያቀርባል። ማክሮ ሲስተም ውስጥ፣ ማህበራዊ ባህሪ፣ ኢኮኖሚያዊ እና ፖለቲካዊ ገጽታዎች እና ለውጦች በማድግ ላይ ያለ ሰው ላይ እንዴት ተጽዕኖ እንደሚያሳድሩ ማብራሪያ ይሰጣል። ይህም በተለያዩ የስርዓቶች መረጋጋት ላይ መስተጓጎል በሚፈጠርባቸው የሁከት ሁኔታዎች ውስጥ ጉልህ ይሆናል። ይህም የአንድን ሰው ስነ-ልቦናዊ ደህንነት የበለጠ የሚሳካ እና በመጨረሻም ከጥቃት ጋር የተያያዙ ጉዳዮች እና ሌሎች የአእምሮ ጤና ችግሮችን ለመፈወስ በየትኞቹም መንገዶች ሊጀምሩ ይችላሉ።

የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች የአንድ ግለሰብ የአእምሮ ጤና ከሁለቱም ማለትም ከስነ-ልቦናዊ እና ማህበራዊ ሁኔታዎች ጋር በጥልቀት የተሳሰሩ መሆናቸውን ይገነዘባሉ። እናም እነዚህ አካላት በብዙ መንገዶች የተሳሰሩ ናቸው፡-

- **የማህበራዊ የስነ-ልቦና ተፅዕኖ ምክንያቶች፡-** እንደ ግለሰባዊ ጥቃት፣ አድልዎ እና መገለል ያሉ ማህበራዊ ልምዶች ወደ ስነ ልቦናዊ ጭንቀት እና የአእምሮ ጤና ጉዳዮች ሊመሩ ይችላሉ። ለምሳሌ፣ በአስቀድሞ ተግባራት ምክንያት ማህበራዊ መገለል ያጋጠመው ሰው ጭንቀት ወይም ድብርት ሊያዳብር ይችላል።
- **ማህበራዊ ድጋፍ እንደ መከላከያ ምክንያት፡-** የጭንቀት እና የስሜት ቀውስን፣ የስነ-ልቦና ተፅዕኖን በመቀነስ ረገድ ማህበራዊ ድጋፍ ወሳኝ ሚናን ይጫወታል። ደጋፊ ግንኙነቶች እና የማህበረሰብ ግንኙነቶች የስነ-ልቦና ጭንቀትን አሉታዊ ተፅዕኖዎች መከላከያ አርማታ (Buffer) ይሆናሉ።
- **የትብብር ፈውስ፡-** ውጤታማ የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች በስነ-ልቦና እና በማህበራዊ ድጋፍ ሰጭዎች መካከል የሚደረገውን ትብብር ያካትታሉ።

ለምሳሌ፣ ከአስቃቂ ሁኔታ የተረፈ ሰው ከሁለቱም ማለትም ከግለሰብ ሕክምና (የሰነ ልቦና ድጋፍ) እና በድጋፍ ቡድኖች ወይም በማህበረሰብ እንቅስቃሴዎች (ማህበራዊ ድጋፍ) በመሳተፍ ሊጠቀም ይችላል።

- **ሁለንተናዊ ደህንነት፦** ሁለቱንም ማለትም የሰነ ልቦናዊ እና ማህበራዊ ጉዳዮችን በማንሳት የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ-ሰነልቦና ድጋፍ የአእምሮ ጤናን እና ደህንነትን ለማሳደግ አጠቃላይ አቀራረብን እንደሚጠይቅ ያስገነዝባሉ። ግለሰቦች በማህበራዊ አወድ ውስጥ እንዳሉ እና የሰነ ልቦና ጤንነታቸው ከማህበራዊ አካባቢያቸው ጋር በቅርብ የተገናኘ መሆኑን እና በተለያዩ ማህበረሰባቸው እና ስርዓቶቻቸው ውስጥ ያሉትን ሀብቶች ምን ያህል ማሰስ ይችላሉ ከሚለወጥ ጋር እንደሚተሳሰር እውቅና ይሰጣል።

በአጠቃላይ፣ የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች የግለሰቦች የአዕምሮ ጤና የሰነ-ልቦና ደህንነታቸው ውጤት ብቻ ሳይሆን ይልቁንም በማህበራዊ ግንኙነታቸው፣ በግንኙነቶቻቸው እና በሰፊው ማህበራዊ አወድ ትልቅ ተጽዕኖ ስር እንደሚወድቅ ያስገነዝባሉ። የአዕምሮ ጤናን ዘርፈ ብዙ ተፈጥሮ የሚዳስስ አጠቃላይ እና ሰውን ያምከለ እንክብካቤ ለመስጠት ሲባል ውጤታማ የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች እነዚህን ተያያዥነት ያላቸውን ልኬቶች ከግምት ውስጥ ያስገባሉ። ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች የሚሰጡ ውጤታማ አገልግሎቶች አስቃቂ ሁኔታን የተቃኙ እና የአስቃቂው ሁኔታ መጠነ ሰፊ ተጽእኖ የአስቃቂ ሁኔታ ሰርቫይቭሮች የአእምሮ ጤናን ብቻ ሳይሆን ከአስቃቂ ገጠመኞች ለማግገም ከሚያስፈልጋቸው የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ጋር እንዴት መሳተፍ እንደሚችሉም ይጨምራል።

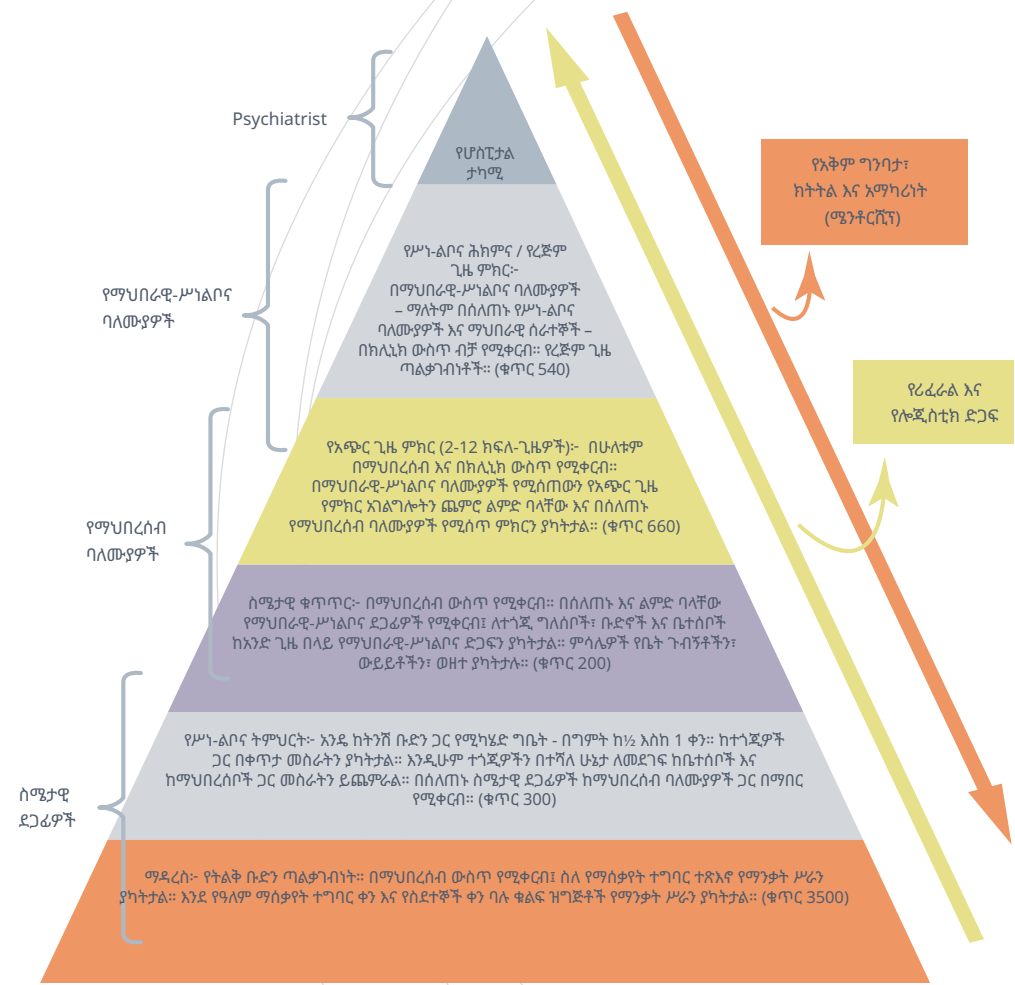
2.3.3. ወደ አእምሮዊ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ሪፈረ ማድረግ፦

የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎት መስፈርቶች እንደየ ሀገራቱ ሁኔታ ይለያያሉ። ሰርቫይቭሮችን ወደ አእምሮዊ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ሪፈረል ሲያደርጉ በሪፈረል ዝርዝር ውስጥ ያሉ ተቋማት የሚያቀርቡትን የአገልግሎት ዓይነቶች እና እነዚያን አገልግሎቶች የሚሰጡ ዋና ሰራተኞችን መግለጽ መቻል አለባቸው። ከሰርቫይቭሮች ጋር በቀጥታ የሚሰሩ ተቋማት እና ሰራተኞች የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶችን የሚሰጡ ድርጅቶችን አጠቃላይ ሪፈረል ዝርዝር እንዲኖራቸው የግድ አስፈላጊ ነው።

የሚከተለው ፒራሚድ በአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ሰፊ ወሰን ውስጥ የተካተቱትን የሰራ ባህሪ የሚያሳይ ምሳሌን ይሰጣል። የሚከናወኑትን መፍትሄ ዓይነቶች እና በእንክብካቤ ክፍሎች መካከል የሚደረገውን የሪፈረል አቅጣጫዎች ያሳያል። አንዳንድ ድርጅቶች ሥራውን በሚሠሩት ሠራተኞች ልዩ ሙያዎች ላይ በመመስረት የተወሰነ የአገልግሎት መጠን ሊሰጡ ይችላሉ።

በብዙ ጥሩ ሃብት ባላቸው አወድ ውስጥ፣ አንዳንድ ተቋማት በፒራሚድ ውስጥ የተመለከቱትን የተለያዩ አገልግሎቶች መስጠት ሲችሉ ሌሎች ተቋማት ደግሞ በአእምሮ ጤና እና ማህበራዊ ሰነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች የተወሰኑ ገጽታዎች ላይ ያተኩራሉ። የአገልግሎት አቅርቦት ብዙውን ጊዜ የተሻለ ምቹ የሚሆነው ተቋማት ሰርቫይቭሮች የፈውስ ሂደቶችን ያለምንም ችግር እንዲያገኙ ወይም ከፍላጎታቸው ጋር በቀጥታ የተገናኙ መፍትሄ ማግኘት የሚያስችል የሪፈረል መንገዶችን ሲያሳድጉ ነው።

ከግጭት ጋር ለተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት የማህበራዊ-ሥነልቦና ፈውስ ስልትን የሚወክል። ከSAITS ሞዴል የተወሰደ (Higson-Smith, C., 2005)

ፒራሚድ መዳረሻቸውን እና በተወሰነ አውድ ውስጥ የሚፈለገውን የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍን መሰረት በማድረግ የመፍትሄ ባህሪ ለመግለጽ ደረጃ በደረጃ የተቀመጠ ነው። እንደ ምሳሌ፣ አንዳንድ የአገልግሎት ጣልቃገብነቶች በስነልቦና ትምህርት ላይ ያተኮሩ ናቸው። ይህም ለጥቃት ከተጋለጡ ስብሰቦች ጋር አብሮ መስራትን ሊያካትት ይችላል። እንደዚህ ያሉ ጣልቃ ገብነቶች ቀጣይነት ባላቸው፣ የተደራጁ ሁከቶች በነበሩባቸው አውዶች ውስጥ ቁልፍ የሆኑ ጣልቃ ገብነቶች ናቸው። እነዚህም ብዙውን ጊዜ በህብረተሰቡ ማህበራዊ-ፖለቲካዊ መዋቅር ወይም በሃገሪቱ ሁኔታ ውስጥ ሥር የሰደዱ ናቸው። የስነ ልቦና ትምህርት ክፍለ ጊዜዎችን የሚያካትት ባለሙያዎች እንደየወውዱ ከአእምሮ ጤና እና ማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ጋር ተዛማጅነት ያላቸውን መረጃዎችን ለግንዛቤ እና ትምህርታዊ ዓላማዎች ለማሰራጨት የታጠቁ ናቸው። የስነ-ልቦና ትምህርቶችን የሚያመቻቹ ባለሙያዎች ብዙውን ጊዜ አንድ ሰው በውይይት ርእሶች ባህሪ ምክንያት ጭንቀት ሲያጋጥመው ለይተው ማወቅ እና በክፍለ-ጊዜው ውስጥ ጭንቀትን ለማስወገድ ስሜትን መቆጣጠርና ፈውስ መስጠት ይችላሉ።⁴ አስተባባሪው ባለሙያ የምክር አገልግሎት መስጠት ካልቻለ፣ ሰርቫይቭሮች (በእነሱ ፈቃድ) ተገቢውን የምክር ወይም የሕክምና አገልግሎቶችን ወደሚሰጥ ድርጅት ወይም ባለሙያ ይልካሉ። የግንዛቤ ማስጨበጫ ዝግጅቶች፣ ንግግሮች፣ ወይም ሌሎች የአእምሮ ጤና እና የስነ-ልቦና ማህበራዊ ድጋፍ አገልግሎት ጣልቃገብነቶች ላይ የሚሳተፉ ሰዎች አስፈላጊ ሆኖ ሲገኝ አግባብነት ያላቸውን አገልግሎቶች ማግኘት እንዲችሉ እና እንደገና መሳደትን እና ጉዳትን ለመቅረፍ ጣልቃ ገብነቶች እና ክስተቶች በአስቃቂ ሁኔታ ላይ ያተኮሩ ከሆነ ይህ የሪፈራል ሂደት ወሳኝ ነው።

የተደራሽነት አገልግሎት ወይም የስነ-ልቦና ትምህርት አገልግሎት የሚሰጡ ድርጅቶች ሰርቫይቭሮች ያጋጠማቸው የጭንቀት ደረጃዎች ተቋሙ ከሚሰጣቸው የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎት መፍትሄ ወሰን ውጭ መሆናቸውን ለይተው ካወቁ የሪፈራል/ማስተላለፊያ ሂደታቸው ምን እንደሚመስል ማሳየት መቻል አለባቸው። እነዚህ ድርጅቶች ብዙውን ጊዜ በአመጽ የተሳዱ ማህበረሰቦች ደህንነት ላይ በማተኮር አገልግሎት ይሰጣሉ።

በተጨማሪም፣ ምንም እንኳን አንድ ድርጅት ከጥቃት ጋር በተያያዙ ጉዳዮች ላይ በመስራት ረገድ ብቁ እና ልምድ ያላቸው የስነ-ልቦና ባለሙያዎች እና የማህበራዊ ሰራተኞች ቡድን እንዳለው ማሳየት ቢችልም፣ ከግጭት ጋር የተያያዘ ወሲባዊ ጥቃት ሰርቫይቭሮች ጋር የመሥራት ታሪክ ሊኖራቸው ይገባል። እንዲሁም የረጅም ጊዜ የደንበኛ ስራን ለመውሰድ አቅማቸውን እና ሀብታቸውን ጭምር ማሳየት መቻል አለባቸው። በሪፈራል ሂደቶች ውስጥ ተፈጥሮ ባደጉ ግንኙነቶች ምክንያት፣ እንደዚህ ያሉ ድርጅቶች የጥቃት ሰርቫይቭሮች ባሉባቸው ማህበረሰቦች ውስጥ ለሚሰሩ ባለሙያዎች የክትትል፣ የአቅም ግንባታ ወይም ማብራሪያ ከመስጠት ጋር የሚያያዙ ድጋፎችን ለመስጠት በበቂ ሁኔታ ላይ ይቀመጣሉ።

የአይምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍ አገልግሎቶች ፒራሚድ የግድ ተዋረዳዊ አይደለም፣ ነገር ግን ወደ አእምሮ ጤና፣ ማህበራዊ ስነ-ልቦና እና/ወይም የአእምሮ ጤና እና የማህበራዊ ስነ-ልቦና አገልግሎቶች የመግቢያ በርካታ ነጥቦችን ይወክላል። የማህበራዊ ስነ-ልቦና ድጋፍን የሚሰጡ ተቋማት የአእምሮ ጤና አጠባበቅ አገልግሎት ለመስጠት ብቁ ሰራተኞች ላይኖራቸው ይችላል። በተመሳሳይ፣ የሳይካትሪ አገልግሎት የሚሰጡ ተቋማት ጥልቅ የስነ-አእምሮ ሕክምና አገልግሎቶችን በውጭ ለማቅረብ የሚፈለጉ ብቁ እና ልምድ ያላቸው ባለሙያዎች ላይኖራቸው ይችላል። (ለምሳሌ) የባዮሜዲካል ሞዴል፣ በተለምዶ የሕክምና(የመድኃኒት) መፍትሄዎችን እና ከአእምሮ ህመም ጋር የሚገናኙ የአመራር ዘዴዎችን ያካትታል።

2.4. ሁለንተናዊ የድጋፍ አገልግሎቶች — ውጪያዊ ሰነዶች

- 2.4.1 Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation (GIJTR), Providing Psychosocial Support for Survivors of Conflict: A toolkit based on experiences from Sri Lanka <https://gijtr.org/wp-content/uploads/2021/09/GIJTR-CSVR-6x9-toolkit-EN-final.pdf> (በእንግሊዘኛ ቋንቋ ይገኛል)።
- 2.4.2 Dr. Denis Mukwege Foundation, Handbook on Holistic Care for Survivors of Sexual Violence in Conflict: https://mukwegefoundation.org/wp-content/uploads/2019/07/Handbook-Care_for_SV_Survivors-ENG-screen.pdf (በእንግሊዘኛ ቋንቋ ይገኛል)።
- 2.4.3 All Survivors Project, The Health of Male and Lesbian, Gay, Bisexual and Transgender and Other Nonconforming Individuals (LGBT+) Survivors of Conflict-Related Sexual Violence <https://allsurvivorsproject.org/the-health-of-male-and-lgbt-survivors-of-conflict-related-sexual-violence/> (በእንግሊዘኛ ቋንቋ ይገኛል)።
- 2.4.4 Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation (GIJTR), Truth, Bread and Tea: A Toolkit for Reintegration of Women Survivors of Conflict-Related Sexual Violence and Children Born of War <https://gijtr.org/reintegration-and-transitional-justice/> (በእንግሊዘኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ፣ አረብኛ እና ሌሎች ቋንቋዎች ይገኛል)

3.1. እውነትን ይፋ ማድረግ እና ስነ-ዳ — ውጪያዊ ሰነዶች

- 3.1.1. Institute for International Criminal Investigations, Global Code of Conduct for Gathering and Using Information about Systematic and Conflict-Related Sexual Violence (the Murad Code) (2022) <https://www.muradcode.com/murad-code> (በእንግሊዘኛ፣ አረብኛ፣ በኩርዲሽ፣ አማርኛ፣ ኑግርኛ፣ ስዋህሊ፣ ኖስንያን፣ ፈረንሳይኛ፣ ሽፓኒሽ፣ ዩክሬንያን፣ ኔፓሊ እና ቡርሜስ ይገኛል)።
- 3.1.2 UK Foreign & Commonwealth Office, International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict (Second Edition) https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a803e9640f0b62305b8a06b/International_Protocol_2017_2nd_Edition.pdf (በእንግሊዘኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ፣ አረብኛ እና ሌሎች ቋንቋዎች ይገኛል)
- 3.1.3 Synergy for Justice, Syria Supplement to the Second Edition of the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict <https://synergyforjustice.org/syria-supplement> (በእንግሊዘኛ እና በአረብኛ ይገኛል)።
- 3.1.4 Institute for International Criminal Investigations, Iraq Supplement to the Second Edition of the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict https://iici.global/0.5.1/wp-content/uploads/2018/03/Iraq-IP2-Supplement_English_Online.pdf (በእንግሊዘኛ እና በአረብኛ ይገኛል)።
- 3.1.5 Case Matrix Network and Commission for International Justice and Accountability (CIJA), Central African Republic Supplement to the Second Edition of the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict <https://www.legal-tools.org/doc/b2e51b/pdf/> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።
- 3.1.6 RedressInstitute for International Criminal Investigations and REDRESS, Myanmar Supplement to the Second Edition of the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict https://redress.org/wp-content/uploads/2018/03/Myanmar-IP2-Supplement_English_Online.pdf (በእንግሊዘኛ እና ቡርሜስ ቋንቋ ይገኛል)።

- 3.1.7 Institute for International Criminal Investigations and REDESS, Sri Lanka Supplement to the Second Edition of the International Protocol on the Documentation and Investigation of Sexual Violence in Conflict https://iici.global/0.5.1/wp-content/uploads/2018/03/20190315-Sri-Lanka-IP2-Supplement_Online.pdf (በእንግሊዘኛ ሲንሃላ እና ታሚል ቋንቋ ይገኛል)።
- 3.1.8 UN Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, Istanbul Protocol: Manual on the Effective Investigation and Documentation of Torture and Other Cruel, Inhuman or Degrading Treatment or Punishment <https://www.ohchr.org/en/publications/policy-and-methodological-publications/istanbul-protocol-manual-effective-0> (በእንግሊዘኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ አረብኛ እና ሌላ ቋንቋ ይገኛል)።
- 3.1.9 Synergy for Justice, technical guidance on Forensic Medical Evaluations of Torture and Sexual Violence <https://synergyforjustice.org/technical-guidance> (በእንግሊዘኛ እና በአረብኛ ይገኛል)።
- 3.1.10 Institute for International Criminal Investigations, Guidelines on Remote Interviewing <https://iici.global/publications/> (በእንግሊዘኛ፣ ስፓኒሽ፣ እና ፈረንሳይኛ ይገኛል)።
- 3.1.11 Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation (GIJTR), Creating Channels of Trust: Community Truth-Telling in Outlying Regions in Colombia <https://gijtr.org/our-work/colombia/> (በእንግሊዘኛ፣ ስፓኒሽ፣ እና ፈረንሳይኛ ይገኛል)።

4.1 ፍትህ እና ተጠያቂነት—ውጪያዊ ሰነዶች

- 4.1.1 Philip Schulz and Kathrin Kreft, Accountability for Conflict-Related Sexual Violence, <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.702> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።
- 4.1.2 The US Holocaust Memorial Museum’s Handbook for Victim Groups Pursuing Justice for Mass Atrocities: Chapter 3 ‘Using Law to Access Justice and Accountability for Mass Atrocities’ <https://www.ushmm.org/m/pdfs/USHMM-Pursuing-Justice-for-Mass-Atrocities.pdf> (በእንግሊዘኛ፣ አረብኛ፣ ፈረንሳይኛ፣ ራሻኛ እና በዩክሬን ቋንቋ ይገኛል)።

4.1.3 UN Women, Documenting good practice on accountability for conflict-related sexual violence: the Sepur Zarco case <https://reliefweb.int/report/guatemala/documenting-good-practice-accountability-conflict-related-sexual-violence-sepur-zarco-case> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

4.1.4 OHCHR, A Practitioners Toolkit on Women's Access to Justice Programming https://www.ohchr.org/sites/default/files/Documents/Publications/PractitionerToolkit/WA2J_Consolidated.pdf (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

4.1.5 International Justice Monitor, The Kavumu Trial: Complementarity in Action in the Democratic Republic of Congo <https://www.ijmonitor.org/2018/02/the-kavumu-trial-complementarity-in-action-in-the-democratic-republic-of-congo/> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

5. ማካካሻ— የምሳሌ ሰነዶች

5.1.1. በማካካሻ ዐውድ ውስጥ “ተገጂ” የሚለውን የሚያሟላ ማን ነው?

ከጉዳት ካሳ አንፃር ሲታይ፣ “ተገጂዎች” የሚለው ጽንሰ ሐሳብ የሚያመለክተው አካላዊ ወይም አዕምሯዊ ጉዳት፣ ስሜታዊ ሥቃይ፣ የምጣኔ/ብታዊ ኪሳራ ወይም መሠረታዊ መብቶች ላይ ከፍተኛ ጉዳት በግለሰብም ሆነ በቡድን ደረጃ ጉዳት የደረሰባቸውን ሰዎች የሚያመለክት ሲሆን፤ ይህም በድርጊት ወይም ባለማድረግ (omission) የሚፈጸም ከፍተኛ የዓለም አቀፍ የሰብዓዊ መብት ሕግ ጥሰት ወይም ከባድ የዓለም አቀፍ የጦርነት ሕግ ጥሰትን የሚያስከትል ነው። እንደ አስፈላጊነቱ እንዲሁም በሃገር ውስጥ ሕግ መሰረት፣ “ተገጂ” የሚለው ቃል የቅርብ ቤተሰብን ወይም የቀጥታ ተገጂውን ጥገኛ እና በችግር ጊዜ የተገደቡ ሰዎችን ለመርዳት ወይም ተገጂዎች ላይ ሊደርስ የነበረውን ጥቃት ለመከላከል ጣልቃ በመግባት ጉዳት የደረሰበትን ሰው ያጠቃልላል። ጥቃቱን የፈጸመው ሰው ማንነቱ ቢታወቅ፣ ቢታሰር፣ ቢከሰስ ወይም ቢፈረድበት እንዲሁም በፈፃሚው በተገጂው መካከል ያለው ዝምድና ምንም ይሁን ምን፣ ተገጂው እንደ ተገጂ ተደርጎ ይቆጠራል። በጦርነት ውስጥ የተወለዱ ሕፃናት የጥቃት ተገጂዎች ናቸው።

5.1.2 ተገጂዎች ማካካሻ ማግኘት የሚችሉት እንዴት ነው?

የጉዳት ካሳ ለማግኘት፣ ለተገጂዎች ውጤታማ የፍትህ እና/ወይም አስተዳደራዊ የሆኑ እርምጃዎች ሊቀርብላቸው ይገባል። ምንም እንኳን በተገጂዎች በተለይም ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶች ስርቫይቭሮችን ሸክም ለመቀነስ አስፈላጊ የሆኑ ለውጦች ቢከናወኑም፣ ተገጂዎች በፍርድ ቤቶች በኩል ካሳ ለማግኘት ሲሞክሩ አብዛኛውን ጊዜ ጥሰቱ መኖሩን እና የደረሰውን ጉዳት በማስረጃ ማቅረብ ይጠበቅባቸዋል።

ከጅምላ ጭፍጨፋ ጋር በተያያዘ ያሉ የማጣራት ሂደቶች ብዙ ዓመታትን የሚወስዱ በመሆኑ ፍርድ ቤቶች ጉዳት ለደረሰባቸው ሰዎች አፋጣኝ እርምጃ መውሰድ አይችሉም። ለዚህም ነው ከግጭት ጋር የተያያዙ ወሲባዊ ጥቃቶች (ግደግደግ) የተረፉ ሰዎችን ጨምሮ ለተገጂዎች በቁ፣ ፈጣንና ውጤታማ የሆነ የጉዳት ካሳ ለማቅረብ በአገር ውስጥ በሚካሄዱ የካሳ መርሃግብሮች በመጠቀም የአስተዳደር እርምጃዎች አስፈላጊ የሚሆኑት። የተመድ ልዩ የእውነት፣ የፍትህ፣ የጉዳት ካሳ፣ እና ጥቃት ድጋሚ እንዳይፈጸም የዋስትና የማስፋፊያ ዘጋቢ (UN Special Rapporteur on the Promotion of Truth, Justice, Reparation, and Guarantees of Non-recurrence) እንደጠቆመው ከቀረቡላቸው ክሶች ወይም ጥያቄዎች ውጪ ማየት ከማይችሉ እና አዘውትረው ከፍተኛ የማስረጃ ደረጃዎችን ከሚጠይቁ ከፍርድቤት ትዕዛዞች ጋር ሲነፃፀር፣ የአገርውስጥ አስተዳደራዊ የካሳ መርሃግብሮች አብዛኛውን ጊዜ በዝቅተኛ የማስረጃ መስፈርቶች ብዙ ቁጥር ላላቸው ተገጂዎች የተለያዩ የካሳ አይነቶችን ሊያቀርቡ እንደሚችሉ ገልጿል።

5.1.3 ማካካሻ ምን ምን ዓይነት ቅርጾች ሊኖሩት ይችላል?

ማካካሻ ለግለሰብ ተገጂዎች ወይም ለሁሉም የአንድ ቡድን ተገጂ አባላት ወይም ለተወሰኑ ምድቦች ብቻ ሊከፈል ይችላል። መጠነ ሰፊ ውጤቶችን የሚያስከትሉ ጭካኔ እና ግፍ በሚፈፀሙበት ሁኔታ፣ በግለሰብም ሆነ በቡድን ደረጃ የሚከፈሉ ካሳዎች ብዙውን ጊዜ አስፈላጊና ተገቢ እንደሆኑ ተደርገው ይቆጠራሉ። በተ.መ.ድ የማካካሻ መሰረታዊ መርሆች እና መመሪያዎች መሰረት፣ ለግለሰቦችም ሆነ ለቡድኖች ሊቀርቡ የሚችሉ የጉዳት ማካካሻዎች በሚከተሉት መልክ ሊታዩ ይችላሉ፦

1. **መልሶ ማቋቋም** የአንድን ሰው መብት በተቻለ መጠን ወደ ነበረበት ለመመለስ የሚሻ የጉዳት ካሳ አይነት ነው። ይህም ነጻነታቸውን፣ ዜግነታቸውን፣ ሥራቸውን፣ የትምህርት እድሎችን ወይም ያጡትን ወይም የተሰረቀ ንብረታቸውን ማስመለስን የመሳሰሉ ድርጊቶችን የሚያካትት ነው።
2. **ካሳ** ይህ የካሳ አይነት የገንዘብ ክፍያ ሲሆን አብዛኛውን በአንድ ጊዜ የሚደረግ ክፍያ፣ በየጊዜው በቋሚነት የሚደረግ ክፍያ ወይም ከቀረጥ ነፃ ከማድረግ ጋር በተያያዘ የሚከፈል ነው። ይህም የሚሰጠው የቤተሰብ አባላትን በሞት፣ ተግባሮችን ወይም ንብረቶችን በሚያጡበት ወይም ከጉዳቱ አንፃር ሲታይ የኢኮኖሚ ድጋፍ ተገቢና ተመጣጣኝ እንደሆነ ተደርጎ በሚታሰብበት ጊዜ ነው።
3. **መልሶ ማቋቋም** ደግሞ በሐዘንና በአስቃቂ ሁኔታ ላይ ለሚገኙ ግለሰቦች የጤና እንክብካቤና ሥነልቦናዊ፣ የሥነ አእምሮና ማህበራዊ ድጋፍ መስጠትን ጨምሮ የሕክምና አገልግሎት ማቅረብን ይመለከታል። ከዚህም ባለፈ ተጠቃሚዎች ይበልጥ እርካታ ያለው ሕይወት እንዲመሩ ሥልጣን ለመስጠት የሚያስችሉ ተያያዥ ህጋዊና ማህበራዊ አገልግሎቶችንም ያጠቃልላል።

- 4. የመንፈስ እርካታ ይህም ስለደረሰው ጉዳት በሕዝብ ፊት እውቅና ለመስጠትና ለሕብረተሰቡ ግንዛቤ ለማሳደግ የሚወሰዱ እርምጃዎችን ይጨምራል። ይህም ከተጠያቂዎቹ ይቅርታ መጠየቅ፣ የተገደሉትን አስከሬን ወይም የጠፉ ሰዎችን ማግኘት፣ ቀደም ሲል ስለተፈጸመ ጥቃት ትክክለኛ ዘገባን በሥርዓተ ትምህርት ውስጥ ማካተት፣ እና ያለፈውን እውነት መግለጥን እና መዘከርን ሊያጠቃልል ይችላል።
- 5. ዳግም እንዲይከሰት የሚወሰዱ እርምጃዎች ያለመጠቃት ዋስትና ያለፉት የጭካኔ ድርጊቶች እንዲደጋገሙ ለመከላከል የተነደፉ እርምጃዎችን የሚያጠቃልል ነው። ይህ ደግሞ ተቋማትን ማሻሻል፣ አካባቢያዊ የግጭቶች የመፍቻ ዘዴዎችን ማቋቋም፣ የፍትሕ ነፃነትን ማጠናከርንና በተለያዩ ዘርፎች የሰብአዊ መብት መስፈርቶችን ማስፋፋትን ሊያጠቃልል ይችላል።

5.1.4. ሰርቫይቭሮች የማካካሻ መርሃግብሮችን ንድፍ እንዴት ሊቀርጹ ይችላሉ?

ለማገዝ ባሰቧቸው ሰዎች ላይ ትርጉም ያለውና ጠቃሚ ተጽዕኖ ለማሳደር የሰርቫይቭሮች መረቦችና የሲቪል ጎብረተሰብ ድርጅቶች የማካካሻ መርሃግብሮችን በመቅረጽ ረገድ ወሳኝ ሚና ሊጫወቱ ይችላሉ። ንድፍ ተዘጋጅቶ ካለቀ በኋላ የሚነሱ ጉዳዮችን ማስተካከል አስቸጋሪ ሊሆን ይችላል፤ ይህ ደግሞ በሕይወት መትረፍ የሚችሉ ሰዎች እንዲገለጹ ወይም የታሰበውን የማካካሻ ጥቅሞችን እንዳያስገኙ ሊያደርግ ይችላል። ስለዚህ ሰርቫይቭሮች በመርሃግብሩ ንድፍ ደረጃ ላይ በንቃት ቢሳተፉ በጣም ይመረጣል።

ሰርቫይቭሮች ቡድኖች የሚከተሉትን ጨምሮ በርካታ ቁልፍ አላባዎች ላይ ሊወተውቱ ይችላሉ፡-

- 1. **ቋሚ የማማከር ሂደት፡-** ተጎጂዎች እና ተጎጂ ማህበረሰቦች በልዩ ልዩ የማካካሻ እርከኖች ወደ መርሃ ግብሩ የሚገቡትን ልዩ ልዩ ምቹቶች እና ፍላጎቶች ጋር የሚስማማ መሆኑን በማረጋገጥ በፕሮግራሙ ውስጥ የሚካተቱትን ልዩ ልዩ እርምጃዎች ላይ ግብአት የሚያቀርቡበት ቋሚ የምክክር ሂደት እንዲካሄድ ግፊት ማድረግ ይችላሉ።
- 2. **ለቀቅ ያለ የቅድመ ሁኔታ፡-** መስፈርቶች የጥቃቱ ስለባዎች ክፍሎችን የሚደግፍ ማስረጃ በማግኘትና በማቅረብ ረገድ የገጠማቸውን ችግሮች በመገንዘብ፣ የጥቃቱ ስለባ የሆኑ ቡድኖች መስፈርቱን ለማሟላት ይበልጥ ለቀቅ ላለ የማስረጃ መሥፈርቶች ሊወተውቱ ይችላሉ። እንዲህ ያለው ለቀቅ ያለ መስፈርት በቢሮክራሲያዊ እንቅፋቶች ሳቢያ ጉዳት እንዳይደርሰባቸው እና እንዳይገለጹ ሊከላከል ይችላል።
- 3. **ለአደጋ የተጋለጡ ተጎጂዎችን ማስቀደም፡-** ለአደጋ የተጋለጡ ተጎጂዎች አጣዳፊ ፍላጎቶች በሚያሟላ መልኩ ቅድሚያ እንዲሰጣቸው የመወትወት ሂደት በጣም ከባድ የሆኑ ሁኔታዎች ያጋጠማቸው ተጎጂዎች ወቅታዊ ድጋፍ እንዲያገኙ ይረዳቸዋል።

- 4. **አካታች አቤቱታ ማቅረቢያ ሂደት፡-** የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች ተፈናቃይ እና የስደተኛ ተጎጂዎች የማመልከቻ ሂደት ማግኘት የሚችሉበትን ለመመስረት ሊሰሩ ይችላሉ። ይህ ደግሞ እነዚህ ግለሰቦች የማካካሻ ከመፈለግ ሊያግዳቸው የሚችሉ እንቅፋቶችን ያስወግዳል።
- 5. **ክትትል እና ግምገማ፡-** የማካካሻ መርሃግብር መተግበር ከጀምሮ በኋላ እነዚህ ድርጅቶች ጥብቅ እና ግልፅ የሆነ ክትትል ግምገማ ሂደት እንዲተገበር ሊያበረታቱ ይችላሉ። ይህም የመርሃግብሩን ውጤታማነት እና አስፈላጊ ማሻሻያዎችን የማድረግ ችሎታን በቀጣይነት መገምገም ያስችላል።

የሰርቫይቭሮች ኔትዎርኮች እና የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች ልዩ የሆነ የማስተዋልና የአመለካከት እይታ ለአደጋ ለተጋለጡ ሰዎች ስላጋጠሟቸው ተሞክሮዎችና ፍላጎቶች ሊያቀርቡ ይችላሉ። የፕሮግራም ቀራጮች እነዚህን ልዩ ተፈታታኝ ሁኔታዎች እንዲያስቡ በማድረግ ስለ ተፈናቃዮች ቦታ እና ሁኔታ ጠቃሚ መረጃ ማቅረብ ይችላሉ። ሰርቫይቭሮች እና የሲቪል ማህበረሰብ ድርጅቶች፣ አብዛኛውን ጊዜ ከሀገር ባለስልጣናት ይልቅ በአካባቢው ካሉ ተሞክሮዎች ጋር ይበልጥ እንደመተዋወቃቸው፣ የመርሃግብሩ ንድፍ እነዚህን የአካባቢ ልዩነቶች ያካተተ እንዲሆን እና ከመርሃግብሩ መባቻ ጀምሮ ሰርቫይቭሮቹን የተወሰኑ አካባቢዎች ወይም ንዑስ ቡድኖች የሚነኩትን ተፈታታኝ ሁኔታዎች እንዲፈታ ማረጋገጥ ይችላሉ።

5.2. ውጪያዊ ሰነዶች

- 5.2.1 Impunity Watch, Guidelines on Transformative Reparations: <https://www.impunitywatch.org/guidelines-transformative-reparatio/> (በእንግሊዘኛ እና ስፓኒሽ ቋንቋ ይገኛል)።
- 5.2.2 The US Holocaust Memorial Museum’s Handbook for Victim Groups Pursuing Justice for Mass Atrocities: Chapter 1 ‘Pursuing and Using Transitional Justice Measures’ <https://www.ushmm.org/m/pdfs/USHMM-Pursuing-Justice-for-Mass-Atrocities.pdf> (በእንግሊዘኛ፣ በአረብኛ፣ በፈረንሳይኛ፣ ራሽያኛ እና በዩክሬን ቋንቋ ይገኛል)።
- 5.2.3 Global Survivors Fund, Annual Report 2022 https://www.globalsurvivorsfund.org/fileadmin/uploads/gsf/Documents/Resources/Reports/GSF_Annual_Report_2022_EN_Web.pdf (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

- 5.2.4 International Center for Transitional Justice, We Will Never Forget the Scars and Pains Of Conflict: Nepal Study on Opportunities for Reparations for Victims and Survivors of Conflict-Related Sexual Violence <https://www.ictj.org/resource-library/we-will-never-forget-scars-and-pains-conflict-nepal-study-opportunities> (በእንግሊዘኛ እና በኔፓል ቋንቋ ይገኛል)።
- 5.2.5 UNHCR, Guatemala: National Compensation Program—Government Agreement No.258-2003 and Its Reforms (2005) <https://www.refworld.org/pdfid/5b6cd98414.pdf> (በስፓኒሽ ቋንቋ ይገኛል)።

6. ለውጥ እና መከላከል —ውጫዊ ሰነዶች

- 6.1.1. International Coalition of Sites of Conscience, Pathways of Innovation: Civil Society Advancing Transitional Justice <https://www.sitesofconscience.org/wp-content/uploads/2020/03/Pathways-of-Innovation-Toolkit-2.pdf> (በእንግሊዘኛ እና ፈረንሳይኛ ይገኛል)።
- 6.1.2. The Global Initiative for Justice, Truth and Reconciliation (GIJTR), Strengthening Participation in Local-Level and National Transitional Justice Processes: A Guide for Practitioners <https://gijtr.org/wp-content/uploads/2021/10/Community-Participation-Toolkit-online-1.pdf> (በእንግሊዘኛ እና ታሚል ቋንቋ ይገኛል)።
- 6.1.3. UK Government, A Theory of Change for Addressing Conflict-Related Sexual Violence <https://www.gov.uk/government/publications/preventing-sexual-violence-in-conflict-initiative-strategy/a-theory-of-change-for-addressing-conflict-related-sexual-violence#executive-summary> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

7. ማስታወሻ እና ትምህርት—ውጫዊ ሰነዶች

- 7.1.1. Asia Justice and Rights (AJAR), Stone and Flower: A Guide to Understanding and Action for Women <https://asia-ajar.org/resources/books-research/stone-flower-a-guide-to-understanding-and-action-for-women-survivors/#:~:text=%E2%80%9CStone%20%26%20Flower%3A%20A%20Guide,AJAR's%20work%20with%20women%20survivors> (በእንግሊዘኛ፣ በቡርማክ፣ ኢንዶኔዥያ ቋንቋ እና ቴቱም ቋንቋ ይገኛል)።

- 7.1.2. International Coalition of Sites of Conscience, Memory to Action Toolkit https://www.sitesofconscience.org/member_resources/from-memory-to-action-a-toolkit-for-memorialization/ (በእንግሊዘኛ፣ በፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ እና ፖርቱጋል ቋንቋ ይገኛል)።
- 7.1.3. Tearfund, Transforming Masculinities: A manual to train Gender Champions and Faith Leaders <https://learn.tearfund.org/en/resources/series/changing-gender-norms-transforming-masculinities/transforming-masculinities> (በእንግሊዘኛ፣ በፈረንሳይኛ፣ ስፓኒሽ እና ፖርቱጋል ቋንቋ ይገኛል)።
- 7.1.4. International Coalition of Sites of Conscience, Body Mapping Toolkit https://www.sitesofconscience.org/wp-content/uploads/2018/12/Toolkit-Body-Mapping-2018_Online-1.pdf (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።

8. ማህበረሰብ እና አንድነት—ውጫዊ ሰነዶች

- 8.1.1 SEMA Network, Breaking the Silence: Turning Pain into Power <https://www.mukwegefoundation.org/wp-content/uploads/2022/12/FINAL-Breaking-the-silence-265x265-2.pdf> (በእንግሊዘኛ ይገኛል)።
- 8.1.2 International Coalition of Sites of Conscience, Pathways of Innovation: Civil Society Advancing Transitional Justice—Chapter 6: Engaging Survivors Through Participatory Methods And Psychosocial Support In Guinea <https://www.sitesofconscience.org/2020/03/pathways-of-innovation-civil-society-advancing-transitional-justice/> (በእንግሊዘኛ እና በፈረንሳይኛ ይገኛል)።

የመጨረሻ ማስታወሻዎች

1. United Nations Security Council Resolution 2467 (2019): www.un.org/shestandsforpeace/sites/www.un.org/shestandsforpeace/files/unscr_2467_2019_on_wps_english.pdf.
2. “Five Gains and Gaps in the Campaign to End Conflict-Related Sexual Violence,” Chantal de Jonge Oudraat and Kathleen Kuehnast, Ph.D., United States Institute of Peace (November 2023): www.usip.org/publications/2023/11/five-gains-and-gaps-campaign-end-conflict-related-sexual-violence.
3. Dara Jay Cohen, “Going Beyond Accountability to Deter Conflict-Related Sexual Violence,” United States Institute for Peace: <https://www.usip.org/publications/2023/03/going-beyond-accountability-deter-conflict-related-sexual-violence>.
4. Schulz and Kreft, “Accountability for Conflict-Related Sexual Violence”: <https://doi.org/10.1093/acrefore/9780190846626.013.702>.

International Coalition of
SITES of CONSCIENCE

www.sitesofconscience.org

 [Facebook.com/SitesofConscience](https://www.facebook.com/SitesofConscience)

 [@SitesConscience](https://twitter.com/SitesConscience)

 [SitesofConscience](https://www.instagram.com/SitesofConscience)

GIJTR

Global Initiative for Justice
Truth & Reconciliation

www.gijtr.org

 [@GIJTR](https://twitter.com/GIJTR)

 [@GIJTR](https://www.instagram.com/GIJTR)